ΙΩΑΝΝΗ Γ. ΖΙΓΔΗ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΔΗΚ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ

• 5 ΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ •

ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ
ΕΔΗΚ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ Ε.ΔΗ.Κ
ΑΘΗΝΑ, 1987

ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ
ΕΔΗΚ

ΙΩΑΝΝΗ Γ. ΖΙΓΔΗ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΔΗΚ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ

• 5 ΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ •

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ Ε.ΔΗ.Κ
ΑΘΗΝΑ, 1987

Έργα του ιδίου

Μπροστά στό νέο Εθνικό Διχασμό (Εκδόσεις ΚΑΔΜΟΣ) ΑΘΗΝΑ, 1974
Για τη Δημοκρατία και την Κύπρο (Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ) ΑΘΗΝΑ, 1975
Προτίμησα τη φυλακή (Εκδόσεις ΚΑΔΜΟΣ) ΑΘΗΝΑ, 1976
Οριοθετώντας την Ε.ΔΗ.Κ. (Εκδόσεις ΓΡ. Τ. Ε.ΔΗ.Κ.) ΑΘΗΝΑ, 1978
Ατενίζοντας το 1980 (Εκδόσεις ΓΡ. Τ. Ε.ΔΗ.Κ.) ΑΘΗΝΑ, 1980
Ε.ΔΗ.Κ. και Ε.Ο.Κ. (Εκδόσεις ΓΡ. Τ. Ε.ΔΗ.Κ.) ΑΘΗΝΑ, 1984
Μνήμες και προβληματισμοί (Εκδόσεις ΓΡ. Τ. Ε.ΔΗ.Κ.) ΑΘΗΝΑ, 1984
Ευρωεκλογές 1984 και εκλογικά συστήματα (Εκδόσεις ΓΡ. Τ. Ε.ΔΗ.Κ.) ΑΘΗΝΑ, 1985
Ατενίζοντας το μέλλον (Εκδόσεις ΚΑΚΤΟΣ) ΑΘΗΝΑ, 1985
Η οικονομική αναδόμηση (Εκδόσεις ΓΡ. Τ. Ε.ΔΗ.Κ.) ΑΘΗΝΑ, 1986
Η Κυπριακή τραγωδία Ιούλιος - Αύγουστος 1974 (Εκδόσεις ΓΡ. Τ. Ε.ΔΗ.Κ.) ΑΘΗΝΑ, 1986
Το ειδικό δασμολόγιο, ο Φ.Π.Α. και η Δωδεκάνησος (Εκδόσεις ΓΡ. Τ. Ε.ΔΗ.Κ.) ΑΘΗΝΑ, 1987

ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

Στη μνήμη των αδελφών μου
ΚΩΣΤΑ και ΦΑΙΔΡΑΣ
ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑΝΤΗ
με άπειρη αγάπη

14.6.87

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

σελ.

Πρόλογος 5

I. Σκάνδαλα - Σκανδαλολογία 13

II. Κριτική του Κυβερνητικού έργου 29

III. Ψηφίζω «Παρών» 51

IV. Ο Απόδημος Ελληνισμός 58

V. Πρόταση Νόμου για την Απλή Αναλογική 68

VI. Παράρτημα: Πρόταση για «Μέτωπο Απλής Αναλογικής» 79

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΔΗΚ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στο μικρόν αυτόν τόμο αναδημοσιεύονται από τα επίσημα Πρακτικά οι ομιλίες μου πάνω σε πέντε μεγάλα θέματα, με τα οποία ασχολήθηκε η Βουλή τον περασμένο Μάϊο.

Τούτο γίνεται για να ανταποκριθεί το Κόμμα σε επίμονα αιτήματα ακροατών της Ραδιοφωνίας, που άκουσαν τις δύο ομιλίες μου κατά τήν συζήτηση της πρότασης για την παροχή ψήφου εμπιστοσύνης στην Κυβέρνηση και ήθελαν να έχουν τα κείμενά τους. Επειδή όμως και άλλες αγορεύσεις της ίδιας περιόδου σχετίζονται με το γενικότερο θέμα της κρίσης του πολιτικού μας βίου, έχουν περιληφθεί στον τόμο αυτό και τα αντίστοιχα κείμενα. Έτσι ο αναγνώστης θα μπορέσει να έχει μια γενικότερη εικόνα των θέσεων της ΕΔΗΚ πάνω στα μεγάλα εθνικά προβλήματα, ως και των λύσεων, που προτείνει για την εξυγίανση της πολιτικής μας ζωής.

2. Βασική προϋπόθεση της καλής λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος είναι η πλήρης και αντικειμενική ενημέρωση των πολιτών. Εάν δεν είναι καλά ενημερωμένοι, δεν είναι δυνατόν να πάρουν τις σωστές αποφάσεις στα μεγάλα θέματα, ούτε να κρίνουν ορθά την πολιτεία των εκπροσώπων τους. Χωρίς την καλή ενημέρωση ο λαός είναι μόνον κατ' ευφημισμόν κυρίαρχος!...

Ατυχώς η κατάσταση, που υπάρχει σήμερα όσον αφορά την ενημέρωση του πολίτη, είναι κάθε άλλο παρά ικανοποιητική.

Ο Τύπος άλλοτε διέθετε πολλές στήλες ή και σελίδες ακόμα για να παρουσιάζει τις συζητήσεις της Βουλής. Έτσι το αναγνωστικό κοινό ήταν πλήρως ενημερωμένο για τις εργασίες της Εθνικής Αντιπροσωπείας. Σήμερα, αντίθετα, ο τύπος περιορίζεται στο να προβάλλει τις αντιπαραθέσεις Κυβέρνησης

και Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, οι οποίες με την οξύτητα που τις διακρίνει συντελούν μόνο στο να πουλιούνται περισσότερα φύλλα των εφημερίδων. Και βέβαια, η «ειδησεογραφία» αυτή αποβλέπει βασικά στην προβολή των απόψεων της παράταξης, στην οποία ανήκει ο εκδότης κάθε εφημερίδας.

Ατυχώς και τα κρατικά μέσα μαζικής ενημέρωσης -τηλεόραση και ραδιοφωνία - δεν δίνουν μια σωστή εικόνα των εργασιών της Εθνικής Αντιπροσωπείας. Χωρίς να βρισκόμαστε στο εντελώς απαράδεκτο καθεστώς της αποκλειστικής προβολής των κυβερνητικών απόψεων, όπως γινόταν στην εποχή της Ν.Δ., η τηλεόραση και το ραδιόφωνο και επί ΠΑΣΟΚ προβάλλουν επίσης τις αντιπαραθέσεις των δύο «μεγάλων» κομμάτων με σαφή προσπάθεια να δώσουν στον λαό μια όσο το δυνατόν περισσότερο ευνοϊκή εικόνα των κυβερνητικών θέσεων.

Αλλά και για τις έξω της Βουλής πολιτικές συζητήσεις η κατάσταση ενημέρωσης του κοινού είναι της ίδιας ποιότητας. Ακόμα και η ειδησεογραφία, που δεν έχει άμεση σχέση με την πολιτική, πάσχει κατά κανόνα από τα ίδια μειονεκτήματα.

Ο αναγνώστης θα πληροφορηθεί από τις επόμενες σελίδες τα σημαντικότερα μέτρα, που προτείνει η ΕΔΗΚ για την θεραπεία του κακού.

3. Νοσεί, αναμφισβήτητα, βαρειά η πολιτική ζωή της χώρας. Υπάρχουν ασφαλώς μόνιμες αιτίες για την κατάσταση αυτή. Ένας όμως πολύ σοβαρός συντελεστής, που την έχει επιτείνει τα τελευταία χρόνια είναι το καλπονοθευτικό εκλογικό σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής - που μας κληροδότησε ο Μπενίτο Μουσολίνι. Αυτό επέφερε, με την υιοθέτησή του μετά τη Μεταπολίτευση, το σημερινό τεχνητόν εθνικό διχασμό.

Αποτέλεσμα του εκλογικού αυτού συστήματος είναι:

α) η παραμορφωμένη διάρθωση των πολιτικών δυνάμεων της χώρας. Έπαψαν πράγματι να υπάρχουν στη Βουλή κόμματα αρχών με κάποια δύναμη - με εξαίρεση του ΚΚΕ - και δημιουργήθηκαν δύο μεγάλα προσωποπαγή, που κυριαρχούν στην πολιτική ζωή, το ένα σαν Κυβέρνηση και το άλλο σαν Αξιωματική Αντιπολίτευση. Και τα δύο όμως ταλαιπωρούν τη χώρα, το πρώτο για να κρατηθεί στην εξουσία και το δεύτερο για να την ξανααποκτήσει.

β) Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια δεν υπάρχει δυνατότητα πραγματικού διαλόγου στη Βουλή ή έξω απ' αυτήν. Όλα τα θέματα παίρνουν μιαν τεχνητή οξύτητα, που δεν επιτρέπει τη λήψη σωστών μέτρων για την επίλυσή τους. Ακόμα και στα θέματα εξωτερικής πολιτικής οι συζητήσεις της Βουλής χαρακτηρίζονται από τόση εμπάθεια και ανευθυνότητα, ώστε να φθάνουν μέχρι του σημείου της εθνικής μειοδοσίας.

γ) Οι απόψεις των μικρών κομμάτων δεν προβάλλονται ούτε από τα κρατικά, ούτε από τα ιδιωτικά μέσα μαζικής ενημέρωσης. Έτσι ένα μικρό κόμμα πρέπει να έχει δική του εφημερίδα -πράγμα πολύ δύσκολο - για να μαθαίνει ο λαός τις θέσεις του πάνω στα διάφορα θέματα.

δ) Σήμερα στην Ευρώπη τα κόμματα δεν είναι προσωποπαγή, αλλά κόμματα αρχών. Στην εποχή μας καμιά ιδεολογία, που εκφράζει ένα κόμμα, δεν μπορεί να ελκύσει την πλειοψηφία των πολιτών. Για τούτο, αν η Κυβέρνηση πρέπει να εκφράζει την λαϊκή πλειοψηφία, τότε αναγκαστικά θα είναι συμμαχική. Τα πλεονεκτήματα της «αυτοδύναμης μονοκομματικής» κυβέρνησης είναι φανταστικά και προβάλλονται από τους εκάστοτε κρατούντες, μόνο για να δικαιολογήσουν την αντιδημοκρατική φύση τους.

ε) Οι μονοκομματικές κυβερνήσεις λαϊκής μειοψηφίας δίνουν λύσεις ικανοποιητικές μόνο για τους παθιασμένους οπαδούς τους και μάλιστα όχι πάντοτε και γι' αυτούς.

Οι Κυβερνήσεις αυτές, εξ άλλου, μεταβάλλουν τη δημόσια διοίκηση σε κομματικό όργανο, που είναι άρνηση της αποστολής της και βιασμός των συνταγματικών διατάξεων για την ισότητα των πολιτών.

Για την θεραπεία της απαράδεκτης και πολύ επικίνδυνης αυτής κατάστασης - του τεχνητού εθνικού διχασμού - η ΕΔΗΚ προτείνει την υιοθέτηση της απλής αναλογικής, για να επανέλθει η πολιτική γαλήνη και να αποκτήσουμε κόμματα αρχών, κυβερνήσεις λαϊκών πλειοψηφιών και ακομμάτιστη δημόσια διοίκηση. Γι' αυτό και το «παρών» κατά την ψηφοφορία της προτάσεως ψήφου εμπιστοσύνης προς την Κυβέρνηση, όπως και η πρόταση για την συγκρότηση «Μετώπου Απλής Αναλογικής», για τις προσεχείς εκλογές, απ' όλα τα κόμματα που συνυπέ-

γραψαν την σχετική πρόταση Νόμου στη Βουλή.

4. Πάντοτε ο τομέας της διαχείρησης του δημόσιου χρήματος, υπό την ευρύτερη έννοια του όρου, υπήρξε γενεσιουργός σκανδάλων, αλλά και ανεύθυνης και ασυνείδητης σκανδαλολογίας.

Με τη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του κράτους στον οικονομικό τομέα, η κατάσταση αυτή έχει χειροτερέψει πολύ. Για τούτο είναι ανάγκη να καθοριστούν νέοι κανόνες, που να προσδιορίζουν σαφώς τις ευθύνες των διαχειριζομένων το δημόσιο χρήμα, αλλά και τρόπος κολασμού αυτών, που επιδίδονται σε ανεύθυνη λασπολογία.

Η λασπολογία ατυχώς δε λείπει από τις συζητήσεις της Βουλής και αποτελεί ιδιαίτερη επίδοση του Τύπου. Συνήθως κυριαρχεί στις συνομιλίες των πολιτών, που βέβαια επηρεάζονται άμεσα, απ' ότι τους προσφέρουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης - κρατικά και ιδιωτικά.

Για την αντιμετώπιση του μεγάλου αυτού προβλήματος ο αναγνώστης θα βρει στις σελίδες, που ακολουθούν, συγκεκριμένες προτάσεις, που διατυπώνει η ΕΔΗΚ.

5. Πολλά, βέβαια, από τα αίτια της κρίσης στην πολιτική μας ζωή οφείλονται στα βιώματα, που διαμορφώσαμε σαν έθνος κατά την μακραίωνη ιστορία μας και ιδίως κατά την Τουρκοκρατία.

Ο ΄Ελληνας, ατυχώς, δεν έχει αποβάλει ακόμα τα χαρακτηριστικά του «ραγιά» ή του «λεβαντίνου» και δεν έχει αποκτήσει τη νοοτροπία του «Ευρωπαίου». Με αυτή την ψυχολογία, όμως, είναι αδύνατο να επιζήσει στη σύγχρονη κοινωνία της αδιάκοπης τεχνολογικής επανάστασης, που οδηγεί συνεχώς σε μεγαλύτερη εξάρτηση των λαών.

΄Ενας από τους κύριους λόγους, που ώθησαν όλους όσοι πρωτοστατήσαμε στη συμμετοχή της Ελλάδας στην προσπάθεια ενοποίησης της Ευρώπης, ευθύς μετά το τέλος του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου, ήταν η πίστη μας ότι αυτός ήταν ο ασφαλέστερος τρόπος για να αποβάλουν οι Έλληνες την παρωχημένη και κοινωνικά αρνητική «λεβαντίνικη» νοοτροπία.

Ατυχώς, όμως, επειδή δεν έγινε η επιβαλλόμενη προεργασία,

η ένταξη μας στην ΕΟΚ δεν είχε αυτό το αποτέλεσμα. Και έτσι η διατήρηση της ξεπερασμένης νοοτροπίας μας καθιστά πολύ δύσκολη και σε πολλές περιπτώσεις αρνητική τη θέση μας, σαν ισότιμου με τα άλλα κράτη - μέλη εταίρου.

Αλλά πάνω σ' αυτό δε χρειάζεται να επιμείνουμε περισσότερο. Είναι αντίθετα αναγκαίο να εξηγήσουμε λεπτομερέστερα τα βασικά χαρακτηριστικά αυτής της ξεπερασμένης νοοτροπίας, που οφείλεται στην δουλεία αιώνων.

α) Η τέχνη του διαλόγου - η συζήτηση δηλαδή μεταξύ των νεοελλήνων, που οδηγεί σε κάποια συμπεράσματα - είναι σχεδόν άγνωστη.

«Ο διάλογος στην Ελλάδα», όπως είπε ο Σεφέρης, «είναι ένας αριθμός μονολόγων, που δεν διασταυρώνονται». Αυτό συμβαίνει όχι μόνο στο καφενείο, αλλά και στη Βουλή και στις επιστημονικές οργανώσεις. Πράγματι και στις τελευταίες, πολλές φορές η συζήτηση δεν καταλήγει σε συμπέρασμα, διότι συχνά υποστηρίζονται θέσεις, που έχουν εγκαταλειφθεί διεθνώς από δεκαετίες ή διότι ο ομιλητής δεν ενδιαφέρεται ν' ακούσει τίποτα άλλο από τη φωνή του.

β) Ο Έλληνας, ως γνωστόν, βασίζεται στους «αυτοσχεδιασμούς», στις «εμπνεύσεις της στιγμής» και είναι εχθρός του προγραμματισμού της εργασίας του. Αυτό βέβαια ήταν αναγκαίο κάτω από τον Οθωμανικό ζυγό, γιατί τότε το κράτος ήταν εχθρικό και ο «ραγιάς» έπρεπε να ελίσσεται και να μη δίδει στόχο, για να το παραπλανά.

Σήμερα οι αυτοσχεδιασμοί δεν έχουν θέση στην τεχνολογική κοινωνία, στην οποία ζούμε, γιατί μειώνουν ανεπίτρεπτα την αποδοτικότητα της εργασίας.

γ) Ο Έλληνας, λόγω της δουλείας των πολλών αιώνων, έχει καλλιεργήσει ένα ατομικισμό πολύ ιδιόρρυθμο. Στην Ελλάδα δεν υπάρχει η αλληλεγγύη και συνεργασία μεταξύ των πολιτών, για να λειτουργήσει ομαλά η κοινωνική ζωή, για να προαχθεί το ατομικό και κοινωνικό συμφέρον. Ο καθένας ό,τι αρπάξει! Ο καθένας για τον «εαυτούλη» του! Στην σύγχρονη, όμως, εποχή υπάρχει ανάγκη κοινής αποδοχής ορισμένων κανόνων *κοινωνικής συμπεριφοράς*, που είναι περίπου οι ίδιοι, τόσο στη δυτική όσο και στην ανατολική Ευρώπη -παρά την διαφορά των κοινωνικών

και πολιτικών συστημάτων. Και ο δυτικός και ο ανατολικός Ευρωπαίος σέβεται την ώρα, που καθορίζει για τις συναντήσεις του. Σέβεται τη σειρά στο λεωφορείο, στα καταστήματα, στην εκκλησία. Ο Ευρωπαίος δεν σταματά το Ι.Χ. ή το ταξί του για να εξυπηρετηθεί ο ίδιος και να ακινητοποιήσει όλα τα αμάξια, που ακολουθούν το δικό του. Φροντίζει ώστε οι θόρυβοι που δημιουργεί να μην ενοχλούν το γείτονα, (μουσική, μοτοσυκλέτες, φωνές). Σ' όλη την Ευρώπη η χρησιμοποίηση του χαρτιού γίνεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να μεταδίδονται σαφώς τα μηνύματα και να μην προσβάλλεται η στοιχειώδης καλαισθησία.

Έτσι η απόδοση της εργασίας του καθενός είναι πολύ μεγαλύτερη απ' ότι στις κοινωνίες χωρίς κανόνες κοινωνικής συμπεριφοράς.

δ) Ο Έλληνας εξακολουθεί να θεωρεί το κράτος εχθρικό, όπως περίπου επί Τουρκοκρατίας. Για τούτο είναι περήφανος για τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να αποφεύγει τις υποχρεώσεις του προς αυτό - φοροδιαφυγή, αποφυγή στρατιωτικών υποχρεώσεων, αδιαφορία για την περιφρούριση του δημοσίου χρήματος κ.τ.λ.

Το αξιοπερίεργο είναι ότι, ταυτόχρονα, έχει καλλιεργήσει την αντίληψη ότι το κράτος πρέπει να του εξασφαλίζει όλα τα αγαθά, - απασχόληση σύνταξη, υγεία, περίθαλψη, παιδεία, στέγη κ.λπ. - χωρίς καμιά σχεδόν δική του αντιπροσφορά!

Εκδήλωση της ψυχολογίας αυτής είναι το γεγονός ότι η κατάληψη δημοσίων θέσεων δεν γίνεται για να προσφέρει το άτομο το μέγιστο των ικανοτήτων του, αλλά για προσωπική του σιγουριά και αποφυγή του μόχθου της ιδιωτικής απασχόλησης.

ε) Ο Έλληνας δεν πιστεύει ακόμα ότι είμαστε ανεξάρτητο κράτος χάρη στους αγώνες του λαού μας, αλλά χάρη στην εύνοια ορισμένων «προστατών». Γι' αυτό και η εξωτερική μας πολιτική εξαντλείται στην αναζήτηση «κηδεμόνων», τους οποίους να υπηρετούν δουλικά οι μεν και να υβρίζουν οι δε. Γι' αυτό η Ελλάδα εξακολουθεί να είναι η χώρα, όπου θριαμβεύουν ακόμα οι «ξένοι δάκτυλοι»!...

στ) Με αυτή την ψυχολογία, ύστερα από το βασιλικό πραξικόπημα του 1965 και την δικτατορία, έχει πέσει πολύ το ήθος στην πολιτική μας ζωή. Οι πολιτικοί άνδρες δεν δεσμεύονται

από τις ιδέες, χάρη στις οποίες έχουν εκλεγεί ως αντιπρόσωποι του έθνους, αλλά αλλάζουν τις ιδέες τους, όπως και τα πουκάμισα, ευθύς ως δεν εξυπηρετούν τα ατομικά τους συμφέροντα. Ατυχώς ισχύει ακόμα και μάλιστα εντονώτερα το απόφθεγμα, που διετύπωσα, όταν ήμουν έγκλειστος στις φυλακές του Κορυδαλλού τό 1971, για την πολιτική μας ζωή: «Τα τελευταία χρόνια δεν μας έλειψαν στην Ελλάδα ούτε τα χρήματα, ούτε η μόρφωση, ούτε η παλληκαριά. Μας έλειψε το ήθος».

Αυτά σε γενικές γραμμές είναι τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης ελληνικής ψυχοσύνθεσης, από τα οποία πρέπει το ταχύτερο να απαλλαγούμε, αν θέλουμε να επιβιώσουμε μέσα στα πλαίσια της σύγχρονης τεχνολογικής κοινωνίας. Και βέβαια, όταν απαλλαγούμε από τα κατάλοιπα αυτά της περιόδου της Τουρκοκρατίας, θα προβάλλει εντονώτερα η γνήσια εθνική μας ταυτότητα, που θα μας εξασφαλίσει μια εξέχουσα θέση μέσα στα πλαίσια της υπό διαμόρφωση Ενωμένης Ευρώπης.

Οι απόψεις αυτές αποτελούν το υπόβαθρο των προτάσεων, που υποστηρίζονται στις επόμενες σελίδες.

6. Για να θεραπευθεί μια τέτοια κατάσταση χρειάζεται μια «επανάσταση» πολύ διαφορετική, από το συνηθισμένο περιεχόμενο, που δίνουμε στον όρο, μια πραγματική «επανάσταση ήθους και νοοτροπίας».

Πρέπει στο σχολείο ο Έλληνας να μάθει να συζητά, να προγραμματίζει την εργασία του, να εφαρμόζει την κοινωνική συμπεριφορά, και να αποβάλει τον παραλογισμό ότι το κράτος είναι εχθρός. Πρέπει βέβαια να αποβάλει ταυτόχρονα και την αντίληψη ότι είναι και η πηγή όλων των παροχών, που χρειάζεται ο πολίτης για να εξασφαλίσει μια ευχάριστη ζωή, χωρίς καμιά αντιπαροχή εκ μέρους του.

Πρέπει στο σχολείο ο Έλληνας να συνειδητοποιήσει το γεγονός ότι η κρατική μας υπόσταση δεν οφείλεται στην εύνοια «κηδεμόνων», αλλά στους αγώνες του λαού μας και ότι αυτή αποτελεί μια αναγκαιότητα της σύγχρονης διεθνούς κοινωνίας.

Πρέπει τέλος ο Έλληνας, να αντιληφθεί ότι το ήθος δεν είναι απαραίτητο μόνο στις ιδιωτικές σχέσεις, αλλά και στην δημόσια ζωή. Χωρίς αλλαγή της σημερινής νοοτροπίας οι Έλληνες μέσα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σήμερα,

της Πανευρώπης αύριο, κινδυνεύουμε να αφανιστούμε.

Και βέβαια αυτή η σωτηρία «επανάσταση» δεν μπορεί να γίνει με την μορφή συνηθισμένων πολιτικών κινημάτων, που υπόσχονται τα πάντα στον πολίτη χωρίς να τον κάνουν να συνειδητοποιήσει και ο ίδιος τις υποχρεώσεις του σαν κοινωνικό υποκείμενο.

7. Η ΕΔΗΚ πιστεύει στον εξελικτικό και όχι βέβαια στον επαναστατικό μετασχηματισμό της κοινωνίας. Είναι το κόμμα, που αντιτίθεται ριζικά στην αντίδραση και τη συντήρηση, όπως επίσης και στον πολιτικό αμοραλισμό.

Στις σελίδες που ακολουθούν αναπτύσσονται σε πολύ γενικές γραμμές οι αρχές, που πρέπει να διέπουν την πολιτική για τον εξελικτικό σοσιαλιστικό μεασχηματισμό, αν θέλουμε να είναι αποδοτικός.

Η Ελλάδα δεν μπορεί να γίνει χώρα του υπαρκτού ή τριτοκοσμικού σοσιαλισμού, λόγω γεωγραφικών, ιστορικών, πολιτιστικών και άλλων λόγων. Η Ελλάδα πρέπει να ακολουθήσει τη γραμμή του Ευρωπαϊκού Σοσιαλισμού, και αυτή βέβαια έχει πολλές μορφές, με πρότυπο εκείνη της Σουηδίας, που αποδείχθηκε τόσο αποτελεσματική τα τελευταία 50 χρόνια.

Αυτές είναι οι βασικές θέσεις και προτάσεις που διατυπώνονται στις σελίδες, που ακολουθούν και οι οποίες έγιναν σε μια περίοδο ιδιαίτερης και αδικαιολόγητης οξύτητας μεταξύ των δύο μεγάλων προσωποπαγών κομμάτων, που μας επέβαλε η ενισχυμένη.

Είναι ένα κήρυγμα ορθολογισμού, για την αποφυγή των υπερβολών, για μια ρεαλιστική και αισιόδοξη αντιμετώπιση των προβλημάτων, από την οποία εξαρτάται το άμεσο και το απώτερο μέλλον της χώρας μας.

Ι.Γ.Ζ.

1. ΣΚΑΝΔΑΛΑ - ΣΚΑΝΔΑΛΟΛΟΓΙΑ

(Πρόταση της Ν.Δ. για τη σύσταση Εξεταστικής των Πραγμάτων Επιτροπής για τα Σκάνδαλα)

(Πρακτικά Βουλής, 19.5.87)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, είναι θλιβερή, λόγω του αντικειμένου της, η σημερινή συνεδρίαση. Εύχομαι όμως να αποτελέσει, για το λόγο αυτό, την απαρχή μιας εξυγίανσης του πολιτικού μας βίου. Πριν όμως μπω στο θέμα, θα ήθελα να κάμω την ακόλουθη παρατήρηση. Εφ' όσον τέθηκε ζήτημα εμπιστοσύνης προς την κυβέρνηση, η συζήτηση αυτή έπρεπε να αναβληθεί. Γιατί και αυτή η συζήτηση δεν θα έχει τη βαρύτητα, την οποία έπρεπε να έχει και η άλλη συζήτηση για την εμπιστοσύνη θα χάσει την πρωτοτυπία της, θα χάσει το ουσιαστικό της ενδιαφέρον. Εφ' όσον όμως έτσι αποφασίσατε, καλώς. Σέβομαι την απόφασή σας.

ΣΚΑΝΔΑΛΟΛΟΓΙΑ - ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΠΟΡ!

Κύριοι, στην Ελλάδα η σκανδαλολογία αποτελεί κανόνα της πολιτικής μας ζωής. Και αυτό είναι ένα από τα ασθενέστερα σημεία του πολιτικού μας βίου. Σκανδαλολογία από το πρωί μέχρι το βράδυ, από τον Τύπο, από τα κόμματα. Η συζήτηση μέσα στη Βουλή είναι κατά ένα μεγάλο ποσοστό σκανδαλολογία. Αλλά υπάρχει σκανδαλολογία ακόμα και στις ιδιωτικές συζητήσεις των πολιτών. Το αποτέλεσμα είναι αυτό, το οποίο είπε κάποιος στον Ελευθέριο Βενιζέλο: «η ελληνική κοινωνία έχει το θλιβερό προνόμιο να μπορεί στον ταχύτερο χρόνο από κάθε άλλη να εξευτελίζει όχι μόνο πρόσωπα, αλλά και ιδέες και θεσμούς». Αυτό πραγματικά το επιτυγχάνουμε. Αλλά αυτό, ερωτάται, είναι προς όφελος της χώρας και του λαού; Και αν δεν είναι, δεν

πρέπει να γίνει μία προσπάθεια να ξεφύγουμε απ' αυτή την έξη; Αυτό το ερώτημα θέτει η σημερινή συζήτηση και σ' αυτό πρέπει να δώσουμε μία απάντηση.

Το θέμα της σκανδαλολογίας έχει εξάρσεις, έχει και υφέσεις. Την τελευταία περίοδο, αφ' ότου ανήλθε στην κυβέρνηση το κόμμα του ΠΑΣΟΚ, η σκανδαλολογία βρίσκεται σε μία έξαρση. Και αυτό είναι φυσικό μέχρις ένα ορισμένο σημείο. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ προσπαθεί να κάνει έναν κοινωνικό μετασχηματισμό. Καλώς ή κακώς, αυτή ήταν η εντολή, που πήρε από το λαό. Να οδηγήσει την ελληνική κοινωνία σε ένα σοσιαλιστικό τύπο. Οι εκπρόσωποι του κόσμου, ο οποίος καταψηφίσθηκε από τον ελληνικό λαό, βεβαίως,το βλέπουν αυτό με πολλή δυσφορία. Και όταν δεν μπορούν να προβάλουν επιχειρήματα, το ευκολώτερο είναι να πάνε στη σκανδαλολογία, στη φημολογία, στη διαβολή.

Και αυτό ακριβώς, αγαπητοί μου φίλοι της Νέας Δημοκρατίας, είναι η αδυναμία σας. Από την πρώτη μέρα, που είμαι ξανά στη Βουλή αυτή, σας έχω πει ότι μ' αυτή τη γραμμή, όχι μόνο δε βοηθάτε τον εαυτό σας να ξαναγυρίσετε στην κυβέρνηση, αλλά είσθε το καλύτερο στήριγμα της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ. Συνεχίστε τη σκανδαλολογία! Μόνο εάν το ΠΑΣΟΚ καταληφθεί από το δαίμονα της αυτοκαταστροφής - που πότε - πότε μας δείχνει ότι καταλαμβάνεται - μόνο τότε θα μπορέσετε να επιτύχετε το σκοπό σας. Εάν συνεχίσετε έτσι, συντελείτε και η κυβέρνηση να συνεχίσει τις γκάφες της, αλλά και εσείς να απομακρύνεσθε από την ελπίδα να καταλάβετε κάποτε την εξουσία.

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Κυρίες και κύριοι, με τέτοια διεθνή κατάσταση, με τόσο δύσκολες τις οικονομικές συνθήκες της χώρας τι σημαίνει αυτή η πρόταση για «Εξεταστική των Πραγμάτων Επιτροπή» επί θεμάτων, που είναι τρίτης και τετάρτης κατηγορίας, ως προς την σημασία τους, θεμάτων τρίτης και τέταρτης προτεραιότητας; Εάν λεγόταν να γίνει Εξεταστική των Πραγμάτων Επιτροπή για θέματα, που άπτονται της εξωτερικής πολιτικής, της οικονομικής κατάστασης, το καταλαβαίνω. Αλλά ό,τι είχατε να πείτε γι' αυτές τις ανθυπολεπτομέρειες, το είπατε πριν από 6 μήνες.

Γιατί επανέρχεσθε; Τόσο στερείσθε φαντασίας; Διότι το καταλαβαίνω να στερείσθε επιχειρημάτων, αλλά και φαντασίας; Είναι απαράδεχτο για μια Αξιωματική Αντιπολίτευση. Γι' αυτό

πραγματικά, αντί να είσθε δύναμη στην κοινοβουλευτική ζωή, αποτελείτε αυτή τη στιγμή έναν από τους πιο χειρότερους αρνητικούς παράγοντες των πολιτικών εξελίξεων.

α) Η συνταγματική πλευρά

Κύριοι, σε τι άλλο αποβλέπει η υποβολή της σημερινής πρότασης εκτός από τη συνέχιση της σκανδαλολογίας; Σε τι αποβλέπει; Δεν αποβλέπει σε τίποτε άλλο. Αλλά θα προσθέσω και τα ακόλουθα: Εν πρώτοις, είναι προφανές ότι δεν μπορείτε να έχετε «πλειοψηφία 120 Βουλευτών», είναι αδύνατο αυτό το πράγμα. Το ξέρετε ότι δεν είναι να πάρει η πρότασή σας 120 ψήφους, χρειάζεται να είναι πλειοψηφία το 120. Έτσι λέει το Σύνταγμα, έτσι λέει ο Κανονισμός της Βουλής. Και επί του θέματος αυτού, όταν προ 5 μηνών μιλούσαμε, είχα αναπτύξει τις απόψεις μου και δεν χρειάζεται να επανέλθω. Είναι αγραμματοσύνη πλήρης να μου λέτε ότι, αν πάρετε 120 ψήφους, έστω και αν είναι μειοψηφία, πληρώνεται ο όρος του Συντάγματος, το οποίο όμως θέλει «πλειοψηφία» 120 Βουλευτών! Τέτοια επιχειρήματα μην τα κάνετε, διότι ζημιώνετε πραγματικά την αποστολή σας εδώ μέσα, δεν σας παίρνει κανείς στα σοβαρά.

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ (Αρχηγός Νέας Δημοκρατίας). Τι να κάνουμε εσάς σας παίρνουν στα σοβαρά!

β) Η δικαστική πλευρά

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ: Το δεύτερο θέμα.

Δεύτερο: Οι 3 υποθέσεις, καλώς ή κακώς, πήγαν στο δικαστήριο, είτε με πρωτοβουλία της κυβέρνησης, είτε με πρωτοβουλία ιδιωτών. Εφόσον πήγαν στο δικαστήριο, σιωπή, σεβασμός, θα αφήσουμε το δικαστήριο να μιλήσει. Είναι δυνατόν σε μια Βουλή, να λέμε, εφόσον μια υπόθεση είναι στο δικαστήριο, ότι θα συστήσουμε Εξεταστική των Πραγμάτων Επιτροπή; Νομίζω ότι αυτά είναι απόψεις ανθρώπων στοιχειωδώς αγράμματων, ανάξιες μιας Αξιωματικής Αντιπολίτευσης. Και για να μη νομίσετε ότι λέω μόνο απόψεις δικές μου, ή απόψεις απλώς ελληνικές, σας αναφέρω και τούτο. Ξέρετε ότι στη Γαλλία υπάρχει ένας μεγάλος εκδότης, ο οποίος έχει κατακτήσει το μονοπώλιο του Τύπου και της Ραδιοφωνίας. Είναι ο κ. Ερσάν. Ο κ. Ερσάν έχει παραπεμφθεί στη δικαιοσύνη για διάφορες παραβάσεις. Έγινε μια πρόταση στη Βουλή και ζητήθηκε ακριβώς συγκρότηση

Εξεταστικής των Πραγμάτων Επιτροπής για τα κατορθώματά του. Και βγήκε ο Υπουργός του κ. Σιράκ και είπε: «Πώς τολμάτε να κάνετε μια τέτοια πρόταση, όταν ξέρετε ότι η υπόθεση είναι στο δικαστήριο;»

Κύριοι της Νέας Δημοκρατίας, πώς τολμάτε να κάνετε μια τέτοια πρόταση, όταν οι υποθέσεις αυτές είναι στο δικαστήριο; Δεν είναι δική μου ερώτηση. Είναι ερώτηση, η οποία σας έρχεται από τη Γαλλική Βουλή.

Η Ν.Δ. ΔΕΝ ΝΟΝΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ

Αλλά δεν έπρεπε και για ένα άλλο λόγο να τολμήσει η Νέα Δημοκρατία να κάνει πρόταση σύστασης Εξεταστικής των Πραγμάτων Επιτροπής. Δε νομιμοποιείται για μια τέτοια ενέργεια. Διότι τέλος πάντων δεν πρέπει να απαρνούμαστε τον εαυτό μας.

α) Το Σκάνδαλο Πετρελαίων του Ασπροπύργου

Ξέρετε την τελευταία περίοδο, που ήμουν στη Βουλή αυτή, το 1977 - 1981, υπήρξαν επανειλημμένες καταγγελίες για καταχρήσεις και προτάσεις σύστασης Εξεταστικής των Πραγμάτων Επιτροπής για φοβερά και τρομερά πράγματα. Το ένα ήταν το σκάνδαλο των 150.000 τόννων πετρελαίου, το οποίο εφέρετο να είχε καταχρασθεί η εταιρεία Βαρδινογιάννη από τα Διϋλιστήρια Ασπροπύργου. Προτείναμε εξεταστική των Πραγμάτων Επιτροπή. Δεν έγινε τίποτα.

β) Το σκάνδαλο των 500 εκ. δολλαρίων του 1979

Κατόπιν έγινε η μεγάλη συμφωνία Βαρδινογιάννη - Λάτση για την προμήθεια 2.100.000 τόννων πετρελαίου, που ήταν όχι σκάνδαλο, αλλά ήταν κάτι που προκάλεσε ακόμα και τη διεθνή κοινή γνώμη. Η ζημιά του ελληνικού δημοσίου ήταν 500 εκατ. δολλάρια. Το φέραμε εδώ επανειλημμένα. Μιλήσαμε για «Πετρολγκαίητ». Όταν κάναμε όμως την πρόταση για την Εξεταστική των Πραγμάτων Επιτροπή, ο κατ' εξοχήν κατηγορούμενος κ. Μητσοτάκης γέλασε, διότι σκέφθηκε, ένα μικρό κόμμα, μπροστά σε μας που κυβερνούμε, τι είναι; Και έζησε η κυβέρνηση εκείνη με το αίσχος, με την κατηγορία εκείνης της μεγάλης κατάχρησης, χωρίς ποτέ να τολμήσει να κάνει Εξεταστική των Πραγμάτων Επιτροπή.

Και λέγω εδώ, ότι σ' αυτό συνέβαλε και το ΠΑΣΟΚ, διότι

τότε δεν μας βοήθησε. Διότι, εάν το ΠΑΣΟΚ μας έδιδε τους βουλευτές, που χρειάζονταν για την υποβολή της πρότασης και γινόταν η Εξεταστική των Πραγμάτων Επιτροπή, ίσως να ήταν εντελώς διαφορετικές οι εξελίξεις στον τόπο αυτό.

γ) Η Δ΄ λιγνιτική μονάδα της Μεγαλόπολης

Υπήρξε, όμως, και τρίτη υπόθεση, - η υπόθεση της ΔΕΗ. Υπεύθυνος πάλι ο κ. Μητσοτάκης. Μόλις έγινε Υπουργός Συντονισμού εμπόδισε την εκτέλεση της απόφασης του ΔΣ της ΔΕΗ για την δημιουργία του τέταρτου λιγνιτικού σταθμού της Μεγαλόπολης. Και λόγω αυτής της αυθαίρετης ενέργειας ζημιώθηκε τεράστια ποσά το ελληνικό δημόσιο. Ανατράπηκε το πρόγραμμα της ΔΕΗ και πλούτισαν φίλοι του κ. Μητσοτάκη, οι οποίοι και σήμερα του εκδηλώνουν την ευγνωμοσύνη τους με τον τρόπο τους. Και τολμάει ο κ. Μητσοτάκης, ως αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, να έρχεται και να μας λέγει ότι η οδός της εξυγίανσης για τα αμαρτήματα του ΠΑΣΟΚ, είναι ο σχηματισμός της Εξεταστικής των Πραγμάτων Επιτροπής! Του το απαγορεύει το παρελθόν του!... (Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ). Μόνο άνθρωπος που ξεχνά τον εαυτό του, το τολμά. Και ο κ. Μητσοτάκης, ευτυχώς, αυτό το «δώρο» το έχει. Μπορεί να έρχεται εδώ, σαν να μη συνέβη τίποτα και να μας λέγει για Εξεταστικές των Πραγμάτων Επιτροπές! Και να καταγγέλλει τους πάντες, διότι δε δέχονται την πρότασή του!...

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

Αλλά κύριοι, η Εξεταστική των Πραγμάτων Επιτροπή έχει εδώ στην Ελλάδα μια ιστορία. Μετά τον β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο μια φορά μόνο, μια Εξεταστική Επιτροπή είχεν αποτέλεσμα. Ήταν εκείνη, πριν από το 1950, που ασχολήθηκε με τον τότε Υπουργό Μεταφορών της κυβέρνησης Τσαλδάρη Χατζηπάνο και κατέληξε στην καταδίκη του. Έκτοτε δεν υπήρξε Εξεταστική Επιτροπή, που να οδηγήσει σε κανένα χρήσιμο αποτέλεσμα.

Είμαστε στα 1954. Ο μακαρίτης Στρατάρχης Παπάγος, ήρθε και μου ζήτησε να προτείνω Εξεταστική των Πραγμάτων Επιτροπή, για τις πιστώσεις που «πέτυχε» τέως Υπουργός του στη Δυτική Γερμανία, διότι ήμουν από τα ηγετικά στελέχη της τότε Αξιωματικής Αντιπολίτευσης. Και επειδή έχουμε, νομίζω, υποχρέωση εδώ τις κυβερνήσεις όχι μόνο να τις πολεμάμε, αλλά

και να τις βοηθάμε, όταν υπάρχουν εθνικά συμφέροντα, έκανα την πρόταση και το αποτέλεσμα ήταν ότι όλη η Βουλή συμφώνησε στη συγκρότησή της. Επί 1,5 χρόνο δουλέψαμε σκληρά και πράγματι ήρθαν στο φως πράγματα, φοβερά και τρομερά, που ίσως δεν θα μπορούσε να υπάρξει η δικτατορία, εάν μερικοί από τους ήρωες της εποχής εκείνης έβγαιναν στην επιφάνεια και γινόνταν γνωστά από τη δημοσία γνώμη, τι έκαναν την περίοδο εκείνη, επωφελούμενοι του κύρους και του γοήτρου του Στρατάρχη. Αλλά μόλις πέθανε, έσβησε η Επιτροπή. Δεν ξέρουμε πότε τελείωσε!...

Τα σκάνδαλα της ΔΕΗ (ΠΕΣΙΝΕ κτλ.)

Στα 1961-62, εξ άλλου όλη η Ελλάδα βοούσε για τα σκάνδαλα της ΔΕΗ. Είχαμε την αμαρτωλή σύμβαση της ΠΕΣΙΝΕ. Και η σύζυγος του τότε γενικού διευθυντού της ΔΕΗ έδωσε την αλληλογραφία του σε μια εφημερίδα των Πατρών, στην «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ». Και δημοσιεύονταν φοβερά πράγματα. Τότε ζητήσαμε επανειλημμένα τη σύσταση Εξεταστικής των Πραγμάτων Επιτροπής. Ήταν αδύνατο να εισακουσθούμε. Για τούτο μια μέρα στα 1962, όταν ήταν ο κ. Παπαληγούρας Υπουργός του Συντονισμού και μας έφερε ένα νομοσχέδιο για τη ΔΕΗ, πρότεινα μια τροπολογία - να γίνει μια Ειδική Επιτροπή από δικαστές για να εξετάσει τα προβλήματα της ΔΕΗ. Διότι Εξεταστική των Πραγμάτων Επιτροπή - όπως έχω ήδη πει - δεν ήταν δυνατόν να γίνει. Πράγματι ο κ. Παπαληγούρας δέχθηκε την πρότασή μου και ψηφίστηκε σαν άρθρο 2 του Ν. 4230/62, το οποίο επέτρεψε να γίνει μια Επιτροπή από ένα μέλος του Αρείου Πάγου, ένα του Συμβουλίου της Επικρατείας και ένα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που να επιληφθεί των υποθέσεων της ΔΕΗ, της ΠΕΣΙΝΕ κλπ.

Διορίστηκαν οι 3, εργάσθηκαν σκληρά και μετά 22 μήνες -έτσι τα έφερε η μοίρα - ήρθαν και παρέδωσαν την έκθεσή τους στον τότε Υπουργό Βιομηχανίας Ιωάννη Ζίγδη.

Όταν την πήρα στα χέρια μου, την έδωσα, όπως ήταν υποχρέωσή μου στον Πρωθυπουργό, τον Γεώργιο Παπανδρέου. Και ο Γεώργιος Παπανδρέου την κατέθεσε, όπως είχε καθήκον στη Βουλή. Ξέρετε τι βγήκε από κει; Βγήκε, για να μη μιλώ για την Ένωση Κέντρου, η πρόταση της ΕΔΑ, με τον Ηλιόπουλο και τον Ηλιού. Μ' αυτή όλο το Υπουργικό Συμβούλιο της τότε κυβέρνησης της ΕΡΕ προτεινόταν να παραπεμφθεί, στη δικαιοσύνη, να κινηθεί γι' αυτό ο νόμος περί ευθύνης Υπουργών.

Τον Ιανουάριο του 1965 έγινε η πρόταση ειδικά για τρία μέλη της κυβέρνησης από την ΕΔΑ. Υπήρξαν μακρές συζητήσεις και τον Ιούνιο αναγκάσθηκε η κυβέρνηση της Ένωσης Κέντρου να ζητήσει από τους Βουλευτές της να καταψηφίσουν την πρόταση «λόγω παραγραφής». Γιατί; Διότι τότε ο Βασιλιάς είχε επέμβει σκανδαλωδώς και αξίωσε να αποσυρθεί η πρόταση, διότι ενοχοποιείτο ο κ. Καραμανλής. Ο κ. Καραμανλής με τον οποίο είχε έρθει σε σύγκρουση...

(Θόρυβος διαμαρτυρίες από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας - κωδωνοκρουσίες).

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΡΙΚΕΛΗΣ. Και σεις υποχωρήσατε;.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ). Παρακαλώ, μη διακόπτετε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ. Ή θα μάθετε να ακούτε, ή θα είστε νήπια. Μη με προκαλείτε.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΡΙΚΕΛΗΣ. Ντροπή σας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ). Κύριε Κρικέλη, σταματήστε. Δεν έχετε το δικαίωμα να διακόπτετε. Να το καταλάβετε μια πάντα.

(Θόρυβος διαμαρτυρίες από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας).

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ. Εφ' όσον ασεβείτε, θα καταθέσω φωτοτυπία από το βιβλίο του μακαρίτη Γιάννη Κάτρη, που έχω μαζί μου.

(Θόρυβος διαμαρτυρίες από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ). Κύριοι συνάδελφοι, παρακαλώ αφήστε τον Πρόεδρο κ. Ζίγδη να συνεχίσει την ομιλία του. Δεν μπορεί κανείς να τον εμποδίσει.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΡΙΚΕΛΗΣ. Ευθύνες είχατε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ). Κύριε Κρικέλη, θελετε πάλι μια τιμωρία; Θα την έχετε. Σταματήστε, σας παρακαλώ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ. Κύριοι, επειδή βλέπω ότι ορισμένοι συνάδελφοι, δε σέβονται την Αίθουσα αυτή, είμαι υποχρεωμένος να καταθέσω, για να μπει στα Πρακτικά, το απόσπασμα του βιβλίου του Γιάννη Κάτρη «Γέννηση του νεοφασισμού στην Ελλάδα» (σελ. 193-5), όπου υπάρχει μια επισημότατη επιβεβαίωση αυτών, τα οποία είπα.

(Στο σημείο αυτό ο κ. ΖΙΓΔΗΣ καταθέτει το σχετικό απόσπασμα για να καταχωρισθεί στα Πρακτικά).

(Θόρυβος - διαμαρτυρίες από τη Νέα Δημοκρατία - κωδωνοκρουσίες).

«Μια από τις προεκλογικές επαγγελίες της Ενώσεως Κέντρου ήταν η εκκαθάριση «των ευθυνών του παρελθόντος» (σύμφωνα με το διακριτικό όρο που είχε επικρατήσει για το οκταετές όργιο της οικονομικής διαφθοράς). Αλλά η ισχυρή πίεση των ανακτόρων και της κηδεμονίας αναχαίτιζε την κυβέρνηση από του να θίξει τις σκανδαλώδεις συμβάσεις με ξένους ομίλους και άλλες υποθέσεις ιδιοτελούς διασπαθίσεως του δημόσιου χρήματος. Στις 22 Ιανουαρίου 1965 η ΕΔΑ κατέθεσε στη Βουλή πρόταση περί παραπομπής σε ειδικό δικαστήριο (βάσει του νόμου περί ευθύνης υπουργών) του πρώην πρωθυπουργού Καραμανλή και των πρώην υπουργών Π. Παπαληγούρα και Νικόλαου Μάρτη, ως υπευθύνων υπουργών για καταχρήσεις μερικών εκατομμυρίων δολλαρίων που είχε διαπράξει η διοίκηση της Δημοσίας Επιχειρήσεως Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ)[1].

Η κυβερνητική πλειοψηφία υιοθέτησε την πρόταση. Αλλά στο στρατόπεδο της ΕΡΕ και στο παλάτι ξεσηκώθηκε θύελλα, η οποία, αν όχι τίποτε άλλο, υποδηλούσε ένδειξη ενοχής.

Ενώ μια επιτροπή της Βουλής συνέχιζε το ανακριτικό της έργο η ΕΔΑ ανέλαβε νέα πρωτοβουλία. Ζήτησε τη διενέργεια ανακρίσεων και για τις περιβόητες υπερβάσεις στα δημόσια έργα που είχαν εκτελεσθεί κατά την οκταετία της ΕΡΕ. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι τεκμηριωμένες αποκαλύψεις του τύπου είχαν δημιουργήσει γύρω από τα δημόσια έργα της κυβερνήσεως Καραμανλή ένα πελώριο ηθικό ζήτημα. Οι υπερβάσεις από τον αρχικό προγραμματισμό ωρισμένων έργων κυμαίνονταν μεταξύ 100 και 1.000%

Η κυβέρνηση δεν υιοθέτησε και δεν υποστήριξε την πρόταση της ΕΔΑ. Ο Παπανδρέου είχε αρχίσει να κάμπτεται από τις φορτικές πιέσεις του Κωνσταντίνου, που ενισχύονταν και από το βαρύ πυροβολικό των Αμερικανικών «συστάσεων». Όλοι ζητούσαν να ριφθεί ένας πέπλος λήθης στις ανομίες του παρελθόντος. Θα περίμενε κανείς ότι στην πολύπλευρη αυτή προσπάθεια «κουκουλώματος» θ' αντιδρούσε έντονα η ίδια η κατηγορούμενη ΕΡΕ.

---

[1]. Ο τότε γενικός διευθυντής της ΔΕΗ Γεώργιος Πεζόπουλος, κορυφαίος των κατηγορουμένων για την κατάχρηση, έγινε το 1971 υπουργός των Οικονομικών της χουντικής κυβέρνησης!

Αλλά ο Κανελλόπουλος - ο σημερινός αρχηγός της - που στο παρελθόν είχε δώσει δείγματα μεγάλης ηθικής ευθιξίας, δεν ήθελε να ρθει σε ανοικτή ρήξη με την καραμανλική πτέρυγα του κόμματος, που κυρίως αυτή βαρυνόταν με τις καταθλιπτικές αυτές κατηγορίες. Έτσι η ΕΡΕ, αντί ν' αντιδράσει, υπερθεμάτισε στην εκστρατεία συγκαλύψεως. Παράγοντες της ΕΡΕ, που δεν αισθάνονταν άνετα με την εκκρεμότητα των «ευθυνών του παρελθόντος», πραγματοποιούσαν μυστικές επαφές με τη Φρειδερίκη και την αμερικανική πρεσβεία αναζητώντας μεθόδους εντονώτερης πιέσεως όχι μόνο προς τον Παπανδρέου, αλλά και προς τους συνεργάτες του εκείνους που ζητούσαν την ηθική κάθαρση.

Ο Ιωάννης Ζίγδης, υπουργός Βιομηχανίας στην κυβέρνηση Παπανδρέου, μου διηγήθηκε αργότερα ότι είχε μείνει κατάπληκτος από τη θερμότητα του ενδιαφέροντος που είχε δείξει ο Κωνσταντίνος υπέρ των κατηγορουμένων για καταχρήσεις. Κατά την τελετή των εγκαινίων ενός υδροηλεκτρικού φράγματος ο Κωνσταντίνος πλησίασε το Ζίγδη και ευθέως του έθεσε το θέμα αμνηστεύσεως των ευθυνών του παρελθόντος:

— «Τι αναμοχλεύετε αυτά τα πράγματα», του είπε ενοχλημένος. «Πρέπει να παραγραφούν».

— «Μα αν οι κατηγορίες είναι ανακριβείς» παρατήρησε ο Ζίγδης, «θάπρεπε η ίδια η ΕΡΕ να επιζητεί τη δικαστική εκκαθάριση. Ενώ με την παραγραφή θα παραμείνει η σκιά».

— «Όχι, όχι», επέμενε ο βασιλιάς. «Πρέπει να παραγραφούν. Είναι θέμα εθνικής ανάγκης. Ο πολιτικός κόσμος πρέπει να διατηρηθεί ηθικά άσπιλος».

— «Έστω και αν δεν είναι;»

— «Δεν ξέρω. Θέλω παραγραφή».

Με την «παραγραφή» είχε βρεθεί η φόρμουλα συγκαλύψεως των ανωμαλιών. Στις 17 και 21 Ιουνίου 1965, σε δυο διαδοχικές ψηφοφορίες, οι βουλευτές του Κέντρου, - ενδοτικοί και ανένδοτοι, - με βαρειά καρδιά, σαν πρόβατα επί σφαγήν, περνούσαν από την ψηφοδόχο της Βουλής και ψήφιζαν την παραγραφή των σκανδάλων...

Το συχωροχάρτι της ΕΡΕ - και των υπεράνω της ΕΡΕ - είχε δοθεί. Ο δρόμος για το ιουλιανό πραξικόπημα ήταν ανοικτός».

(ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΤΡΗ: «Η Γέννηση του Νεοφασισμού στην Ελλάδα». Σελ. 193-195, Εκδόσεις «ΠΑΠΑΖΗΣΗ», Αθήνα, 1974).

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ Μην προκαλείτε, γιατί έχω και άλλα χαρτιά.

(Θόρυβος, διαμαρτυρίες από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας - χειροκροτήματα από τη πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ - κωδωνοκρουσίες).

Σε μια άλλη συζήτηση ο μακαρίτης Ηλιόπουλος κατέθεσε και αυτό, τον πίνακα οικοπέδων της οικογένειας Καραμανλή - με τα «βραχώδη» και εκείνα της Νέας Μάκρης - τον οποίον καταθέτω στα Πρακτικά.

(Στο σημείο αυτό ο κ. Ζίγδης καταθέτει στο σχετικό κείμενο για να καταχωρηθεί στα Πρακτικά. (Βλ. σελ. 23).

(Θόρυβος - διαμαρτυρίες από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας - κωδωνοκρουσίες).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ). Σταματήστε, κύριοι. Δεν μπορείτε να εμποδίσετε τον κύριο Ζίγδη να μιλήσει. Να τον αντικρούσετε μετά.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ. Μην προκαλείτε, θα το μετανιώσετε.

Κύριοι, οσάκις μεταπολεμικά πήγαμε σε Εξεταστικές των Πραγμάτων Επιτροπές, αποτύχαμε. Δεν έγινε ο έλεγχος, ο οποίος έπρεπε να γίνει για τις κυβερνήσεις.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ

Και ένα τελευταίο δείγμα των εξεταστικών επιτροπών είναι η απόφαση της Επιτροπής «περί Κύπρου», η οποία για το δεύτερο Αττίλα δεν ζητάει μάρτυρες, ζητά... ραβασάκια!...

ΧΑΡΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ: Τι λέτε κύριε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ). Αφήστε, κύριοι. Μη διακόπτετε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ. Οπότε η μεγάλη υπόθεση της Κύπρου, εάν πράγματι δεν κληθούν όλοι οι γνωρίζοντες καλά τα πράγματα να καταθέσουν, θα μείνει άγνωστη, θα σκεπαστεί προς καταισχύνη της Βουλής αυτής, προς καταισχύνη της γενεάς μας.

ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ: ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣΟΥΝ ΤΗ ΣΚΑΝΔΑΛΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ

Απ' όλα αυτά προκύπτει ότι η μέθοδος, την οποία επέλεξε ο κύριος Μητσοτάκης και η Νέα Δημοκρατία, δεν είναι για να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα του Έθνους, ή τα συμφέροντα της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης. Είναι απλώς για να αυξήσει την σκανδαλολογία. Και εγώ σας λέγω ότι εκείνο, το οποίο σαν Βουλή πρέπει να κάνουμε, σα συνέπεια της σημερινής συζήτησης,

ΑΓΟΡΕΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ

(Κατατέθηκε από Σ. Ηλιόπουλο της ΕΔΑ. Συνεδρίαση Βουλής 16.6.64)

Τοποθεσία	Συμβόλαιο	Αξία αγοράς	Σημερινή (το 1964)	Όνομα	Είδος ακινήτου / Εκταση
Κοκκινιαράς				Κ. Καραμανλής	1 Οικόπεδο 4 στρέμματα
Φιλοθέη	13892/57 Κουγκούλου	365.000	7.500.000		2 Οικόπεδα 11.000 π.τ.τ.
Ν. Μάκρη	10582/55 Μελανίτη	27.300	4.500.000		3 Γήπεδο 60 στρέμματα
Φιλοθέη	12074/56 Κουγκούλου	96.000	1.400.000	Αλίκη Κ. Καραμανλή	4 Οικόπεδο 1.600 π.τ.τ.
Χαλάνδρι		18.725			5 Οικόπεδο 750 π.τ.τ.
Αθήνα	4993/69 Βλάβου	125.000			6 Διαμέρισμα Σταυροπούλου 27
Μύκονος	1961 Καλογερά	100.000			7 Βίλλα
Ραφήνα	24278/63 Χρυσαν/λου	293.000			8 Βίλλα 814 π.τ.τ.
Αθήνα	1790/53 Μπουκουβάλα	300.840		Αθηνά Καραμανλή (συζ. Αργ. Ψάρη)	9 Ρετιρέ α΄ εσοχή Δωδ/σου 3-5 4 δωμάτια κλπ.
	12492/55 Βολοπούλου			Αντιγόνη Καραμανλή	10 τρεις αγορές
Ν. Ψυχικό	7212/56 Καζαλή			(συζ. Κ. Λιάπη)	11 οικοπέδων συνεχόμενων
	9520/59 Χλαβεράκη				12 Συν/σμού εφέδρων (π.τ.τ. 7.300) ανέγερση βίλλας
Αθήνα	3440/60 Τσέλιου	300.000		Ναπολ. Μπάρκης	13 ημιτριώροφος οικία Δροσοπούλου 70

(**Γιάννη Γκίνη: Ο άλλος Καραμανλής** «Εκδόσεις Ι. Νάστου». Αθήνα, 1986)

είναι να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να σταματήσει η σκανδαλολογία. Και πώς θα γίνει αυτό.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΤΡΑΣ. Τα σκάνδαλα πώς θα σταματήσουν;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ. Είναι απλό. Εάν φροντίσουμε να έχουμε νόμους, που θα εξασφαλίζουν την αδιάβλητη διαχείρηση του δημοσίου χρήματος, την αδιάβλητη διαχείριση της εξουσίας.

Και για να μην πολυλογώ σας λέγω τούτο: Αυτή τη στιγμή, που μιλάμε 11 χρόνια ή 12 χρόνια μετά τη δικτατορία, *ο νόμος «περί ευθύνης Υπουργών»* είναι ακόμα νόμος της δικτατορίας.

Το ξέρετε, κύριε Ανδρέα Παπανδρέου; Και πώς το ανέχεστε; Δεν μπορούμε με το νόμο αυτό να πούμε ότι υπάρχει στοιχειώδης εξασφάλιση έντιμης διαχείρισης, διότι είναι τόσα πολλά τα κενά του, ώστε δημιουργούν τις δυνατότητες κάθε είδους κατάχρησης, ηθικής, πολιτικής και οικονομικής.

Δεύτερον, υπάρχει *ο νόμος του «ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ»*. Ευτυχώς η κυβέρνηση φέρνει σήμερα κάποια συμπλήρωση. Εγώ δε νομίζω ότι πρέπει να πάμε, πέραν από το 1974. Ούτε για το 1974 συμφωνώ. Διότι όταν αυξηθούν αυτές οι δηλώσεις, τότε είναι πάρα πολύ δυσκολώτερος ο έλεγχος. Αλλά πρέπει να υπάρχει σύστημα ελέγχου, κύριε Πρωθυπουργέ. Χωρίς σύστημα ελέγχου τι είναι αυτός ο νόμος; Από το 1964 καταθέτουμε δηλώσεις. Και τι βγήκε από αυτό; Εμπαίζουμε τον ελληνικό λαό!... Για τούτο νομίζω ότι είναι υποχρέωση να συμπληρώσουμε το νόμο αυτό, να υπάρχει έλεγχος.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΣΑΠΑΡΑΣ: Το ίδιο είχε ζητήσει και ο Γεώργιος Παπανδρέου το 1958.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ). Μην διακόπτετε, κύριοι, από καμμία πλευρά. Σας παρακαλώ σταματήστε αυτές τις διακοπές. Αφήστε να διεξαχθεί ήρεμα ή συζήτηση.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ. Κύριοι, υπήρχε *το Ελεγκτικό Συνέδριο*[1],

---

[1]. Την αντίθεσή του για την κατάργηση του προληπτικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο, την οποία εισηγήθηκε κατά την κατάθεση του Προϋπολογισμού του έτους 1980 ο τότε Υπουργός Οικονομικών κ. Αθαν. Κανελλόπουλος εξέφρασε ο Πρόεδρος κ. Ιωάννης Ζίγδης, ο οποίος είπε τα ακόλουθα κατά την ΜΓ΄ Συνεδρίαση της Βουλής 1979:

«Αλλά κύριε Πρωθυπουργέ και κύριοι Βουλευταί, θέλω να επιστήσω την προσοχή σας όλως ιδιαιτέρως σε μία παράγραφο της Εισηγήσεως του Υπουργού των Οικονομικών η οποία με γεμίζει με δέος. Είναι φοβερό το ότι υπήρξε Υπουργός, που το διανοήθηκε.

Εισηγείται πράγματι ο Υπουργός των Οικονομικών την κατάργηση του

το οποίο παρακολουθούσε τη διαχείριση του δημοσίου χρήματος. Από την εποχή της Νέας Δημοκρατίας ο ρόλος του Ελεγκτικού Συνεδρείου έχει γίνει δευτερεύων. Και θα δείτε ότι στις εκθέσεις του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου υπάρχουν δριμύτατες κατηγορίες, διότι δεν θεραπεύονται οι πληγές τις οποίες επέφερε στη λειτουργία του η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Για τούτο τόσες καταχρήσεις ή τόσα μεγάλα ποσά κάθε χρόνο κατασπαταλώνται ή διατίθενται παράνομα, όπως διαπιστώνεται από τις ετήσιες εκθέσεις του Συνεδρίου.

Κύριοι, υπάρχει *θέμα ελέγχου των δημοσίων επιχειρήσεων* και ιδίως των δημοσίων επιχειρήσεων, *που είναι ανώνυμες εταιρίες*. Στις μεν δημοσίες επιχειρήσεις, όπως η ΔΕΗ, η Γενική Συνέλευση, που έπρεπε να ασκεί τον έλεγχο της διαχείρησης του Διοικητικού Συμβουλίου, συνήθως επανδρώνεται από φίλους των εκάστοτε κυβερνήσεων. Και για τούτο δε γίνεται πραγματικός έλεγχος. Δια δε τις επιχειρήσεις ιδιωτικού δικαίου, όπως είναι οι ανώνυμες εταιρείες και οι ΕΠΕ δεν υπάρχει κανείς ειδικός έλεγχος. Και δείτε τι συμβαίνει συνήθως. Έχουμε μία μητρική εταιρεία, η οποία έχει 20 θυγατρικές. Πρόεδρος των θυγατρικών είναι ο πρόεδρος της μητρικής εταιρίας. Είναι ελέγχων και ελεγχόμενος! Είναι δυνατόν, κύριε Πρωθυπουργέ, να πούμε ότι με το καθεστώς αυτό διασφαλίζεται η χρηστή διαχείριση του δημοσίου χρήματος;

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΜΠΟΥΤΣΜΕΝ

Εγώ νομίζω, ότι εδώ ανοίγεται μια πολύ μεγάλη δυνατότητα

προληπτικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Δεν φανταζόμουνα ότι θα υπήρχε υπεύθυνος πολιτικός άνδρας να συλλάβει μία τέτοια βέβηλη σκέψη. Θέλει ο Υπουργός των Οικονομικών να αφήσει το άφραγο αμπέλι τη διάθεση των δημοσίων χρημάτων: Διότι όταν εξανεμισθούν τα δημόσια χρήματα κυνήγησε να τα βρεις. Υπάρχει ο θεσμός του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Είναι το πρώτο Δικαστήριο που ιδρύθηκε στην Ελλάδα. Ο προληπτικός έλεγχος υπάρχει από το 1887 - αν δεν με απατάει η μνήμη μου - και απεδείχθηκε σωτήριος. Και έχει τέτοιος κύρος το Συνέδριο, παρά τις ατυχίες που είχε επί δικτατορίας, ώστε σ' αυτό ν' αποβλέπει η Κοινή Αγορά, για τον κατασταλτικό έλεγχο - γιατί εκεί πέρα δεν μπορεί να υπάρξει προληπτικός έλεγχος - των πιστώσεων, τις οποίες θα χορηγήσει στην Ελλάδα μετά την ένταξή της. Σ' αυτή την υποχώρηση των ηθών, σ' αυτό το θρίαμβο του ατσιδισμού, σ' αυτή την έλλειψη συνειδήσεων να πάμε να καταργήσουμε και στη διαχείριση του δημοσίου χρήματος τον προληπτικό έλεγχο, είναι κάτι, που δεν περίμενα να ακούσω ποτέ. Αλλά πιστεύ ότι δεν θα ξανακούσουμε περί του θέματος αυτού στη Βουλή των Ελλήνων». (Επιστολή Ν. Θέμελη, Προέδρου Ελεγκτικού Συνεδρίου, 8-5-87).

στη κυβέρνηση να πρωτοτυπήσει και να βοηθήσει στην εξυγίανση του πολιτικού βίου, σε τρόπον ώστε να σταματήσει η σκανδαλολογία. Επαύσαμε να είμαστε ένα κράτος της Μέσης Ανατολής. Επαύσαμε να είμαστε ένα κράτος της Βαλκανικής. Σήμερα είμαστε μέλη της ΕΟΚ. Πρέπει να φροντίσουμε να έχουμε και μία νομοθεσία, που αφορά το πολιτεύεσθαι και τη διαχείριση του δημοσίου χρήματος, που να είναι ανάλογη με την ευρωπαϊκή μας πλέον υπόσταση. Και επειδή θα έπρεπε επί του θέματος αυτού να είμαι πιο συγκεκριμένος, σας λέγω ότι, αν δε σας αρέσει η ΕΟΚ, να πάμε στη Σκανδιναβία. Η Σουηδία συγκεκριμένα, που για σας είναι ένα πρότυπο, είναι μια σοσιαλιστική χώρα, μιας ορισμένης μορφής σοσιαλισμού. Πως εξασφαλίζεται εκεί η χρηστή διαχείριση του δημοσίου χρήματος και γενικά του δημοσίου συμφέροντος; Με το θεσμό του «ΟΜΠΟΥΤΣΜΑΝ» του Επιτρόπου της Βουλής. Υπάρχει ο θεσμός του «Επιτρόπου της Βουλής», ο οποίος έχει 4 μέλη και ο οποίος έχει αρμοδιότητα να ελέγχει όλες τις δημόσιες υπηρεσίες, τα δικαστήρια και το στρατό, - ως και τις δημοτικές υπηρεσίες. Όταν διαπιστώσει κάτι, το οποίο είναι αντίθετο προς το νόμο ή προς τα χρηστά ήθη, ή όταν υπάρξει καταγγελία από ένα πολίτη, ενεργεί αμέσως και έτσι υπάρχει το μάτι, που βλέπει τις υπηρεσίες και οι υπηρεσίες δεν τολμούν να παραβούν το νόμο ή να κομματιστούν ή να κακομεταχειριστούν τον πολίτη.

Δίπλα από το θεσμό του Επιτρόπου του Κοινοβουλίου, έχουμε τους *«Κυβερνητικούς επιτρόπους»*, τους οποίους διορίζει η κυβέρνηση. Αυτοί είναι 4 τον αριθμό. Δε χρειάζεται ίσως να σας τους περιγράψω λεπτομερώς. Αν μου επιτρέπετε, όμως, θα τους αναφέρω για να υπάρχουν και στα Πρακτικά. Ο ένας είναι ο *«Επίτροπος για τον ελεύθερο ανταγωνισμό»*, ο δεύτερος είναι ο *«Επίτροπος για την κατανάλωση»*.

(Φωνές, διαμαρτυρίες από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ). Γιατί διακόπτετε κύριοι; Γιατί; Έχετε το δικαίωμα αυτό; Παρακαλώ σταματείστε. Δεν μπορείτε να παρεμβαίνετε εδώ και να μην αφήνετε τον ρήτορα να ομιλεί. Όταν ομιλεί ο Αρχηγός σας εδώ διαμαρτύρεσθε, όταν τον διακόπτουν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ. Ο τρίτος επίτροπος είναι ο *«Επίτροπος Ίσων Δικαιωμάτων Ανδρών και Γυναικών»* και ο τέταρτος είναι ο «Επίτροπος, ο οποίος εξασφαλίζει ισότητα μεταχείρησης στις εθνότητες», οι οποίες ζουν στη Σουηδία - ο *«Επίτροπος*

κατά των Εθνικών διακρίσεων». Επειδή άρχισαν να γίνονται διάφορες κακομεταχειρήσεις των νέων μετοίκων, έγινε και αυτός ο θεσμός κατά τα τελευταία δύο χρόνια.

Πέραν αυτών των 4 κυβερνητικών Επιτρόπων, υπάρχει και ο 5ος, ο *«Επίτροπος για τον Τύπο».* Και πρέπει να ξέρετε ότι ο Επίτροπος για τον Τύπο διορίζεται από το Εθνικό Συμβούλιο Τύπου, από τον Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου και τον Επίτροπο της Βουλής. Έτσι ο «Επίτροπος επί του Τύπου» είναι παντοδύναμος και μπορεί να καλεί τον κάθε εκδότη, τον κάθε συντάκτη, να τον ρωτάει, γιατί τούτο, γιατί εκείνο και να τον παραπέμπει ενδεχομένως στο «Συμβούλιο Τιμής» για τους δημοσιογράφους, το οποίο μπορεί να του αφαιρέσει το δικαίωμα να ασκεί το επάγγελμά του.

Κύριε Πρόεδρε της κυβέρνησης, αν θέλετε πραγματικά να γίνει μια επανάσταση στο δημόσιο βίο, θεσπίσετε το θεσμό του «Ομπουτσμαν», του «Επιτρόπου της Βουλής» και θα δείτε, τι θα γίνει. Θα αλλάξει πραγματικά η κατάσταση στο δυστυχισμένο αυτόν τόπο.

ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΔΗΚ

Και για να ολοκληρώσω την πρόταση μου:

Πρώτο, θα ήθελα να θεσπίσετε το θεσμό του *΄Ομπουτσμαν για να ελέγχουμε τη δημόσια ζωή.*

Δεύτερο, να *αλλάξετε το νόμο περί πτωχεύσεως,* ο οποίος επιτρέπει η πτώχευση στον ιδιωτικό τομέα να είναι απάτη, να κλέβονται τα λεφτά του δημοσίου και ο κλέφας, αυτός ο οποίος κατέστρεψε την επιχείρησή του, να γίνεται πάμπλουτος με καταθέσεις στην Ελβετία ή με ακίνητα στο Λονδίνο, το Παρίσι και τη Νέα Υόρκη.

Και το τρίτο, ο θεσμός του *«Πόθεν ΄Εσχες» να εφαρμοσθεί και για τους ιδιοκτήτες του Τύπου.* Πρέπει επίσης να δημιουργήσουμε, όπως υπάρχει σε όλες τις πολιτισμένες χώρες, *«Συμβούλιο Τιμής» για τον Τύπο,* το οποίο...

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΟΝΔΡΟΚΟΥΚΗΣ. Υπουργείο Τύπου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ. Δεν χρειάζεται.

Και το τέταρτο που πρέπει να κάνουμε...

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΟΝΔΡΟΚΟΥΚΗΣ. Θα ξυπνήσουμε κάποια μέρα και θα δούμε την Ακρόπολη...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ). Κύριε Χονδροκούκη, παρακαλώ πάρα πολύ να σταματήσετε.

ΙΙ. Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

(Πρόταση για παροχή ψήφου εμπιστοσύνης στην Κυβέρνηση)

(Πρακτικά Βουλής, 23.5.87)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι, η παρουσία εδώ της κυβέρνησης, που ζητά στο μέσον της κοινοβουλευτικής περιόδου ανανέωση της ψήφου εμπιστοσύνης της Βουλής, είναι ένα σοβαρό γεγονός. Για να έρχεται εδώ, σημαίνει ότι προσβλέπει σε γεγονότα πολύ σοβαρά, για τα οποία πρέπει να προετοιμάσει τον ελληνικό λαό, αλλά και τη Βουλή για τον τρόπο που θα τα αντιμετωπίσει.

Ο Πρόεδρος της κυβέρνησης υπήρξε πολύ σαφής. Μίλησε για το έτος 1992, που είναι σταθμός στην εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της ΕΟΚ, της οποίας είναι μέλος η Ελλάδα[1]. Και αναφέρθηκε, επίσης, στο έτος 2.000, το οποίο είναι το συμβολικό έτος για την έναρξη της νέας μορφής της ζωής επί του πλανήτη, μετά απ' αυτές τις επαναστατικές τεχνολογικές προόδους, τις οποίες έχει κάνει η ανθρωπότητα τα τελευταία 35 χρόνια.

Δείχνει επομένως συναίσθημα κοινοβουλευτικής ευθύνης ο Πρωθυπουργός. Το γεγονός ότι απέρριψε την προσφυγή στις εκλογές, όπως ζητά ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, δίδει την εντύπωση ότι είναι σοβαρός άνθρωπος. Διότι, ουαί και αλλοίμονο, εάν κάθε μήνα μιλούμε για προσφυγή στις εκλογές.

---

1. Η ολοκλήρωση της ενιαίας ελεύθερης αγοράς της των Χωρών της ΕΟΚ - Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη».

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ. Θα σας παρακαλέσω να έλθετε στο Βήμα και να συμπληρώσετε αυτά που είπα. Αφήστε με να τελειώσω, γιατί δεν θέλω να παρατείνω την ομιλία μου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ). Παρακαλώ να μην γράφετε καμμία διακοπή. Ορίστε, κύριε Ζίγδη, συνεχίστε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ. Και μετά το Συμβούλιο πρέπει να *ιδρυθεί πανεπιστημιακή σχολή στην Ελλάδα για τον Τύπο*. Όταν άρχισα την πολιτική μου σταδιοδρομία, συμβουλευόμαστε τους δημοσιογράφους όλοι και οι πολιτικοί αρχηγοί ακόμα. Υπήρχαν προσωπικότητες στον Τύπο και η γνώμη τους βάραινε και επηρέαζε τα κόμματα και επηρέαζε τις συζητήσεις της Βουλής.

Σήμερα, δυστυχώς, ύστερα από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, έλειψαν αυτές οι προσωπικότητες. Ελάχιστοι είναι οι δημοσιογράφοι με το κύρος το παλιό. Οι περισσότεροι είναι νέα παιδιά, τα οποία δεν έχουν την προπαίδεια για το μεγάλο λειτούργημα. Και σήμερα πια, δεν μπορείς να είσαι δημοσιογράφος, χωρίς να έχεις τουλάχιστον τις στοιχειώδεις πανεπιστημιακές γνώσεις.

ΚΟΙΝΗ Η ΕΥΘΥΝΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ

Κύριε Πρόεδρε της Κυβέρνησης, και αγαπητοί μου φίλοι της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης μίλησα για σας, για το καλό και των δυο σας. Γιατί μιλώντας για σας, για το καλό σας, μιλώ για το καλό του ελληνικού λαού. Μία Δημοκρατία δεν είναι δυνατόν να πάει μπροστά μόνο με μία καλή κυβέρνηση. Προϋπόθεση είναι να υπάρχει και καλή Αξιωματική Αντιπολίτευση. Αν δεν υπάρχει καλή Αξιωματική Αντιπολίτευση, η χώρα και το πολίτευμα δεν πάνε καλά.

Γι ' αυτό έκανα την εισήγησή μου, απευθυνόμενος και στην κυβέρνηση και στην Αξιωματική Αντιπολίτευση. Από σας τους δυο εξαρτάται να αποδείξετε, εάν πράγματι υπηρετείτε τον Ελληνικό Λαό ή τον υπονομεύετε.

Είμαι βέβαιος ότι και οι δυο τελικά θα πάρετε τις θέσεις και τα μέτρα, που θα σας δικαιώσουν και σαν κυβέρνηση και σαν Αντιπολίτευση. Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ).

Γελοιοποιούμε και το κοινοβουλευτικό πολίτευμα και τη Βουλή. Γελοιοποιούμε και το λαό.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ Η ΕΠΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

Όταν όμως έθεσε έτσι τα πράγματα ο Πρωθυπουργός, είμαστε υποχρεωμένοι να εξετάσουμε την πρότασή του, με κριτικό βέβαια πνεύμα, για να δούμε, εάν ο τρόπος, με τον οποίο προσφεύγει στη Βουλή, είναι ο ενδεδειγμένος ή όχι.

Ως συνήθως θα ασκήσω καλοπροαίρετη και εποικοδομητική κριτική. Γιατί για μένα κριτική είναι ο έλεγχος. Το άλλο, η κριτική - ύβρις, ανήκει σε άλλους, τους οποίους δεν θα περίμενα να έβλεπα στη Βουλή αυτή, αλλά οι οποίοι ατυχώς είναι πανίσχυροι, διότι καλύπτονται πίσω από τα προνόμια της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης.

ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ο κ. Πρωθυπουργός, όταν μας μιλάει για το 1992 και για το 2000, μας μιλά για ποια θα είναι η τύχη του ελληνικού λαού την εποχή εκείνη. Και όμως η κυβέρνησή του και αυτός ο ίδιος παρέλειψαν να μας πουν κάτι, έστω, για το δημογραφικό πρόβλημα!...

Όταν μιλούσα επί των προγραμματικών δηλώσεων της κυβέρνησης τον Ιούνιο του 1985 είπα: «Με τα σημερινά δημογραφικά στοιχεία, που έχουμε, γίνεται θέμα, αν θα υπάρχει ο ελληνικός λαός τον 21ο αιώνα. Τέτοιες είναι οι δημογραφικές εξελίξεις». Μου είχε κάνει εντύπωση ότι ούτε τότε, αλλά ούτε και τώρα αναφέρθηκαν καν, ιδίως η τόσο στωμύλη Αξιωματική Αντιπολίτευση, στο γεγονός: Θα υπάρχει ελληνικός λαός να τον κυβερνούμε και να ενδιαφερόμαστε για το καλό του στον 21ο αιώνα; Τόσο είναι τρομερό το πρόβλημα και τόση είναι η ασχετοσύνη, θα έλεγα, με το πρόβλημα της Κυβέρνησης και της Αντιπολίτευσης. Για να δείτε ορισμένα σημεία πώς είμεθα από απόψεως πληθυσμιακής, ποιες είναι οι προοπτικές, θα σας αναφέρω μερικούς αριθμούς. Η τύχη ενός πληθυσμού, οι προβολές για την εξέλιξή του, γίνονται βάση το «συνθετικό δείκτη γονιμότητας» με πόσα παιδιά δηλαδή αντιστοιχούν σε κάθε

γυναίκα παραγωγικής ηλικίας. Για να μείνει αμείωτος ο πληθυσμός, για να διατηρηθεί στο ίδιο επίπεδο, μας χρειάζονται τουλάχιστον 2,1 παιδιά κατά γυναίκα της περιόδου αυτής. Ξέρετε που είναι σήμερα ο δείκτης αυτός; Είναι στο 1,68. Σημαίνει γήρανση του πληθυσμού έως το 2000 και σχεδόν εξαφανισμό του πληθυσμού μετά το 2050.

Το 1951 αυτός ο δείκτης ήταν 2,48.

Το 1981 ήταν 2,07. Και σήμερα είναι 1,68. Αυτό πού οφείλεται; Οφείλεται βεβαίως και στη σχετική γήρανση του πληθυσμού, που έχει ήδη διαπιστωθεί, αλλά και στο ανώτερο βιοτικό επίπεδο, το οποίο επηρεάζει τους γονείς να μην έχουν παιδιά.

Δείτε και μη φρίξετε: Το 1951 είχαμε γέροντες (πάνω από τα 65 χρόνια της ηλικίας τους) το 7% του πληθυσμού. Το 1961 ήταν το 8%. Το 1971 το 11,3%. Το 1982 ήταν το 13,3%. Και σύμφωνα με τις στατιστικές του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας το 2025, επί 1.000 ατόμων, τα 560 θα είναι συνταξιούχοι!... Και πέστε μου, είναι δυνατόν να βαστάξει η οικονομία μας με τέτοια πληθυσμιακή σύνθεση ή πάμε σε πτώχευση και διάλυση; Δε θα πω τίποτε περισσότερο. Θέτω ωμά το πρόβλημα στην Κυβέρνηση -, η οποία ούτε τώρα παρακολουθεί τι της λέμε - γιατί αύριο θα δώσει λόγο των πράξεών της ή μάλλον της αφροσύνης της, θα έλεγα, αφού ένα τόσο μεγάλο πρόβλημα το ξεχνάει.

Ο ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ

Κύριοι βουλευτές, υπάρχει ένα δεύτερο θέμα τρομακτικό για την επιβίωση του ελληνικού λαού. Ζούμε στην περίοδο μιας άνευ προηγουμένου τεχνολογικής επανάστασης. Επομένως, το θέμα της έρευνας και της εισαγωγής των νέων τεχνολογικών μεθόδων είναι ζήτημα επιβίωσης του ελληνικού λαού. Αν μείνουμε στην κατάσταση, που βρισκόμαστε σήμερα, σε λίγα χρόνια θα είμαστε η Γκάνα της Ευρώπης. Η κυβέρνηση ούτε τώρα, ούτε από το '85 ασχολήθηκε με το θέμα της έρευνας. Και έχουμε μείνει σ' εκείνο τον περίφημο νόμο του κ. Λιάνη «περί έρευνας», ο οποίος αποδείχθηκε εντελώς ανεπαρκής, αποδείχθηκε ότι δεν μπορεί να εφαρμοσθεί. Και όμως η Κυβέρνηση, που ζητά ψήφο εμπιστοσύνης από το Κοινοβούλιο, ούτε καν νύξη έκανε για το ζωτικό αυτό θέμα για την υπόσταση του ελληνικού λαού.

Ο ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η Κυβέρνηση, που ζητά ψήφο εμπιστοσύνης, δε μας έδωσε μια καινούργια κοσμοθεωρία, για το πως αντιμετωπίζει το μέλλον. Βασίζεται στον απολογισμό του έργου της μέχρι σήμερα, ο οποίος επίσης δε δόθηκε ολοκληρωμένα, αλλά μόνο αποσπασματικά από τους διάφορους Υπουργούς.

Θα ήθελα να παρατηρήσω ότι, από τον απολογισμό του έργου της κυβέρνησης υπάρχουν ορισμένα κεφάλαια, τα οποία προφανώς δε χρειάζεται να επαναλάβει κανείς, γιατί τυγχάνουν της γενικής επιδοκιμασίας του ελληνικού λαού.

Το πρώτο, βέβαια, είναι η *αναγνώριση της εθνικής αντίστασης*. Το δεύτερο είναι *η νομοθεσία για την ισότητα των δύο φύλων*, ανδρών και γυναικών. Το τρίτο είναι *η νομοθεσία για τους νέους*. Και το τέταρτο, υπό εκκόλαψη, είναι η *νέα πολιτική για τον απόδημο Ελληνισμό*. Προφανώς ούτε η Αξιωματική Αντιπολίτευση τολμάει να τα σχολιάσει σε βάρος της κυβέρνησης. Για τούτο λοιπόν παραλείφθηκαν από τη συζήτηση αυτή.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Έγινε, όμως, μια αναφορά στην εξωτερική πολιτική και την εθνικήν άμυνα. Δεν έχω να πω πολλά, γιατί θέλω να στηρίξω την κριτική μου σε άλλα θέματα. Βέβαια, είμαστε περήφανοι γιατί η ελληνική κυβέρνηση αγωνίζεται για την ειρήνη του σύμπαντος κόσμου. Αν δεν αγωνιζόμαστε γι' αυτό το πράγμα, θα σήμαινε ότι ζούμε σ' έναν άλλο πλανήτη.

Θα ήθελα, όμως, να υπομνήσω ευλαβώς στην κυβέρνησην ότι, σε ορισμένα πράγματα δεν θα έπρεπε να αναλαμβάνουμε υποχρεώσεις μεγαλύτερες από το μπόι μας. Γιατί, γινόμαστε αντικείμενο λίγο της ειρωνίας των συνανθρώπων μας, των άλλων λαών της γης. Και αυτή η ανάμιξή μας σε θέματα, που είναι πάνω από το μπόι μας, δημιουργεί ζημιές σε μας, που μπορεί σ' αυτή την κρίσιμη στιγμή να είναι πολύ σοβαρές. Αλλά δε θα προχωρήσω σ' αυτό το θέμα σε λεπτομέρειες. Οι ακούοντες αντιλαμβάνονται τι λέω.

Η 28η ΜΑΡΤΙΟΥ 1987

Εκείνο, όμως, που πρέπει να εξάρω από την εξωτερική πολιτική, είναι αυτό που έγινε με την Τουρκία και στα θέματα της Κύπρου και του Αιγαίου. Πράγματι, η 28η Μαρτίου είναι μια μέρα τιμής και για την Κυβέρνηση και για τις Ένοπλες Δυνάμεις. Αλλά και για το Λαό της Ελλάδας. Το ότι σταθήκαμε την ημέρα εκείνη περήφανοι και αποτρέψαμε έναν κίνδυνο απωλείας του μισού ίσως Αιγαίου και των νησιών του Αιγαίου, είναι πράγμα που πρέπει να υπογραμμίσουμε προς τιμή της Κυβέρνησης και των άλλων παραγόντων, που ανέφερα. Εγώ που είμαι από νησί, ξέρω πως αντέδρασε ο λαός και αγανακτώ γι' αυτά, που διαβάζω σε ορισμένες εφημερίδες.

Επίσης, ήταν τόσο θαυμάσια η εμφάνιση των ενόπλων δυνάμεων, ώστε υποχρεώθηκα, όταν πήγα στη Ρόδο, την ημέρα του Αγίου Γεωργίου, να μεταβώ σε μία στρατιωτική κατασκήνωση και να εκφράσω στους αξιωματικούς και τους άνδρες εκ μέρους όλης της Δωδεκανήσου την ευγνωμοσύνη μας, γιατί στάθηκαν άξια παιδιά της Ελλάδας. Και τώρα ακούω εδώ φράσεις και αναφορές για «εμπιστευτικές εκθέσεις», που πράγματι δεν περίμενα να ακούσω όχι πια από Έλληνες βουλευτές, αλλά ούτε από εχρθούς της Ελλάδας.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΤΟ ΒΑΤΙΚΑΝΟ

Κύριοι, θα ήθελα να σας πω ένα δύο πράγματα ακόμη. Διερωτώμαι, αφού θέλουμε να παίζουμε ένα ρόλο διεθνή, γιατί δεν έχουμε αναπτύξει ως τώρα διπλωματικές σχέσεις με το Ισραήλ; Είμαστε το μόνο κράτος της ΕΟΚ, που δεν έχει πλήρεις διπλωματικές σχέσεις με τη χώρα αυτή. Αν αναγνωρίσουμε το Ισραήλ, όχι μόνο δε μειώνουμε τη φιλία μας και το ενδιαφέρον μας για τους Άραβες, αλλά αντίθετα θα βρεθούμε σε μια θέση, που θα μπορούμε να μιλούμε με περισσότερη αποτελεσματικότητα για τους φίλους μας, τους Άραβες. Εξ άλλου οι σχέσεις με το Ισραήλ θα μας βοηθήσουν σε όλες τις πρωτεύουσες, όπου το ισραηλινό λόμπυ είναι τόσο αποτελεσματικό.

Αλλά θα ήθελα ακόμα να ρωτήσω και τούτο: Έχουμε δι-

πλωματικές σχέσεις με το Βατικανό. Γιατί δεν διορίζουμε πρεσβευτή εκεί; Αν τον είχαμε διορίσει, θα γινόταν εκείνο το περσινό ρεζίλι, με την έκθεση του Μπάρι; Δεν αντιλαμβάνεται η κυβέρνηση, ότι αν έχουμε έναν πρεσβευτή στο Βατικανό θα είναι ο συλλέκτης των πληροφοριών, που συγκεντρώνει το Βατικανό απ' όλο τον κόσμο και που καμιά άλλη οργάνωση δεν μπορεί να συλλέξει;

Δυστυχώς, δεν είναι εδώ ο αρμόδιος Υπουργός για να περιμένω απάντηση. Ελπίζω όμως να απαντήσει ο Πρωθυπουργός, όπως μας υποσχέθηκε, την Κυριακή το απόγευμα, που θα μιλήσει για την εξωτερική πολιτική.

Θέλω τώρα να ασχοληθώ με 3 - 4 μεγάλα θέματα.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το πρώτο θέμα, που θέλω να αναπτύξω, είναι της οικονομικής πολιτικής. Μας είπε η κυβέρνηση ότι «πολιτική μου είναι να προχωρήσω προς το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας». Και επειδή ο κύριος Παπανδρέου τα λέει τόσο καλά και επειδή οι άνθρωποι του ΠΑΣΟΚ ήταν πρόθυμοι, ό,τι αίτημα είχεν ο ελληνικός λαός να το αποδώσουν στο γεγονός ότι δεν είχαμε σοσιαλισμό, τον ψήφισε ο λαός και ήλθε πανίσχυρος και το '81 και το '85. Τι σοσιαλισμό όμως προσπάθησε να εφαρμόσει;

Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ

Στην πρώτη περίοδο είπαν και το επανέλαβε και ο κ. Σημίτης σήμερα, ότι «εμείς δεν μπορούσαμε να ανεχθούμε αυτή την κατάσταση της ανίσης κατανομής του εθνικού εισοδήματος. Και πρώτη μας δουλειά ήταν να θεραπεύσουμε αυτή την πληγή δια της μεθόδου των παροχών». Το είπαν και σήμερα και δεν αντιλήφθησαν, προφανώς, την καταστροφή, που έκαναν στον εαυτό τους και στην Ελλάδα, ακολουθώντας τέτοια ερμηνεία του σοσιαλισμού.

Κύριοι, παραλάβατε μία οικονομία, που ήταν πραγματικά «καμένη γη». Τα πόδια της ήταν από πηλό. Τον πληθωρισμό δεν τον φτιάξατε εσείς, αλλά τον παραλάβατε στα 26-28%. Τις προβληματικές επιχειρήσεις τις κληρονομήσατε από τη Νέα

Δημοκρατία. Και ήταν αυτό αποτέλεσμα και του πληθωρισμού και της απαρασκεύης εισόδου μας στην ΕΟΚ ως και του γεγονότος ότι όλες αυτές οι βιομηχανίες ήταν δασμοβίωτες.

Πήρατε μία γεωργία, η οποία δεν είχε κανένα στοιχείο ανταγωνιστικότητας. Αλλά και μία βιομηχανία εξ ίσου μη ανταγωνιστική - δασμοβίωτη.

Πήρατε δηλαδή μια οικονομία ανάπηρη, διαλελυμένη και πήγατε να εφαρμόσετε τι; Μία νέα κεϋνσιανή πολιτική, μία μορφή του «Νιου Ντηλ» του Φρ. Ρούσβελτ, η οποία έγινε και επέτυχε σε μία χώρα, η οποία έπασχε από ύφεση, από πτώση των τιμών, σε μία οικονομία που ήταν όμως γεμάτη από εργοστάσια ικανά να παράγουν ανταγωνιστικά, εάν υπήρχε η ζήτηση. Έδωσε βέβαια ο Ρούσβελτ παροχές. Δεν τις έδωσε όμως για ν' αγιάσει η ψυχή του. Τις έδωσε για να μεταβληθούν σε ζήτηση και να κινηθεί ο βιομηχανικός και γεωργικός μηχανισμός της χώρας του. Και πέτυχε!

Εμείς με τις παροχές, ποιο μηχανισμό θα κινητοποιούσαμε; Μα, αυτές - η βιομηχανία ιδίως, αλλά και η γεωργία - ήταν μηχανές ξεχαρβαλωμένες. Ήταν δυνατόν να μετατραπούν οι παροχές σας σε ζήτηση από ελληνικές παραγωγικές πηγές; Βεβαίως όχι! Γι' αυτό η ζήτηση αυτή στράφηκε προς το εξωτερικό. Αποτέλεσμα: Αυξήθηκε το έλλειμα του εμπορικού ισοζυγίου, αυξήθηκε το έλλειμα του ισοζυγίου των πληρωμών. Αυξήθηκε το εξωτερικό δημόσιο χρέος, το οποίο παρελάβατε σε 7 δισ. Τα 7 δισ. είναι κατόρθωμα της Νέας Δημοκρατίας, δεν είναι δικό σας, αλλά λόγω αυτής της κληρονομιάς και της εσφαλμένης πολιτικής, την οποία ακολουθήσατε, το πήγατε στα σημερινά 17 δισ. δολλάρια.

Η πολιτική των παροχών της πρώτης 4ετίας ήταν η αφέλεια στον ύψιστο βαθμό. Πράγματι, όσοι έχουμε ασχοληθεί με τα οικονομικά - και θεωρητικά και πρακτικά - σταυροκοπούμαστε! Ποιος μάτιασε τους εγκέφαλους της σοσιαλιστικής κυβέρνησης, για να ακολουθήσουν αυτή την πολιτική; Ενώ αν γινόταν μια μεγάλη υποτίμηση του 40% - 45% την επομένη των εκλογών και διδόταν η δέουσα προσοχή στην αναδιάρθρωση της οικονομίας -ιδίως της βιομηχανίας- σήμερα η κατάσταση θα ήταν τέτοια, που θα πλησιάζαμε συνθήκες του 1910! Διότι ήταν τόσο άθλια

η κατάσταση, που κληρονομήσατε. Μπορώ να σας πω ότι ήταν χειρότερη από την κατάσταση του 1909, όταν έγινε η επανάσταση του Ζορμπά. Εν τούτοις χάρη στην αφελή αυτή θεωρητική σας προετοιμασία οδηγήσατε τη χώρα σε τι; Σε χειροτέρευση των ήδη πολύ κακών δεικτών της οικονομικής μας κατάστασης. Και εκείνοι, που την πλήρωσαν βέβαια είναι αυτοί για τους οποίους δώσατε τις παροχές. Διότι με τον πληθωρισμό και με την ΑΤΑ, που δίνετε για να τρέφεται ο πληθωρισμός, αυτοί που έχουν σταθερά εισοδήματα μαρτύρησαν. Και ιδίως αυτοί που έχουν εισοδήματα χαμηλού επιπέδου.

ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΧΩΡΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Και ερχόμαστε στη δεύτερη περίοδο. Τι συνέβηκε τότε; Λέτε «κάναμε λάθος με την πληθωριστική πολιτική, με την πολιτική των παροχών». Είπατε «φτου - φτου» και «απεταξάμην τον σατανά»! Και πήγατε που; Στο εντελώς αντίθετο - σε μια πολιτική σταθεροποίησης της οικονομίας, η οποία σήμαινε βασικά παγοποίηση των σταθερών εισοδημάτων - μισθών, ημερομισθίων και συντάξεων. Ενώ ο πληθωρισμός ήταν στό 24%, 25%, εσείς είπατε, για να πέσει, «όχι ΑΤΑ». Και βεβαίως, όχι ΑΤΑ! Δηλαδή, όλοι οι μισθοσυντήρητοι, αυτοί που έχουν σταθερά εισοδήματα θα υποστούν ολόκληρη την αφαίμαξη του πληθωρισμού!... Γι' αυτό υπάρχει όλη αυτή η αναταραχή στις λαϊκές τάξεις, γι' αυτό υπάρχει όλος αυτός ο κοινωνικός αναβρασμός, για τον οποίο απορείτε, από πού προέρχεται!...

Όταν εξαγγείλατε την πολιτική της «οικονομικής σταθεροποίησης» ήμουνα νομίζω ο μόνος, που σας επικρότησα. Αλλά σας είπα από τότε: πολιτική οικονομικής σταθεροποίησης χωρίς αναπτυξιακή πολιτική είναι καταστροφή. Διότι δεν μπορείς -αυτά ήταν τα λόγια μου - να πεις στο Χριστιανό να νηστεύει όλες τις μέρες, όλο το χρόνο, εάν ταυτόχρονα δεν τον διαβεβαιώσεις ότι θα έλθει κάποτε και η μέρα της Ανάστασης, που θα φάει κόκκινο αυγό!... Πώς θέλετε να σας ακολουθούν οι τάξεις των εργαζομένων, των σταθερών εισοδημάτων, όταν ακολουθείτε τέτοιες πολιτικές; Μοιραίως θέτετε σε δυσκολία και το συνδικαλιστικό κίνημα, το οποίο βρίσκεται υπό διάλυση σήμερα. Έχει κατατμηθεί, έχει κατακομματικοποιηθεί.

Τώρα, βέβαια, η Κυβέρνηση μιλάει για τα 5 μεγάλα παραγωγικά έργα. Εγώ δε δέχομαι ότι αστειεύεται η Κυβέρνηση. Πράγματι τα μελετάει και τα προχωρεί. Αλλά και αυτά τα έργα τα μεγάλα είναι μόνο για μακροπρόθεσμη θεώρηση. Για την άμεση αντιμετώπιση της κατάστασης, για τον καθησυχασμό του αναβρασμού των εργαζομένων, δεν έχουν καμμία επιρροή. Εκείνο που θα έπρεπε να γίνει είναι να έχουμε επενδύσεις, σοβαρές επενδύσεις, σε έργα που θα φέρουν τη νέα τεχνολογία εδώ και θα αυξήσουν την απασχόληση. Και το θέμα γεννάται, που θα βρείτε τα λεφτά; Τα λεφτά θα τα βρείτε από τον Έλληνα αποταμιευτή και βέβαια από τη συνεργασία με το ξένο κεφάλαιο, εάν την επιζητήσετε με τον κατάλληλο τρόπο.

ΑΝΑΓΚΗ ΝΕΑΣ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ

Η πολιτική, την οποία άσκησε η κυβέρνησή σας μέχρι σήμερα, είναι η πολιτική των παρεξηγήσεων. Είναι μία συνέχεια από παρεξηγήσεις. Είναι μία συνέχεια από περίεργη παραγνώριση βασικών εννοιών του σοσιαλισμού. Γι' αυτό την πληρώνετε και σεις σήμερα, την πληρώνουμε και μεις, την πληρώνει και ο λαός της Ελλάδας.

Για να μην επεκταθώ περισσότερο, θα παρατηρήσω ότι επιβάλλεται μία καινούργια θεώρηση του σοσιαλισμού στην Ελλάδα. Εδώ δεν μπορούμε να εφαρμόσουμε τον «υπαρκτό» σοσιαλισμό, διότι όπως γνωρίζετε ο «υπαρκτός» σοσιαλισμός θέλει επανάσταση. Η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ήλθε με εκλογές. Και επομένως επανάσταση δεν μπορεί να κάνει. Πρέπει να μεταχειριστεί μεθόδους εξελικτικές. Πρέπει να δεχθεί αυτό που λέει η ΕΔΗΚ και ο Ζίγδης από το 1974. Θα πάμε στον σοσιαλισμό εξελικτικά. Διότι, εάν πάμε εξελικτικά, τα βήματά μας θα είναι στερεωμένα επί του εδάφους. Τα βήματά μας θα μας οδηγήσουν στη δημιουργία. Χρειάζεται σοσιαλισμός όχι επαναστατικός ή εξωπραγματικός, αλλά εξελικτικός. Χρειάζεται σοσιαλισμός με «λογισμό και μ' όνειρο». Και αυτό είναι η πεμπτουσία του μηνύματος, το οποίο δίδει η ΕΔΗΚ στον Ελληνικό Λαό. Άσχετα αν, για λόγους που όλοι σας ξέρετε, η φωνή της δεν μπορεί να πάει μέχρι το λαό. Διότι τα μπαράζ βρίσκονται και στον Τύπο και στα κρατικά Μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Ο κύριος Παπανδρέου υποσχόταν ένα ειδικό σοσιαλισμό, ελληνικό. Διότι ήταν αντίθετος, όχι μόνο με τον «υπαρκτό» σοσιαλισμό, αλλά και με τον σοσιαλισμό της Δυτικής Ευρώπης -με τους σοσιαλδημοκράτες, τους οποίους το ΠΑΣΟΚ ανέφερε πάντοτε με πολλήν έλλειψη εκτιμήσεως - ως και με τη Διεθνή του Σοσιαλισμού. Για την τελευταία, όμως, βλέπω ευχαρίστως, τώρα, ότι αρχίζει να προσβλέπει προς αυτή με διαφορετικά αισθήματα και να την υπολογίζει.

Κύριοι, βρισκόμαστε στην Ευρώπη. Δεν μπορούμε να μεταχειριστούμε μεθόδους του τριτοκοσμικού σοσιαλισμού. Θα είναι ευρωπαϊκός ο σοσιαλισμός μας. Και εγώ σαν ΕΔΗΚ, σαν θεωρητικός τέλος πάντων οικονομολόγος, αλλά και σαν φίλος της κυβέρνησης, έχω να προτείνω - αντί να ψάχνουμε στα σύνεφα ή στα έγκατα της γης - να πάρουμε ως παράδειγμα τη Σουηδία, η οποία είναι η χώρα, στην οποία έχει ο ευρωπαϊκός σοσιαλισμός ανθίσει πραγματικά, από 50 περίπου χρόνια. Τι έκαμαν οι σοσιαλιστές της Σουηδίας; Είπαν: Το θέμα της παραγωγής θα το αφήσουμε στην ιδιωτική πρωτοβουλία σε μεγάλο βαθμό - γιατί υπάρχουν τμήματα της παραγωγής, που πρέπει να ελέγχονται από το κράτος ή να κοινωνικοποιούνται. Θα έχουμε, όμως, ένα σύστημα φορολογικό τέτοιο, που θα μας εξασφαλίζει όλα τα μέσα, για να εφαρμόσουμε το κράτος της «κοινωνικής ευημερίας», το οποίο είναι η πεμπτουσία του σοσιαλισμού.

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Το κράτος της ευημερίας - το WELFARE STATE - τι σημαίνει; Σημαίνει παιδεία για το λαό, σημαίνει υγεία, περίθαλψη και σύνταξη, στέγη και απασχόληση.

Εξετάσετε με τα πέντε αυτά κριτήρια, τι πέτυχε μέχρι σήμερα η κυβέρνηση και θα δείτε, γιατί πρέπει να αλλάξει στρατηγική.

α) Παιδεία

Στην παιδεία: Ακόμη το σύστημα της παιδείας είναι πρωτόγονο, είναι το σύστημα της περιόδου, που είμασταν Μεσανατολίτες. Τα παιδιά δεν μαθαίνουν στο σχολείο, πως να συζητούν.

Γι ' αυτό δεν ξέρουμε να συζητούμε και στη Βουλή, εδώ μέσα. Τα παιδιά δεν μαθαίνουν την κοινωνική συμπεριφορά -τις κοινωνικές υποχρεώσεις, που έχουν. Για τούτο βλέπετε τον ατομικισμό, ο οποίος μας διακρίνει και για τον οποίο περηφανευόμαστε ανόητα,... όχι μόνο στους δρόμους και στα γραφεία, αλλά και σ' αυτή την Αίθουσα!...

Όσον αφορά την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, είμαι πολύ περήφανος, γιατί νομίζω ότι ένας από τους τίτλους τιμής, τον οποίο διεκδικώ σαν πολιτικός, είναι ότι εγώ υπήρξα ο Πρόεδρος της Επιτροπής Παιδείας, την οποία φτιάξαμε επί Γεωργίου Παπανδρέου, με τον Παπανούτσο και άλλους για να ετοιμασθούμε για τις εκλογές του 1963. Όμως, πως έχει εξελιχθεί το σύστημα σήμερα; Κυριαρχεί το φοβερό σύνθημα: «Όχι εντατικοποίηση στις σπουδές!» Δηλαδή να τεμπελιάζουν τα παιδιά, να μην καταβάλλουν την επιβαλλόμενη προσπάθεια για να μορφωθούν ικανοποιητικά. Ας πάνε στη Ρωσία ή τη Ρουμανία ή τη Βουλγαρία για να δουν, πώς σπουδάζει εκεί ο φοιτητής και υπό ποιες συνθήκες παίρνει το δίπλωμά του. Και το 1992 θα έχουμε θέμα αναγνώρισης των διπλωμάτων της Ανωτάτης Εκπαίδευσης, αν εξακολουθήσουμε να υπολειπόμαστε τόσο πολύ, όσο υπολειπόμαστε σήμερα, από τα διεθνή στάνταρς!

Αλλά υπάρχει και το άλλο φοβερό θέμα. Ενώ δε μαθαίνουμε τα παιδιά να συζητούν, τα υποχρεώσαμε να κομματικοποιηθούν, όχι πια στα Πανεπιστήμια μόνο, αλλά και στη μέση εκπαίδευση και τώρα πάμε και στην στοιχειώδη!... Ουαί και αλλοίμονο, αν δημοκρατία σημαίνει κομματικοποίηση και στο δημοτικό σχολείο! Τότε οι Έλληνες θα γίνουμε, όχι «από δύο χωριά χωριάτες», αλλά κάτι χειρότερο!...

β) Η υγειονομική περίθαλψη

Το δεύτερο στοιχείο του «κράτους της ευημερίας» είναι το Εθνικό Συμβούλιο Υγείας. Είμαι ο πρώτος νομίζω, που το 1945, όταν κάναμε το «Σχέδιο εκβιομηχάνισης και εξηλεκτρισμού της Ελλάδας» στην UNRRA, επρότεινα Εθνικό Συμβούλιο Υγείας, γιατί ήμουν και μαθητής αυτού ο οποίος το εισήγαγε στην Αγγλία, του Μπέβεριτς.

Περιμέναμε, όταν ήρθε το ΠΑΣΟΚ στην εξουσία, να δούμε

το θεσμό εφαρμοζόμενο, μ' όλη τη σοφία και την πείρα, που εφαρμόζεται στην Αγγλία και σε άλλες χώρες επί 35 περίπου χρόνια τώρα. Και είδαμε ένα κατασκεύασμα, το οποίο ήταν εντελώς τυχαίο, χωρίς καμμία μελέτη, εντελώς πρόχειρο. Και όταν το παιδί γεννηθεί ελαττωματικό, όπως ξέρετε, είναι πολύ δύσκολο να το φέρει κανείς στην κατάσταση, που πρέπει να είναι. Γι' αυτό έβλεπα τις προσπάθειες του αγαπητού κ. Γεννηματά και τον λυπόμουν. Γιατί το παιδί ήταν από τη γέννησή του ελαττωματικό. Πώς ήταν δυνατόν αυτός να το κάνει αθλητή;

γ) Σύνταξη και Πρόνοια

Το τρίτο στοιχείο του κράτους της κοινωνικής ευημερίας είναι οι συντάξεις. Υποστηρίζαμε και υποστηρίζουμε ότι ο θεσμός της «εθνικής σύνταξης» πρέπει να καλύπτει όλον τον πληθυσμό. Θα είναι βέβαια μία σύνταξη, η οποία θα εξασφαλίζει τα στοιχειώδη προς το ζειν. Κατόπιν θα υπάρχει το επιστέγασμα, ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, το οποίο θα καθορίζει συντάξεις στον καθένα μας ανάλογα με τα έτη, που δούλεψε και ανάλογα με τις εισφορές, που έχει καταβάλει.

Εδώ τι έκανε το ΠΑΣΟΚ; Εθνική σύνταξη δεν έδωσε. Αύξησε τις συντάξεις απλώς και αύξησε τον αριθμό των συνταξιούχων, χωρίς όμως να σκεφθεί που θα βρει τους πόρους γι' αυτό, πώς θα πληρώσουν τα Ταμεία. Το αποτέλεσμα της έλλειψης φροντίσεως στον τομέα αυτό είναι το γεγονός ότι σήμερα όλα τα Ταμεία βρίσκονται υπό πτώχευση. Δείτε το ΙΚΑ και μην κλάψετε. Δείτε το ΝΑΤ και μην κλάψετε, για να μην προχωρήσω παραπέρα[1].

δ) Η στέγη

Το τέταρτο στοιχείο του κράτους της ευημερίας είναι η στέγη.

Κύριοι υποσχεθήκατε ότι δε θα δεχόσαστε να συνεχισθεί η κατάσταση του αίσχους, τόρες πολλές οικογένειες να μην έχουν «που την κεφαλήν κλίναι». Και υποσχεθήκατε βοήθεια για τη

---

[1]. (Δεν μπαίνω στα θέματα Πρόνοιας για να μη μακρυγορήσω).

δημιουργία στέγης. Που βρισκόμαστε σήμερα; Όλες οι επενδύσεις για στέγη έχουν συρρικνωθεί. Βρισκόμαστε πολύ πιό κάτω από το επίπεδο, που βρισκόμασταν - αν αγαπάτε - το 1981!... Διότι η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ακολούθησε για τη στέγη την πολιτική της Νέας Δημοκρατίας. Θέλησε δηλαδή να μεταθέσει το κοινωνικό βάρος του πληθωρισμού πάνω στον μικροϊδιοκτήτη με τον αγορανομικό έλεγχο των ενοικίων - διότι στην Ελλάδα η στέγη βασικά ανήκει στους μικροϊδιοκτήτες. Αποτέλεσμα, ο μικροϊδιοκτήτης έπαυσε να κτίζει, εφόσον δεν του επιτρέποταν να απολαύσει υψηλότερο μίσθωμα για το σπίτι του. Γιατί, λέει θα βάζω τα λεφτά μου σ' αυτή τη δουλειά; Για να έρχεται ο καθένας, που πολλές φορές μπορεί να είναι και πάμπλουτος, να μένει στο σπίτι μου και να μη μου πληρώνει ένα ενοίκιο, ικανό για να καλύψω ούτε τις δαπάνες των επισκευών; Γι' αυτό είχα δώσει, όταν συζητούσαμε εδώ το νέο νόμο για τα ενοίκια, τους αριθμούς, οι οποίοι είναι συντριπτικοί. Τα έχω δώσει επανειλημμένα τα στοιχεία αυτά και νομίζω ότι δεν είναι ανάγκη να καθυστερήσουμε αυτή την προχωρημένη ώρα, επαναλαμβάνοντάς τα.

ε) Η απασχόληση

Το πέμπτο, η απασχόληση. Δεν είπε κανείς ότι την ανεργία τη δημιούργησε το ΠΑΣΟΚ. Βρήκατε μια κατάσταση υπερβολικής ελλείψης απασχόλησης, ανεργίας. Και τι κάνατε; Κάνατε αυτό που έκαναν οι άνθρωποι, που δεν ξέρουν, οι εμπειρικοί, που δεν έχουν γνώση της οικονομικής θεωρίας. Πήγατε και μου διορίσατε χιλιάδες υπαλλήλους στο δημόσιο, στους δήμους και κοινότητες, στις επιχειρήσεις που ελέγχει το κράτος. Το αποτέλεσμα ήταν ότι αυξήθηκαν τα ελλείματα και τροφοδοτήθηκε ο πληθωρισμός! Αλλά κάνετε και κάτι άλλο. Για να καλυφθούν έστω και μερικώς τα ελλείμματα, αυξήσατε την τιμή των υπηρεσιών των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας. Αυξησατε την τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος, των εισιτηρίων των μεταφορικών μέσων, τα ταχυδρομικά τέλη κ.ο.κ. Έτσι, όμως, πολλές επιχειρήσεις είδαν το κόστος παραγωγής των προϊόντων τους να αυξάνει και να μην είναι πια ανταγωνιστικές. Έτσι ήταν υποχρεωμένες να κλείσουν ή να περιορίσουν τις εργασίες τους.

Αποτέλεσμα; Αύξηση της ανεργίας.

Με την κατάσταση αυτή ήταν αδύνατον πια να γίνει ένα πλήθος νέων επενδύσεων, ιδίως μικροεπενδύσεων, με αποτέλεσμα νέαν αύξηση της ανεργίας.

ΝΑ ΧΩΡΙΣΕΙ Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Αυτά σαν κριτική. Τι έχω να προτείνω; Σας προτείνω να εγκαταλείψετε αυτά τα μεταφυσικά, αυτές τις φαντασιώσεις, από τις οποίες φαίνεται ότι διακατέχονται μερικοί θεωρητικοί σας. Εκείνο που πρέπει να κάνετε, είναι αυτό που κάνουν, όπως σαν είπα στη Σουηδία. Θα πείτε ότι αυτός είναι ο τομέας ο ιδιωτικός και αυτός είναι ο τομέας ο δημόσιος, ή ο κοινωνικοποιημένος. Διότι, αν δεν το πείτε αυτό, δεν θα βρείτε κανένα, που θα επενδύσει τα λεφτά του, όταν υπάρχει ο κίνδυνος να εθνικοποιήσετε την επιχείρησή του την επομένη. Αντίθετα, αν το κάνετε αυτό, θα σπρώξετε και τον έλληνα και τον ξένο επενδυτή να φέρει τα κεφάλαια του και να τα επενδύσει. Και αν το πείτε κατηγορηματικά, με τρόπο πειστικό, θα δείτε ότι η Ελλάδα πολύ γρήγορα θα κατακλυσθεί από ξένο κεφάλαιο, το οποίο θα έρχεται εντίμως εδώ, όχι τυχοδιωκτικά, για να εκμεταλλευθεί φυσικούς πόρους, οι οποίοι μέσα στην ΕΟΚ είναι μοναδικοί.

Έχουμε μονοπώλιο σε ένα σωρό πράγματα μέσα στην ΕΟΚ. Αν εξασφαλίσουμε κεφάλαια, που μας χρειάζονται, θα έχουμε μια βιομηχανική ανάπτυξη, ένα τεχνολογικό εξυγχρονισμό, που θα είναι εντυπωσιακός.

Ο μόνος τομέας, που βλέπω ότι γίνεται κάποια τέτοια προσπάθεια, είναι στις ένοπλες δυνάμεις - την πολεμική βιομηχανία - και πρέπει να το σημειώσω εδώ ενώπιον της Εθνικής Αντιπροσωπείας.

Πράγματι, με την πολιτική των πολεμικών προμηθειών τις οποίες κάνουμε, έχουμε αντισταθμιστικά οφέλη. Και ευτυχώς ήδη, τα εργοστάσια μας των πολεμικών ειδών προσφέρουν σημαντικά και στη δημιουργία προϋποθέσεων απασχολήσεως, αλλά και στη τεχνολογική εκπαίδευση των εργαζομένων, είτε είναι χειρονάκτες είτε είναι επιστήμονες.

Ορίστε, λοιπόν, ο δρόμος, ο οποίος είναι δρόμος δόξας

λαμπρής, αν τον ακολουθήσετε, αφήνοντας καθυστερημένες και μη ρεαλιστικές θεωρητικές ψυχώσεις.

Ο ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Βέβαια πρέπει να έχουμε προγραμματισμό στην οικονομία, ο οποίος προγραμματισμός δίνει τη δυνατότητα στο λαό να συμμετέχει, διότι πρέπει να συμμετέχει στο πρόγραμμα της οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης. Αλλοίμονο αν επιχειρήσουμε να κάνουμε εκ των άνω προγραμματισμό.

Όπως ξέρετε, ευθύς μετά τον πόλεμο, αν αφήσουμε τις Ανατολικές χώρες, η πρώτη χώρα, που μπήκε στον προγραμματισμό ήταν η Γαλλία. Έκανε το «Εθνικό Συμβούλιο Προγραμματισμού», το οποίο υπήρξε υπόδειγμα και για τις άλλες χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Εδώ, παρ' όλες τις προσπάθειες, που έχουμε κάνει επί 40 χρόνια, δεν το πετύχαμε! Νόμισα κάποτε ότι επιτέλους καινοτομούσε στο τομέα αυτόν, το ΠΑΣΟΚ, για να αισθανθώ μια φοβερή απογοήτευση. Εμείς, επί Γεωργίου Παπανδρέου, κάναμε τον ΑΣΟΑ, ο οποίος ήταν «Οργανισμός Προγραμματισμού», στον οποίο είχαμε συμμετοχή τουλάχιστον 2-3 χιλιάδων εκπροσώπων παραγωγών -βιομηχάνων, βιοτεχνών, εμπόρων, γεωργών, επιστημόνων κ.ο.κ. Έτσι το πρόγραμμα, το οποίο βέβαια δε μπορέσαμε να πραγματοποιήσουμε, λόγω του βασιλικού πραξικοπήματος, ήταν ένα πρόγραμμα, το οποίο είχε όλα τα στοιχεία του ρεαλιστικού σχεδιασμού. Δεν ήταν ένα κατασκεύασμα γραφείων. Τώρα τι μαθαίνω; Έγινε ο ΕΣΑΠ, τον οποίο μάλιστα ανέφεραν εδώ στην αρχή ως «ΕΣΑ». Και τους είπα, μα δεν φοβάστε να μεταχειρίζεστε αυτά τα αρχικά μέσα στην Αίθουσα αυτή, όταν κάνουν όλους τους έλληνες να ανατριχιάζουν; Και τότε έγινε ΕΣΑΠ. Και έτσι φύγαμε απ' αυτά τα κακόηχα αρχικά. Αλλά ο ΕΣΑΠ τι είναι; Ο Πρόεδρος των Βιομηχάνων Ελλάδος, ο Πρόεδρος των εμπόρων, ο πρόεδρος δεν ξέρω ποιας τριτοβάθμιας Επιτροπής. Αυτά δεν είναι συμμετοχή του λαού και ούτε προγραμματισμός. Είναι επομένως και εδώ πολύ εύκολο να αλλάξετε ό,τι έχετε κάνει μέχρι σήμερα, για να φέρει αποτελέσματα η προσπάθειά σας.

Υπάρχει βέβαια - για να φύγω από την οικονομία, να μην σας ταλαιπωρήσω πολύ - το θέμα της δημόσιας διοίκησης. Τι σημαίνει δημόσια διοίκηση σε ένα σοσιαλιστικό κράτος;

α) Ότι πρώτα - πρώτα θα είναι αποκεντρωμένες οι εξουσίες. Η Νέα Δημοκρατία ήταν η οικονομική ολιγαρχία, που κυβερνούσε. Και οι άνθρωποί ήταν ήταν εδώ μέσα, ιδίως την εποχή της ΕΡΕ. Βεβαίως δεν ήθελε διασκορπισμό των εξουσιών. Τα ήθελε όλα εδώ πέρα, για να τα ελέγχει. Αλλοίμονο, αν έδινε στους Δημάρχους αρμοδιότητες. Τότε θα έβγαιναν και κομμουνιστές δήμαρχοι, ή θα έβγαιναν αντιπολιτευόμενοι δήμαρχοι. Και αν έβγαινε ένας κομμουνιστής ή γενικά ένας αντιπολιτευόμενος έπρεπε να τον εξουθενώσουμε, έπρεπε να μη του επιτρέψουμε να κάνει τίποτα!...

Με την πολιτική, όμως, αυτή της συγκέντρωσης, μαζέψαμε όλες τις βιομηχανίες στα μεγάλα αστικά κέντρα και είδατε το «νέφος» και είδατε τις συνέπειες της αφροσύνης αυτής. Όταν το 1965, ως Υπουργός Βιομηχανίας, έλεγα ότι αν συνεχιστεί η πολιτική της τότε ΕΡΕ, θα γίνει η Αθήνα το «Λος - Άτζελες της Ελλάδας», με ειρωνεύονταν και έγραφαν του κόσμου τα σχόλια στις εφημερίδες τους. Είδατε ότι υπήρξα και σ' αυτό σωστός προφήτης. Και σήμερα, ένας Θεός το ξέρει, πως θα απαλλαγούμε από το άγχος του νέφους.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Και τώρα δίνονται άδειες από τον κύριο Κουλουμπή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ): Παρακαλώ, μη διακόπτετε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ: Τώρα όμως συζητούνται τα θέματα αυτά, αγαπητέ μου και δεν χρειάζεται να επεκταθώ περισσότερο.

β) Ακομμάτιστη Δημόσια Διοίκηση. Στοιχείο βασικό σε ένα δημοκρατικό κράτος είναι ο πολίτης, όταν πηγαίνει στις δημόσιες υπηρεσίες, να πηγαίνει σαν κύριος και η δημόσια υπηρεσία να είναι ο υπηρέτης. Εδώ πέρα μπορούσαμε να πλησιάσουμε δημόσια υπηρεσία, εφ' όσον κυβερνούσεν η Νέα Δημοκρατία, χωρίς να έχουμε στα χέρια μας το πιστοποιητικό εθνικοφροσύνης του κομματάρχη; Αλλά δυστυχώς, ενώ περιμέ-

ναμε ότι η κομματική διοίκηση θα πέθαινε μαζί με την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, την είδαμε να αναβιώνει και επί ΠΑΣΟΚ. Τα λέω σα φίλος, που πρέπει να τον ακούσετε. Διότι δεν έχω καμμία ιδιοτέλεια ή υστεροβουλία. Αν έχω φίλους, θα τους πω την αλήθεια. Το γεγονός των «πρασινοφρουρών» σας έχει κατεβάσει πολύ στην εκτίμηση του λαού. Ο πρασινοφρουρός, για τον δυστυχή έλληνα πολίτη, είναι η διαδοχή του κομματάρχη της Νέας Δημοκρατίας. Και το κακό είναι τι; Ότι πάρα πολλοί, που ήταν της χούντας, οι οποίοι ήταν δεξιοί, ντύθηκαν το πράσινο πουκάμισο και σήμερα τους βλέπετε στις υπηρεσίες, για να κάνουν τι; Για να μην εκτελούν τις εντολές σας, για να υπονομεύουν τις αποφάσεις σας, για να γελοιοποιούν αυτά τα οποία γράφετε στις εφημερίδες, ή εξαγγέλετε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

γ) Ο έλεγχος του Δημόσιου Βίου. Αγαπητοί μου φίλοι, στη Δημοκρατία χρειάζεται έλεγχος των δημοσίων υπηρεσιών και του δημοσίου βίου. Χρειάζεται έλεγχος, αφ' ενός μεν για τη συμπεριφορά αυτών που διαχειρίζονται την εξουσία και αφ' ετέρου για την πολιτεία αυτών που διαχειρίζονται το δημόσιο χρήμα. Σας έχω επαναλάβει επανειλημμένα, ότι ούτε ο έλεγχος των διαχειριζομένων τις δημόσιες επιχειρήσεις, ούτε ιδίως τις ανώνυμες εταιρείες και τις ΕΠΕ, που ανήκουν στο δημόσιο, είναι παραδεκτός. Είναι ντροπή! Διότι έτσι που είναι τα πράγματα, είναι προαγωγή προς την κακοδιαχείριση, προς την κατάχρηση. Προχθές, ακόμα, κουράστηκα αναπτύσσοντάς το, όταν μιλούσαμε, για να απορρίψουμε την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για Εξεταστική των Πραγμάτων Επιτροπή, που είχε σαν σκοπό να συνεχίσει την ανεύθυνη λασπολογία και την σκανδαλολογία. Είπα τα μέτρα που πρέπει να πάρει η δημοκρατική κυβέρνηση το ταχύτερο, για να ξεφύγουμε από αυτό το κατάντημα. *Ο νόμος περί ευθύνης Υπουργών*, είναι νόμος της δικτατορίας και τον ανεχόμαστε!... Ο νόμος του *«πόθεν έσχες»*, είναι νόμος ευχολόγιο! Ευχές μόνον έχει. Δεν είναι δυνατόν να γίνει χρησιμοποίησή του για τον έλεγχο των περιουσιών, των διαχειριζομένων την εξουσία ή το δημόσιο χρήμα.

Η Νέα Δημοκρατία κατάργησε τον προληπτικό *έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου* και άφησε δηλαδή να γίνονται, χωρίς

κυρώσεις, όλες οι καταχρήσεις του δημόσιου χρήματος, τις οποίες βλέπουμε κάθε χρόνο στις εκθέσεις του.

Είπα ότι χρειάζεται να αλλάξουμε το *νόμο περί πτωχεύσεως*, εάν θέλουμε να περιστείλουμε τη συναλλαγή στον ιδιωτικό τομέα. Να πλουτίζουν δηλ. άνθρωποι, που πτώχευσαν και να εμφανίζονται δισεκατομμυριούχοι στο εξωτερικό, να έχουν εκεί σπίτια και παλάτια, αλλά και εδώ να κυκλοφορούν σαν πατρίκιοι.

δ) Ο θεσμός του «ΟΜΠΟΥΤΣΜΑΝ». Και τέλος είπα: Έχετε το πρότυπο το Σουηδικό. Φέρτε εδώ τον θεσμό του «Ό΄μπουτσμαν». Έχει ο θεσμός αυτός μεταφερθεί και στην Αγγλία, εκτός από τις Σκανδιναυϊκές χώρες. Και όταν εδώ το Δεκέμβριο του 1985 συνιστούσα στην Κυβέρνηση, για το καλό της, «ορίστε ένα Ό΄μπουτσμαν για τις Τράπεζες» χωρίς να ακουστώ, πήγα στην Αγγλία και τι έμαθα; Η κυρία Θάτσερ είχε μόλις εισηγηθεί στη Βουλή τη θέσπιση του Ό΄μπουτσμαν. Πού; Στο αγγλικό τραπεζιτικό σύστημα, που είναι υπόδειγμα για όλο το κόσμο!... Και εδώ έχουμε ένα σύστημα, το οποίο εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη της χώρας, εξεφτελίζει τις κυβερνήσεις και πολλές φορές κάνει πολύ πλούσιους αυτούς, οι οποίοι κατά τύχη, ή κατά προτίμηση των κυβερνώντων, ετέθησαν επί κεφαλής των Οργανισμών που διαχειρίζονται τα χρήματα του ελληνικού λαού, ή του ελληνικού δημοσίου. Αλλά και γι ' αυτά δε θέλω να επιμείνω περισσότερο.

Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Θα μπω τώρα σ' ένα άλλο θέμα, στο θέμα της ενημέρωσης.

Βέβαια «γελάει και το παρδαλό κατσίκι», όταν ακούει τον κύριο Μητσοτάκη να λέει ότι η τηλεόραση και το ραδιόφωνο του ΠΑΣΟΚ είναι φασιστικά. Ο κύριος Μητσοτάκης έχει το προνόμιο, να έχει μία... εξυπηρετική μνήμη. Όσα τον συμφέρουν τα θυμάται, όσα δεν τον συμφέρουν τα ξεχνάει. Δεν ξέρει τι έκανε ο ίδιος και οι κυβερνήσεις του στην περίοδο, που ήμουνα βουλευτής 1977 - 1981; Μα, ήταν ντροπή η τηλεόραση και το ραδιόφωνο. Τώρα, χωρίς να είναι ιδεώδη αυτή τη στιγμή, τέλος πάντων, ακούει ο ελληνικός λαός τι λέω. Υπήρχε δυνατότητα επί Νέας Δημοκρατίας να ακουστεί η φωνή μου μισό λεπτό; Και όμως, ο Υπουργός Συντονισμού της Νέας Δημοκρατίας

μας μιλά σήμερα περί φασιστικής τηλεοράσεως!...

Ανεξάρτητα απ' αυτό, το ΠΑΣΟΚ έχει την υποχρέωση, όπως υποσχέθηκε, να εκσυγχρονίσει τα μαζικά μέσα ενημέρωσης. Αλλά πρέπει το ΠΑΣΟΚ να λάβει σοβαρά υπ' όψη του το θέμα της πλήρους και αντικειμενικής ενημέρωσης του ελληνικού λαού. Δημοκρατία χωρίς αντικειμενική ενημέρωση δεν μπορεί να υπάρξει. Κοινοβουλευτικό Πολίτευμα δεν μπορεί να υπάρξει, γιατί πάνω στο λαό στηριζόμαστε, στην κρίση του, για τις μεγάλες αποφάσεις. Όταν από το πρωί μέχρι το βράδυ τον τρέφουμε με ψέματα, είναι σε θέση αυτός ο λαός να κρίνει τι είναι σωστό και τι είναι λάθος, τι είναι προς το συμφέρον του, τι είναι για την καταστροφή του;

Επομένως, το να λέμε ότι είναι υπεύθυνος ο Τύπος και πρέπει να τον αφήσουμε ήσυχο είναι λιποταξία. Είναι υποκρισίες ανάξιες ενός σύγχρονου κράτους. Για τούτο προτείνω, όπως το έκανα και προχθές, να εφαρμοσθεί το *«πόθεν έσχες»* και στους *ιδιοκτήτες του Τύπου.* Είδατε ότι στη Γαλλία κάποιος κύριος πήρε το μονοπώλιο και τον έχουν στο δικαστήριο, διότι ο τρόπος που το πήρε και τα λεφά με τα οποία το πήρε, είναι ύποπτα.

Κατόπιν, έχουμε το θέμα της αντικειμενικότητας των ειδήσεων και των σχολίων. Εδώ πέρα, δόξα σοι ο θεός, έχουμε τα σκάνδαλα. Βλέπετε, πολλοί άνθρωποι γράφουν στην εφημερίδα με μία αναίδεια, με μία προκλητικότητα, με μία ανευθυνότητα, που σε αφήνει άναυδο. Μπορεί να γίνει αυτό στην Αγγλία; Όχι βέβαια, γιατί υπάρχει το *«Συμβούλιο Τιμής» για τον Τύπο.* Δεν είναι λογοκρισία, όπως κάποιος αγράμματος έγραψε, σχολιάζοντας αυτά που προτείνω. Τόσα ξέρει, τόσα λέει. Είναι ακριβώς η εγγύηση της αντικειμενικής και πλήρους ενημέρωσης του λαού, όπως είναι του λαού της Αγγλίας.

Εάν γράψεις κάτι, το οποίο δε στηρίζεται στην πραγματικότητα, που είναι παραποίηση ή ψεύδος, θα πας στο Συμβούλιο των Ομοτίμων σου, το οποίο θα σου πει, αν είσαι ένοχος, ότι «είσαι ανάξιος να είσαι δημοσιογράφος». Δε θα σε στείλει στη φυλακή, εάν δεν υπάρχει άλλο αδίκημα. Θα σου πει «εδώ αποτελείς προσβολή για το επάγγελμα, - οριστικά ή για ένα διάστημα -φύγε». Εάν υπήρχε αυτός ο θεσμός και εδώ, κατάλληλα επανδρωμένος, δε θα είχαμε αυτά που βλέπουμε στον Τύπο κάθε μέρα.

Η δημοσιογραφία ακόμα είναι σήμερα κάτι περισσότερο από επιστήμη. Χρειάζεται αυτοί που ασκούν το επάγγελμα, να έχουν γνώσεις, όχι τις συνηθισμένες, πρέπει τουλάχιστον να έχουν πανεπιστημιακό πτυχίο. Γι ' αυτό το ταχύτερο, κύριε Κακλαμάνη, να φτιάξετε μια *πανεπιστημιακή σχολή* για τους δημοσιογράφους.

Με τα μέτρα αυτά θα εξασφαλίσετε σαν δημοκρατική κυβέρνηση που είσθε, την αντικειμενική ενημέρωση του λαού των Ελλήνων.

Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Κύριοι συζητούμε και όλοι μας μιλάμε για εθνική ενότητα, για συναινετικές διαδικασίες για εθνικές συμφωνίες, για διακομματικές επιτροπές. Και τι γίνεται; Δεν γίνεται τίποτα, απλώς είναι κουβέντα. Γιατί; Διότι η διάρθρωση των πολιτικών δυνάμεων στη Βουλή, όπως είναι σήμερα, δεν επιτρέπει να γίνει τίποτα το σοβαρό. Όπως είναι χωρισμένος ο πολιτικός κόσμος, βασικά σε δύο κόμματα μόνο, είναι αδύνατο να υπάρξει έλλογος και σώφρων πολιτικός βίος. Θα μας οδηγεί από τη μια κρίση στην άλλη και η διαδοχή της μιας παράταξης από την άλλη θα είναι άδικη ταλαιπωρία του λαού!...

Και πού οφείλεται αυτή η μη φυσική, η τεχνητή διάρθρωση των πολιτικών δυνάμεων; Στο *νόμο της ενισχυμένης αναλογικής*. Όταν στα 1974 είδα το νόμο αυτό επανερχόμενο, έκαμα ότι ήταν φυσικά δυνατόν για να αποτρέψω την εφαρμογή του. Έγραψα και ένα βιβλίο «Μπροστά στο νέο εθνικό διχασμό», διότι ήμουν βέβαιος, ότι η εφαρμογή του σε λίγο θα μας οδηγούσε σε ένα νέο *εθνικό διχασμό*. Αμφιβάλλει κανείς ότι αυτός ο νέος εθνικός διχασμός υπάρχει σήμερα στην Ελλάδα; Εάν αμφιβάλλει, ας σηκωθεί, να το πει. Αυτός ο νέος διχασμός, ο οποίος είναι τόσο επικίνδυνος για την επιβίωση του Έθνους -και διεθνώς και εσωτερικά - είναι προϊόν αυτού του επαίσχυντου συστήματος, του παραμορφωτικού της βούλησης του λαού, το οποίο ανεκάλυψε - για να επιβάλει τη δικτατορία του ο Μουσολίνι στην Ιταλία - ο Υπουργός του Ατσέρμπο στα 1924. Έχουμε αυτό το νόμο, ο οποίος είδατε πόσο μας τυράννησε μεταξύ '58 και '67. Και τον επαναλαμβάνουμε και σήμερα!...

Ακούστε αγαπητοί μου κύριοι, εάν δε φύγουμε από αυτή την κατάρα είναι βέβαιος ο εθνικός διχασμός, που θα μας οδηγήσει στην καταστροφή. Άνθρωποι της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης μίλησαν κατά τη συζήτηση αυτή για «μια αναφορά του Τέταρτου Σώματος Στρατού», γι' αυτά που συνέβησαν δήθεν στις 28 Μαρτίου! Αυτό τι είναι, δεν είναι δείγμα ενός διχασμού άφρονος, ο οποίος δεν σκέπτεται τις συνέπειες; Αυτό εξυπηρετεί την εθνική επιβίωση; Εάν σε μία άλλη διεθνή κρίση σηκωθούν και πουν τα ίδια πράγματα την παραμονή μιας άλλης 28ης Μαρτίου, τι θα γίνει; Όταν σας λέγουν εδώ πέρα, επίσης, ότι πάμε σε πτώχευση, η δραχμή αύριο πέφτει, δεν είναι δείγμα ενός διχασμού εγκληματικού, παράφρονος, ο οποίος τι κάνει; Στέλνει τα λεφτά των Ελλήνων, τον ιδρώτα τους στην Ελβετία ή στην Αμερική, για να γεννήσουν εκεί και αφήνει εδώ στείρα τα χώματα και τους ανθρώπους, που τα δημιούργησαν.

Αν συνεχίσουμε αυτή την πολιτική, είμαστε άξιοι της αφροσύνης μας. Γι' αυτό, η πρόταση την οποία κάνω είναι: Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, αντιλαμβανομένη τις ευθύνες της, να φέρει το ταχύτερο την απλή αναλογική. Για να αρχίσουν να διαμορφώνονται φυσιολογικά οι πολιτικές δυνάμεις. *Με την απλή αναλογική θα έχουμε κόμματα αρχών. Τώρα έχουμε προσωποπαγή κόμματα, έχουμε κόμματα μονομάχων.*

Με την απλή αναλογική θα μπορεί πάντα η *πλειοψηφία του λαού να κυβερνά και η μειο ψηφία να ελέγχει.* Διότι η πλειοψηφία στη Βουλή θα στηρίζεται σε μία πλειοψηφία του λαού. Και έτσι η λαϊκή κυριαρχία δε θα είναι κενή λέξη, θα είναι πραγματικότητα.

Τελικά λέγω τούτο: Απευθύνθηκα στους αγαπητούς μου φίλους, από τον Πρόεδρο ως τον τελευταίο Υφυπουργό του ΠΑΣΟΚ και τους λέγω «αυτό είναι το καθήκον σας». «Εσείς τα έχετε υποσχεθεί αυτά». Δε θέλω να διαβάσω τι έλεγε ο Ανδρέας Παπανδρέου, τι έλεγαν τα βιβλία τους, - με το οποίο απέκτησαν τη ψήφο του λαού - για την απλή αναλογική. Δεν τους επιτρέπεται να ξεχάσουν αυτά που είπαν. Δεν επιτρέπεται με τις εμπειρίες ιδίως του νέου διχασμού, να συνεχίχουν να τα λησμονούν. Γιατί αναλαμβάνουν απροσμέτρητες ιστορικές ευθύνες.

Αλλά απευθύνομαι και στους άλλους φίλους, σ' αυτούς με τους οποίους υπογράψαμε την πρόταση, για την επαναφορά της απλής αναλογικής, η οποία θα συζητηθεί μεθαύριο. Από το βήμα αυτό επαναλαμβάνω την πρότασή μου. Εάν η κυβέρνηση δεν την υιοθετήσει, τότε *όλοι όσοι συνυπογράψαμε την πρόταση, ανεξάρτητα πολιτικών τοποθετήσεων και πολιτικών αρχών, να πούμε ότι στις προσεχείς εκλογές θα κατεβούμε σαν «Μέτωπο για την απλή αναλογική»*. Αν το πούμε αυτό, το όραμα της αυτοδύναμης κατάκτησης της εξουσίας από οιονδήποτε από τους δύο μονομάχους πηγαίνει στα σύννεφα. Είναι αδύνατον να το επιτύχουν. Και όταν χάσουν αυτό το οποίο ελπίζουν, τότε είμαι βέβαιος ότι θα υποχρεωθούν να συμμορφωθούν με την πραγματικότητα.

Επομένως και για να μην είμαστε κριτές μόνο - διότι και οι κριτές κρίνονται - εάν η απλή αναλογική δεν θεσπιστεί για τις προσεχείς εκλογές την ευθύνη δε θα έχει μόνο η κυβέρνηση, αλλά και αυτοί οι οποίοι δε δέχονται το «Μέτωπο της απλής αναλογικής», το οποίο προτείνω και το οποίο θα υποχρεώσει και την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ και τη Νέα Δημοκρατία να συμφωνήσουν στην επανεισαγωγή του εκλογικού αυτού συστήματος στον τόπο μας. Αυτά δε που λεν περί ισχυρών και αδυνάτων κυβερνήσεων να μην τα ξαναπούν. Διότι οι ισχυρές κυβερνήσεις της ενισχυμένης αναλογικής έφερε την ΠΕΣΙΝΕ, έφεραν τον ΠΑΠΑΣ, έφεραν τη Ζυρίχη. Και ας μην αναφερθώ και στην εποχή του '74 και εδώ, διότι θα πω πράγματα τα οποία ίσως στεναχωρήσουν μερικούς, ενώ τελειώνοντας θα ήθελα να τους έχω όλους σύμφωνους με αυτά, που υποστηρίζω. Σας ευχαριστώ.

«ΨΗΦΙΖΩ ΠΑΡΩΝ»

(Πρόταση για παροχή ψήφου εμπιστοσύνης στην Κυβέρνηση)

(Πρακτικά Βουλής, 24.5.1987)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κύριε Βουλευτές, νομίζω ότι είναι γενική η απογοήτευση και της Αίθουσας και αυτών που μας παρακολουθούν εκτός απ' αυτήν σήμερα. Διότι ενόμιζε ο ελληνικός λαός οτι θα γινόταν μία υπεύθυνη ανταλλαγή απόψεων επί της *εξωτερικής πολιτικής*. Αυτό δεν έγινε. Και γι' αυτό, η βαθμολογία της Βουλής μας θα είναι πάρα πολύ κακή από τον ελληνικό λαό, ο οποίος υποτίθεται ότι είναι κυρίαρχος.

Κύριοι Βουλευυές, επί της εξωτερικής πολιτικής πρέπει να μεταχειριζόμαστε διαφορετικούς τρόπους συζητήσεως. Άλλο είναι τα εσωτερικά μας θέματα, άλλο τα εξωτερικά. Μία λέξη παραπάνω, που θα πει η Αντιπολίτευση, μπορεί να είναι εξαιρετικά επιζήμια για τα εθνικά συμφέροντα. Και ο καιρός, στον οποίο λέγονται τα πράγματα αυτά, μπορεί να έχει ιδιαίτερη σημασία. Μια κουβέντα παράκαιρη καταστρέφει τεράστια εθνικά συμφέροντα.

ΝΑΤΟ ΚΑΙ ΒΑΣΕΙΣ

Γι' αυτό θα είμαι επιγραμματικός. Η Ελλάδα ανήκει υποχρεωτικά στο ΝΑΤΟ. Δεν έχει σημασίαν αν το ένα κόμμα ή το άλλο έβλεπε η βλέπει διαφορετικά την υπόθεση. Έτσι είναι η διάρθρωση του κόσμου αυτή τη στιγμή και η γεωγραφική θέση της χώρας μας επιβάλλει υποχρεωτικά να ανήκουμε στο ΝΑΤΟ. Πρέπει όμως από αυτό το γεγονός να φροντίσουμε να δούμε

ποια και πόσα είναι τα πλεονεκτήματα, τα οποία θα εξασφαλίσουμε, ούτως ώστε τα ασφαλή μειονεκτήματά του να εξουδετερωθούν. Περίμενα μια τέτοια συζήτηση να ακούσω. Δεν την άκουσα.

Σας λέγω λοιπόν τούτο: Για μεν το ΝΑΤΟ, ουαί και αλλοίμονο, εάν φεύγαμε αυτή τη στιγμή. Θα είμασταν θύματα της Τουρκίας εντός 48 ωρών. Πάντως οι δαπάνες για τους εξοπλισμούς θα έφθαναν σε τέτοιο επίπεδο, που θα διαλυόταν η Ελλάδα. Επομένως καλά μένουμε στο ΝΑΤΟ.

Υπάρχει όμως ένα δεύτερο θέμα, επί του οποίου μπορεί να ασκήσουμε μία πραγματικά εμπνευσμένη πολιτική. Οι Αμερικανοί έχουν εδώ βάσεις. Οι βάσεις δεν είναι βάσεις του ΝΑΤΟ, είναι βάσεις Αμερικανικές. Λόγω των βάσεων της Ελλάδας, λόγω της Κρήτης και της Νέας Μάκρης ιδίως, είναι δυνατή η παρουσία του Αμερικανικού στόλου στη Μεσόγειο. Χωρίς αυτές τις βάσεις δεν μπορεί να υπάρξει Αμερικανικός στόλος στη Μεσόγειο. Δεν είναι άποψη δική μου, είναι άποψη του ναυάρχου Ζούμβαλτ, ο οποίος ήταν ο στρατηγικός εγκέφαλος της Αμερικής, όταν εγώ βρισκόμουν στην Αμερική, πολεμώντας τη δικτατορία. Οι άνθρωποι του Ζούμβαλτ μου την είπαν κατηγορηματικά και για τούτο από τότε επιμένω σ' αυτήν.

Χθες είχα την ευκαιρία να διαβάσω σε μια Αθηναϊκή εφημερίδα - δεν φανταζόμουν ότι θα πηγαίναμε σ' αυτά τα θέματα για να την έχω μαζί μου - την τελευταία συνεδρίαση ενός Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών της Ουάσιγκτον, όπου ένας από τους κύριους ομιλητές λέγει ότι οι βάσεις στην Ελλάδα είναι ζωτικές για τις Ηνωμένες Πολιτείες. Και μην ακούτε αυτά που λεν ότι, αν τις καταργήσουν οι Έλληνες, θα τις πάμε στην Τουρκία ή στην Ιταλία. Εάν πάψουν να υπάρχουν βάσεις στην Ελλάδα, αποκόπτεται από τη Δύση η Τουρκία και επομένως η ζημιά είναι πολύ μεγάλη.

Για τούτο δεν είναι πολυτέλεια για τους Αμερικανούς οι βάσεις. Είναι ανάγκη στρατηγική και επ' αυτής πρέπει να στηρίξουμε την εξωτερική μας πολιτική. Να πάμε και να πούμε στους Αμερικάνους «έξω οι βάσεις» ή «μέσα οι βάσεις», έτσι δογματικά, χωρίς σκέψη, δεν είναι σοβαρά πράγματα, δεν είναι σοβαρών ανθρώπων ενέργειες.

Εκείνο, το οποίο έχουμε να διαπραγματευθούμε με τους Αμερικάνους, είναι: «η παρουσία των Βάσεων αυτών εξασφαλίζει ζωτικά εθνικά μας συμφέροντα, ναι ή όχι;» Και το θέμα, που τίθεται σε οιανδήποτε διαπραγμάτευση, είναι: «Κύριοι, θα μας εξασφαλίσετε τα εθνικά μας σύνορα απέναντι της Τουρκίας; Θα σταματήσει ο Τουρκικός επεκτατισμός; Θα πάρετε τους Τούρκους από την Κύπρο, ναι ή όχι;»

Με αυτή τη βάση, εάν υπάρχει κατάλληλος χειρισμός θεμάτων, θα δείτε ότι θα τελειώσει και το άγχος της Τουρκικής απειλής και η Κυπριακή τραγωδία. Αυτή ήταν η γραμμή, την οποία υποστήριζαν οι φίλοι μας δημοκρατικοί στην Αμερική, όταν βρισκόμουν εκεί, για να πολεμήσω τη δικτατορία. Μου είπαν «όταν γυρίσεις στην Ελλάδα, να πεις στη Κυβέρνηση την ελληνική, ότι έχει αυτό το ασύγκριτο διαπραγματευτικό όπλο. Η απειλή του κλεισίματος των βάσεων για το κ. Κίσιγκερ θα είναι διαλυτική». Διότι ο κ. Κίσιγκερ ήταν αυτός, που δημιούργησε την ιστορία της Κύπρου και την εξεμεταλλεύθηκαν οι Τούρκοι. Επομένως, αν θέλουμε να υποστηρίξουμε τα εθνικά μας συμφέροντα, να μη ζητούμε πράγματα που είναι αδύνατα, να δεχθούμε αυτά τα οποία είναι ρεαλιστικά και στα οποία μπορεί να έχουμε ανταπόδοση.

Η ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

Αγαπητοί μου φίλοι, ο επεκτατισμός της Τουρκίας προέρχεται, όπως είπα και άλλοτε, από μιά θεωρία ορισμένων κυβερνήσεων της Αμερικής ότι η Τουρκία, η ανασύσταση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας κατά κάποιο τρόπο, είναι χρήσιμη για τα ζωτικά συμφέροντα της Αμερικής στον Περσικό κόλπο και στη Μεσόγειο. Και επειδή οι Τούρκοι επωφελούνται απ' αυτήν, εισπράττουν βεβαίως τις βοήθειες τις οποίες τους προσφέρονται από την Αμερική, δεν κάνουν τίποτα στον Περσικό Κόλπο και στρέφουν τον επεκτατισμό τους σε εμάς.

Πρώτα άρχισαν με την Κύπρο, αύριο, όταν βρουν την ευκαιρία, θα στραφούν προς τα νησιά μας.

Επομένως, εμείς θα πρέπει όχι μόνο να έχουμε σωστή εξωτερική πολιτική, αλλά και στην Αμερική - γιατί δηνοκρατική χώρα είναι - να αναπτύξουμε τις απόψεις μας, ότι οι θεωρίες του

Κίσσιγκερ, που ακολουθεί σήμερα και ο κ. Ρήγκαν, περί αναβιώσεως της Οθωμανικής αυτοκρατορίας δεν είναι σε όφελος της Αμερικής. Είναι βέβαια καταστροφή δική μας, αλλά δεν είναι σε όφελος της Αμερικής. Επειδή στην Αμερική υπάρχουν δημοκρατικές διαδικασίες και το Κογκρέσο σε πολλές περιπτώσεις κράτησε την ελληνική γραμμή, νομίζω ότι αυτή είναι η τακτική την οποία πρέπει να ακολουθήσει η ελληνική κυβέρνηση και να αφήσουμε τους δογματισμούς και τις υστερίες. Να είμαστε πρακτικοί άνθρωποι.

Κύριοι, επί της εξωτερικής πολιτικής θα ήθελα να παρατηρήσω και τούτο: Η Τουρκία ύστερα από τη Συνθήκη της Λωζάννης του '23 και ύστερα από την «Τελευταία Πράξη του Ελσίνκι» δεν έπρεπε να θέτει ζητήματα αναθεωρήσεως των Συνθηκών. Δυστυχώς όμως από το '73 επί δικτατορίας - και γι' αυτό ήρθε η δικτατορία - η Τουρκία έθεσε ζήτησα Αιγαίου, νησιών του Αιγαίου, εθνικού εναέριου χώρου και Κύπρου φυσικά. Θα μπορούσε, βέβαια, αν τότε ο Κίσσεγκερ δε νόμιζε ότι αυτά εξυπηρετούν τους Αμερικάνους, να σταματούσε σε μια θεωρητική διακήρυξη. Αλλά ο Κίσσιγκερ ήταν ο θεωρητικός της αναβιώσεως της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Για τούτο είχαμε όλες τις ατυχίες, τις οποίες είχαμε στο Αιγαίο και στην Κύπρο.

Τώρα για ποια θέματα να συζητήσουμε με την Τουρκία; Είναι αστείο πράγμα. Η Τουρκία ακόμα προχθές μας ζητά συνεκμετάλλευση των πετρελαίων του Αιγαίου. Θέλει δηλαδή να γίνει συνιδιοκτήτης του Αιγαίου. Επομένως, να ανοίξουμε διάλογο με την Τουρκία, πριν αυτή δηλώσει ότι αναγνωρίζει το διεθνές νομικό καθεστώς της περιοχής, είναι ασέβεια προς την λογική, αφροσύνη εκ μέρους μας.

Εκείνο το οποίο πρέπει να κάνουμε βέβαια - και σ' αυτό έχει απολύτως δίκιο η κυβέρνηση - είναι να υποχρεώσουμε τους Τούρκους να έρθουν στη Χάγη για να καθοριστούν τα όρια της υφαλοκρηπίδας. Δεν θα συζητήσουμε την έκταση της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου. Αυτή είναι δεδομένη, την καθορίζουν οι Συνθήκες.

ΤΟ ΤΡΟΜΕΡΟ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΙΚΟ ΟΠΛΟ

Τώρα, επειδή δημιουργήθηκε ένα μικρό θέμα γι' αυτήν τη

Συμφωνία - το Πρωτόκολλο - της Βέρνης πρέπει να πω δυο λέξεις. Η Συμφωνία της Βέρνης έγινε τον Νοέβριο του 1976. Τότε Πρωθυπουργός ήταν ο κ. Καραμανλής εδώ και ο Ντεμιρέλ, νομίζω, στην Τουρκία. Δεν ήταν ακόμα ο Ετζεβίτ. Για τη Συμφωνία αυτή της Βέρνης κουβέντιασαν ο κ. Ετζεβίτ με τον κ. Καραμανλή, όταν βρέθηκαν στο Μοντρέ το 1978. Αυτό το ανέγραψε ο τουρκικός Τύπος και υπάρχουν πολλές λεπτομέρειες. Όρος της Συμφωνίας ήταν βεβαίως ότι δεν θα γίνουν έρευνες στο Αιγαίο πριν τελειώσουν οι διαπραγματεύσεις της προσφυγής στο δικαστήριο της Χάγης. Δυστυχώς όμως οι Τούρκοι αρνήθηκαν να υπογράψουν το συνυποσχετικό και έμεινε το θέμα εκκρεμές. Γι ' αυτό όταν ήρθε η κυβέρνηση του κ. Παπανδρέου είπε ότι η Συμφωνία είναι «ανενεργός». Επομένως, να μη λέμε εδώ ότι θλιβόμαστε γιατί δεν ήρθαμε σε σύγκρουση με την Τουρκία, αφού αυτή δεν τόλμησε να βγάλει το Σισμίκ στο Αιγαίο! Γιατί, αντίθετα, να μη χαιρόμαστε, διότι δεν μπόρεσε το Σισμίκ να κάνει ούτε μία σεισμική δοκιμή στο Αιγαίο; Από την άλλη πλευρά, όταν λέτε ότι δεν υπήρξε απειλή πολέμου, νομίζω ότι ξεχνάτε ότι, όταν η Κυβέρνηση παρήγγειλε ότι θα κλείσει η βάση της Νέας Μάκρης, αν έχουμε σύγκρουση με την Τουρκία και ο κ. Οζάλ βρισκόταν, ερχόμενος από την Αμερική προς την Άγκυρα, στο Λονδίνο, του έγινε το διάβημα από τη Θάτσερ. Τότε αυτός έστειλε το γνωστό τηλεγράφημα στην Άγκυρα με αποτέλεσμα την επομένη το Σισμίκ να μην τολμήσει να βγει στο Αιγαίο. Όταν ήρθε ο κ. Χαραλαμπόπουλος την παραμονή της κρίσιμης ημέρας, στις 27 Μαρτίου, να ενημερώσει τους πολιτικούς αρχηγούς, μου ανέφερε τα μέτρα που πήρε η Κυβέρνηση. Δεν εντυπωσιάστηκα καθόλου, αλλά στο τέλος μου είπε ότι «έχουμε ζητήσει, αν συμβεί κάτι, να κλείσει η βάση της Νέας Μάκρης». Του είπα, τότε μπράβο κερδίσατε! Έτσι δεν είναι κ. Χαραλαμπόπουλε;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ: (Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης). Ναι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ: Την επομένη το πρωί, όταν πήγα στον κ. Παπανδρέου, τον ρώτησα, «τα τηλεγραφήματα του Οζάλ είναι σωστά, ή είναι κατασκευασμένα;» Μου απαντά ότι είναι σωστά. Τότε του λέω, «Μπράβο, κύριε Πρωθυπουργέ, νενικήκαμεν».

Ο μύθος δηλοί, ότι είναι τρομερό διαπραγματευτικό όπλο για την Ελλάδα οι βάσεις. Μόνο άφρονες θα τις πετούσαν και μόνο άφρονες δεχόνταν, χωρίς να τις συνδυάσουν με την υπεράσπιση βασικών εθνικών συμφερόντων.

ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

Κύριοι, αυτά που είπα, πιστεύω να τα σκεφθείτε και πιστεύω ότι ο Ελληνικός Λαός θα τα ακούσει και θα σκεφθεί και θα επιβάλει τη σωφροσύνη του σε όσους θέλουν να ασεβούν, σε βάρος του, καίτοι εμφανίζονται ως εκπρόσωποί του.

Εδώ πρέπει να σοβαρευόμαστε κάποτε. Και νομίζω ότι αυτός, που σας μιλά, μπορεί λόγω ενός καλπονοθευτικού εκλογικού νόμου να είναι μόνος του στη Βουλή αυτή, αλλά πρέπει να ξέρετε ότι ένα πολύ μεγάλο μέρος των σοφρωνούντων Ελλήνων είναι εντεταγμένοι στην ΕΔΗΚ. Ανήκουν δηλαδή στο κόμμα του Κέντρου, στο κόμμα του μέτρου, της σοφρωσύνης.

Κύριοι Βουλευτές, παρακολούθησα τη συνεδρίαση και γέμισα άγχος. Όταν τα εξωτερικά μας ζητήματα τα συζητούμε με τόση ελαφρότητα, όταν ζητούμε να φέρουμε εδώ στη Βοηλή εκθέσεις μυστικές του 4ου Σώματος Στρατού, όταν λέμε ότι αυτά που συνέβηκαν στις 28 Μαρτίου είναι θέατρο, γεμίζει από άγχος και αγωνία η ψυχή μου.

Αυτά είναι δείγματα του εθνικού διχασμού, τον οποίο επέφερε αυτό το σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής, αυτό που παραβιάζει τη λαϊκή κυριαρχία...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΑΛΕΥΡΑΣ): Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ τελειώνετε.

Η ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗ: ΦΑΣΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ: Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε. Εδώ έχω το χθεσινό «Κορριέρε Ντέλλα Σέρα». Είναι μία από τις σημαντικότερες εφημερίδες της Ιταλίας, που γράφει: «E il Duce inventò la "proporziona le zoppa". «Και ο Ντούτσε ανακάλύψε την ενισχυμένη αναλογική». Και λέει πως δια της ενισχυμένης αναλογικής κατέστρεψε την δημοκρατία και επέφερε την τυραννία στο λαό της Ιταλίας επί τόσα χρόνια και με τόσες καταστροφικές

συνέπειες.

Κύριοι, οι διεθνείς και εσωτερικές συνθήκες είναι τέτοιες, ώστε επιβάλλουν να πάμε στο σύστημα της απλής, να δημιουργηθούν 4-5 κόμματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΑΛΕΥΡΑΣ): Παρακαλώ κύριε Πρόεδρε, τελειώνετε. Για 3 λεπτά μόνο πήρατε το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ: Τελειώνω αμέσως. Και να έχουμε κυβερνήσεις, που να είναι λαϊκές πλειοψηφίες και όχι λαϊκές μειοψηφίες.

«ΨΗΦΙΖΩ ΠΑΡΩΝ»

Κύριοι θεωρώ τόσο σημαντικό το θέμα του εκλογικού νόμου, ώστε να το υπογραμμίσω. Γι ' αυτό άλλωστε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΑΛΕΥΡΑΣ): Μα, θα μιλήσετε μεθαύριο Πρόεδρε επ' αυτού. Παρακαλώ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ: ..δε θα μπορέσω παρά να ψηφίσω «παρών» στη σημερινή ψηφοφορία. Και τούτο για να δείξω την τραγικότητα των αισθημάτων μου ενώπιον αυτού του θεάματος του εθνικού διχασμού, το οποίο διεπίστωσα και στην Βουλή, όταν συζητούνται τα ιερά και τα όσια της πατρίδας μας, όπως συνέβη σήμερα!

Σας ευχαριστώ πολύ.

IV. Ο ΑΠΟΔΗΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

(Επερώτηση της Νέας Δημοκρατίας)

(Πρακτικά Βουλής, 26.5.87)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ: Το θέμα των αποδήμων είναι ένα από τα μεγαλύτερα εθνικά θέματα και δεν μπορούσα να διανοηθώ ότι ήταν δυνατό να υποβιβαστεί στο επίπεδο μιας επερώτησης, που εξαντλήθηκε σε λεπτομέρειες και σε περιπτωσιολογίες.

Η ΑΝΑΓΚΗ ΠΑΓΙΑΣ ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Νομίζω, ότι, το θέμα του Απόδημου Ελληνισμού πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο συζήτησης προ ημερησίας διάταξης, στην οποία θα συμμετάσχουν όλα τα κόμματα, διότι θα είναι η απαρχή καθορισμού μιας πάγιας διακομματικής πολιτικής, που είναι απόλυτα επιβεβλημένη. Και μιλώ αυτή την ώρα εδώ, για να διατυπώσω και επίσημα το αίτημα αυτό.

Κύριε Πρόεδρε, ο Ελληνισμός ζει σήμερα κατά τα 2/3 στην Ελλάδα και κατά το 1/3 στο εξωτερικό. Αυτό συμβαίνει -ένα μεγάλο ποσοστό των Ελλήνων να είναι απόδημοι - από τότε που υπάρχει ιστορία. Οι απόδημοι Έλληνες στην Αρχαιότητα μετέδωσαν τον ελληνικό πολιτισμό στη Μεσόγειο, στη Μαύρη Θάλασσα, στην Ασία, στην Αφρική κλπ. Επί Αναγεννήσεως οι απόδημοι δημιούργησαν το μεγάλο κύμα, που υπήρξε η απαρχή του τερματισμού του Μεσαίωνα. Οι απόδημοι Έλληνες άρχισαν τον αγώνα της απελευθέρωσης το 1821. Οι απόδημοι Έλληνες στους αγώνες του '12 και του '13 ήλθαν μόνοι τους, για να πολεμήσουν για την απελευθέρωση των υπόδουλων αδελφών μας. Οι απόδημοι Έλληνες υπήρξαν οι μεγάλοι ευεργέτες του

΄Εθνους κατά τον 18ο, 19ο και 20ο αιώνα. Οι απόδημοι Έλληνες, όπου και αν βρίσκονται, αισθάνονται Έλληνες. Είναι οι καλύτεροι πρεσβευτές της Ελλάδας!...

Το μεγάλο κακό είναι ότι αντίθετα το ελληνικό κράτος ποτέ δεν τους σκέφθηκε συστηματικά και σοβαρά. Γι ' αυτό η απέναντί τους πολιτική ήταν σπασμωδική, ακόμα και αρνητική.

Με αυτό το παράπονο αρχίσαμε και την περίοδο μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Επειδή ήταν αδύνατον τότε να συντηρηθεί ο λαός εδώ με τις συνθήκες που διαμορφώθηκαν, οι κυβερνήσεις της περιόδου εκείνης φρόντισαν να στείλουν όλους σχεδόν τους νέους ΄Ελληνες, τους ικανούς να δουλέψουν, στο εξωτερικό. Θυμάμαι στις εκλογές του 1956 την αγωνία των γυναικών ενός χωριού της Ρόδου, που πήγα να μιλήσω. Και άκουσα την κραυγή της απόγνωσης! «Κύριε Ζίγδη, θέλουμε τους άντρες μας, τι θα γίνουμε μόνες εδώ πέρα;» Διότι είχαν φύγει τότε όλοι οι άντρες στην Αυστραλία, τη Γερμανία, την Αμερική κλπ. Και έφυγαν μάλιστα με άθλιες συνθήκες. Οι Έλληνες αυτοί αγωνίστηκαν εκεί για το ψωμί τους, χωρίς τη συμπαράσταση του ελληνικού κράτους. Αλλά σήμερα ευτυχώς βρίσκονται σε μια κατάσταση, για την οποία είμαστε περήφανοι. Στην Αυστραλία οι Έλληνες είναι η τρίτη εθνότητα. Οι Έλληνες στην Αμερική είναι μια ανθούσα παροικία, που διαθέτει το πανίσχυρο «Greek loby», για το οποίο όλοι είμαστε περήφανοι κλπ.

Πρέπει κάποτε το ελληνικό κράτος να σοβαρευτεί και να αφήσει τις μικροπολιτικές. Και να χαράξει μια σωστή και μακροπρόθεσμη πολιτική για τους Απόδημους.

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΑΠΟΔΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

Οφείλω να ομολογήσω, ότι αποτέλεσε για μένα μεγάλη έκπληξη, όταν πριν από μερικούς μήνες πήρα μία πρόσκληση από το Υπουργείο Πολιτισμού, να συμμετάσχω σ' ένα Συνέδριο Αποδήμων στην Αυστραλία. Μου φάνηκε περίεργο, διότι ως τότε καμιά κυβέρνηση - όπως ξέρετε είμαι από το 1950 βουλευτής - της δεξιάς δεν είχε ζητήσει τη συμμετοχή ανθρώπων, που ανήκαν σε άλλα κόμματα ή είχαν άλλες ιδεολογίες, να συμμετάσχουν σε κάποια εκδήλωση για τους ΄Ελληνες του εξωτερικού.

Αντίθετα θυμάμαι την πικρία μου, όταν πήγα στο Βέλγιο, όταν πήγα στη Γερμανία, το 1953, το 1955, και είδα αυτές τις συνθήκες τις οποίες περιγράψατε τόσο παραστατικά κύριε Υφυπουργέ. Και ήλθα εδώ και τις ανέφερα στη Βουλή, για να μην πάρω καμία απάντηση! Και μου έλεγαν, μάλιστα ότι οι «τρωγλοδύτες», που ζουν στη Γερμανία ή στο Βέλγιο, πρέπει να είναι ευχαριστημένοι, διότι πραγματικά απολάμβαναν την ευλογία του Θεού!...

Όταν δέχθηκα την πρόσκληση αυτήν εντυπωσιάστηκα και άρχισα να μελετώ την υπόθεση. Δεν ήταν και μικρό πράγμα -βλέπετε είμαι ο μόνος που εκπροσωπώ το κόμμα εδώ πέρα -να απουσιάσω για 15 μέρες και να πάω στην Αυστραλία με ένα τόσο φορτωμένο πρόγραμμα. Όταν έμαθα, όμως, ότι η πρόσκληση απευθυνόταν σε όλα τα κόμματα και σε όλες τις Νεολαίες, τότε είπα ότι είναι υποχρέωσή μου να πάω, διότι το αντίθετο θα είναι λιποταξία. Και πήγα και είμαι περήφανος, διότι πήγα.

Νομίζω ότι θα είναι μικροψυχία να μην εκφράσουμε τα θερμότατα συγχαρητήριά μας, όχι μόνο στους Υπουργούς, που πήγαν εκεί πέρα, όχι μόνο στη Γενική Γραμματεία του Απόδημου Ελληνισμού, αλλά και σε όλους τους άλλους, τους καθηγητές των Πανεπιστημίων που ήταν επίσης εκεί πέρα, τους δημοσιογράφους, τους πάντες, διότι εκεί έγινε μία «εθνική μυσταγωγία». Στο Συνέδριο πραγματικά έβλεπες τη ψυχή της μητέρας πατρίδας να ενώνεται με τη ψυχή των ξενητεμένων παιδιών της, αυτών τα οποία μέχρι προχθές ήταν τα ξεχασμένα της ελληνικής Πολιτείας. Ήταν μία πραγματική μυσταγωγία.

Μας είπαν τα προβλήματά τους, τους είπαμε τις απόψεις μας και δημιουργήθηκε το υπόβαθρο για τη χάραξη μιας γενικής και μόνιμης πολιτικής.

ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ - ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ

Όταν πήγαμε εκεί πέρα, μας δόθηκε η ευκαιρία να μιλήσουμε και για τα μεγάλα εθνικά προβλήματα, που αντιμετωπίζει η ομογένεια. Βρήκαμε βέβαια το «μακεδονικό» στην Αυστραλία, όπως υπάρχει και στον Καναδά. Αλλά είναι προσβολή για την κοινή νοημοσύνη, να αποδίδεται από τους εκπροσώπους της Νέας Δημοκρατίας και αυτό στο αντίπαλο κόμμα, το οποίο

κυβερνά αυτή στιγμή τη χώρα, δηλαδή το ΠΑΣΟΚ.

Η μακεδονική γλώσσα αναγνωρίσθηκε στην Αυστραλία πολύ πριν υπάρξει το ΠΑΣΟΚ ως κόμμα, πολύ πριν γίνει κυβέρνηση. Και το γεγονός αυτό οφείλεται, όπως και η άνθισή του στον Καναδά, στις λεγόμενες εθνικόφρονες κυβερνήσεις του παρελθόντος, που αδιαφόρησαν. Εν πάση περιπτώσει μας δόθηκε η ευκαιρία και στους ομογενείς Έλληνες να μιλήσουμε γι' αυτό το μύθο του «μακεδονικού» έθνους, αλλά και στα όργανα, στις κοινοβουλευτικές επιτροπές και στα μέλη της Ομοσπονδιακής Κυβερνήσεως της Αυστραλίας, να τους πούμε γι' αυτή την «ντροπή» της αναγνώρισης της δήθεν μακεδονικής γλώσσας. Και είδαμε μια ανταπόκριση, η οποία ήταν συγκινητική, όπως ήταν συγκινητική η ανταπόκριση όλων των Υπουργών και των μελών των Κοινοβουλίων και της Γερουσίας, τόσο της Βικτώριας, όσο και της Ομοσπονδιακής Αυστραλίας σε όσες υποδείξεις κάναμε και σ' όσες εξηγήσεις δώσαμε για τη φύση των εθνικών προβλημάτων, που αντιμετωπίζει σήμερα η χώρα μας.

Και θα μου επιτρέψετε, κύριε Πρόεδρε, να καταθέσω για να καταχωριθεί στα πρακτικά, την ομιλία μου - χαιρετισμό, -που έκαμα στο Συνέδριο των Αποδήμων της Αυστραλίας, διότι έχει νομίζω μια ιδιαίτερη σημασία.

(Στο σημείο αυτό ο κ. Ζίγδης καταθέτει στα πρακτικά την προαναφερομένη ομιλία του, η οποία έχει ως εξής):

«Ο ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ κ. ΖΙΓΔΗ ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ»

«Κύριε Πρωθυπουργέ, κύριοι Υπουργοί,
Κυρίες και κύριοι,

Επιτρέψτε μου να εκφράσω κι εγώ εκ μέρους της Ένωσης Δημοκρατικού Κέντρου - της Ε.ΔΗ.Κ. θερμές ευχαριστίες και ειλικρινή συγχαρητήρια προς τους Οργανωτές του πρώτου αυτού Συνεδρίου του Απόδημου Ελληνισμού, τις κυβερνήσεις της Αυστραλίας και της Ελλάδος, καθώς και της Πολιτείας της Βικτώριας.

Οι δεσμοί, που ενώνουν τις δύο χώρες μας βασίζονται στην κοινή πίστη στη δημοκρατία, την κοινωνική δικαιοσύνη και την πολιτιστική πρόοδο.

Και οι δύο χώρες μας πιστεύουν και μάχονται για την διατήρηση της Παγκόμιας Ειρήνης, η οποία αν ανατραπεί, θα οδηγήσει με τη

σημερινή τεχνολογική επανάσταση και την πυρηνική ενέργεια στην καταστροφή της ζωής επί του πλανήτη.

Οι δεσμοί, που ενώνουν τις δύο χώρες μας, έχουν καθαγιαστεί με τη συμμετοχή των Αυστραλών - των Atzecs -κατά τον πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο στην εκστρατεία της Καλλίπολης, που υπήρξε αποφασιστική για την κατάλυση της Καϊζερικής και Σουλτανικής τυραννίας.

Καθαγιάστηκαν επίσης κατά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο με την συμμετοχή, δίπλα στους Έλληνες, των Aussies, στον αγώνα κατά του φασισμού και του ναζισμού στα βουνά της Μακεδονίας και ιδίως στην επική μάχη της Κρήτης.

Έλληνες και Αυστραλοί συνεχίσαμε τον αγώνα στην Μέση Ανατολή, όπου ο Αυστραλός υπουργός Ρ. Κέιση υπήρξε βασικός παράγων της ομότιμης συμμετοχής Ελλήνων και Αυστραλών μέχρι την τελική νίκη.

Η φιλία αυτή είναι και σήμερα ολοζώντανη, όπως αποδεικνύει η τοποθέτηση της Αυστραλιανής Κυβέρνησης στα μεγάλα προβλήματα, που δημιουργεί ο Τουρκικός επεκτατισμός με την ατελείωτη τραγωδία της Κύπρου και την ανίερη απειλή στο Ελληνικό Αιγαίο, παρά τις Διεθνείς Συνθήκες και το Διεθνές Δίκαιο.

Οι Έλληνες απόδημοι της Αυστραλίας αποτελούν το ζωντανό και πιο πολύτιμο κρίκο, που ενώνει τις δυό μας χώρες. Η προσπάθεια της από κοινού μελέτης, ανάλυσης και επίλυσης των προβλημάτων τους είναι εξίσου χρήσιμη και για τις δύο χώρες!

— Για την Αυστραλία, διότι θα δώσει τη δυνατότητα στον απόδημο Ελληνισμό να γίνει πιο αποτελεσματική η συμβολή του στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική της ανάπτυξη. Θα συμβάλει επίσης και στη διατήρηση, μέσα στην πολυπολιτιστική κοινωνία της του Ελληνικού πνεύματος, που υπήρξε ο δημιουργός του σημερινού πανανθρώπινου πολιτισμού.

— Για την Ελλάδα, διότι θα επιτρέψει στον Έλληνα της Αυστραλίας να συμμετάσχει πιο ενεργά στον τεράστιο αγώνα, που κάνει σήμερα για να διαφυλάξει την ειρήνη στο γεωγραφικό της, αλλά και στον Παγκόσμιο χώρο. Στον αγώνα, που κάνει για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική της ανάπτυξη.

Η μητέρα πατρίδα περιβάλλει τα ξενιτεμένα παιδιά της με στοργή και περηφάνεια. Και περιμένει απ' αυτά να είναι στο φιλόξενο χώρο της Αυστραλίας οι ακούραστοι πρεσβευτές της για την υποστήριξη των δικαίων της, οι πρωταγωνιστές της φιλίας των δύο λαών μας, που πρέπει να παραμείνει ακατάλυτη.

Πρόεδρος της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης της Αυστραλίας κ. Hawke (Χόουκ) μας έκανε την τιμή να κηρύξει την έναρξη του Συνεδρίου του Απόδημου Ελληνισμού. Στην προσφώνησή του επανέλαβε ότι η Κυβέρνησή του αποβλέπει στη δημιουργία μιας πολυπολιτιστικής κοινότητας στην Αυστραλία - μιας κοινωνίας δηλαδή, όπου όλες οι εθνότητες, που την απαρτίζουν, θα είναι ισότιμες και θα μπορούν, διατηρώντας την πολιτιστική τους ταυτότητα, να συμβάλουν όσο το δυνατόν περισσότερο στην ανάπτυξη της Αυστραλιανής πατρίδας.

Είναι πολύ σημαντική η διακήρυξη αυτή, ιδιαίτερα για την Ελληνική παροικία, η οποία αποτελεί ποσοτικά την τρίτη εθνότητα της Αυστραλίας.

Ας μου επιτραπεί όμως μια παρατήρηση. Όταν μιλάμε για ισοτιμία εθνοτήτων εννοούμε για ισοτιμία πραγματικών εθνοτήτων και όχι τυχόν κατασκευασμάτων, που αποτελούν πρόκληση για την ιστορική πραγματικότητα. Και αναφέρομαι - θα το έχετε αντιληφθεί, χωρίς να το αναλύσω - στο θλιβερό αστείο περί δήθεν «Μακεδονικής» εθνότητας, που αρρωστημένοι εγκέφαλοι προπαγανδίζουν στην Αυστραλία και τον Καναδά.

Η δήθεν «Μακεδονική» εθνότητα είναι κατασκεύασμα των Σκοπίων μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Μακεδονική εθνότητα δεν υπήρξε στο παρελθόν, δεν υπάρχει σήμερα και δεν θα υπάρξει ποτέ. Είναι ένα θλιβερό άστειο ή μάλλον μια ιστορική απάτη.

Την πιο αποτελεσματική απόδειξη της ανυπαρξίας της παρέχει η επίσημη απογραφή του πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Τουρκίας, που έγινε το 1904-5, από το επίσημο Τουρκικό κράτος. Θα δείτε ότι σ' αυτήν αναφέρονται σαν εθνότητες, που κατοικούσαν στην Μακεδονία την εποχή εκείνη, οι Μουσουλμάνοι, οι Έλληνες, οι Βούλγαροι, οι Εβραίοι, οι Αρμένιοι, οι Σέρβοι, οι Κουτσόβλαχοι και οι Αθίγγανοι.

Ούτε ένας απ' όλο τον πληθυσμό, που απογράφτηκε, ισχυρίστηκε ότι ανήκει στην «Μακεδονική» εθνότητα, γιατί μια τέτοια «εθνότητα» ήταν ανύπαρκτη.

Και αν δεν υπήρχε στα 1904, πότε υπήρξε; Και γιατί να υπάρχει σήμερα;

Η ασέβεια κατά της ιστορικής πραγματικότητας είναι ασέβεια, που δεν στρέφεται μόνο κατά των Ελλήνων, αλλά και κατά των λαών της Βαλκανικής, οι οποίοι θέλουν να ζουν υπό συνθήκες ειρήνης και φιλίας.

Στρέφεται όμως και κατά της Αυστραλιανής κοινωνίας, την οποία θέλει να παρασύρει στην αποδοχή μιας ωμής ιστορικής απάτης.

Θα καταθέσω στη Γραμματεία του Συνεδρίου αντίγραφο του δελτίου της απογραφής αυτής, για να το χρησιμοποιήσει σε κάθε ευκαιρία.

Χαιρετίζω και εγώ τους 'Ελληνες της Αυστραλίας και εκφράζω την ευγνωμοσύνη όλου του Ελληνικού λαού προς την Αυστραλιανή και την κυβέρνηση της Βικτώρια, που μαζί με την Ελληνική είχαν την πρωτοβουλία της διοργάνωσης του ιστορικού αυτού συνεδρίου.

Πρέπει να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον Υπουργό Εθνοτήτων της Κυβέρνησης της Βικτώρια κ. P. Spyker, για την τόσο δημιουργική συμμετοχή του στην διοργάνωση του Συνεδρίου. Πρέπει επίσης να εκφράσω τις ευχαριστίες προς τον Πρωθυπουργό της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης κ. Hawke, για την τόσο θετική στάση του στα μεγάλα θέματα του Ελληνισμού -της τραγωδίας της Κύπρου και της τουρκικής απειλής στο Αιγαίο -που αποτελεί εγγύηση για την εδραίωση και ανάπτυξη της φιλίας των δύο χωρών μας στο μέλλον.

Επιθυμώ τέλος να διαβεβαιώσω τους αδελφούς και αδελφές του απόδημου Ελληνισμού, ότι η παρουσία μας εδώ δεν αποτελεί τουριστική εκδρομή, αλλά επιτέλεση καθήκοντος. Οι διαβουλεύσεις μας θα αποτελέσουν εθνική μυσταγωγία και με τη σύσταση της διακομματικής επιτροπής της Βουλής για τα θέματα των αποδήμων, θα αρχίσει επιτέλους η διαμόρφωση μιας πάγιας πολιτικής των Ελληνικών κυβερνήσεων, γι ' αυτά.

Φίλοι και φίλες καλή επιτυχία στο Συνέδριό σας.

Σας ευχαριστώ».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αποτελέσματα της επίσημης τουρκικής απογραφής του 1904 -1905, επί Χιλμη πασσά, των πληθυσμών της Ευρωπαϊκής Τουρκίας κατά εθνότητες.

(Βιλαέτια: Ιωαννίνων, Μοναστηρίου (εκτός από τα Σαντζάκια Δίβρης και Ελμπασάν), Θεσ/κης, Ανδριανούπολης, Ανεξάρτητο Σαντζάκι Τσατάλτσας, Ευρωπαϊκό Τμήμα Κων/πολης).

Μουσουλμάνοι	1.823.500	Αρμένιοι	95.350
Έλληνες	1.613.300	Σέρβοι	16.550
Βουλγάροι	455.000	Κουτσόβλαχοι	13.750
Εβραίοι	151.235	Αθίγγανοι	8.690
		ΣΥΝΟΛΟ:	4.177.375

(Από τον εθνογραφικό χάρτη, που έχει προσαρτηθεί στο έργο του Ιταλού Amatore Virgili).

ΟΙ ΑΠΟΧΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ: Οι πάντες ήταν συγκινημένοι. Δεν άκουσα καμία φωνή διαμαρτυρίας για την απουσία ορισμένων από το Συνέδριο. Μόνο σ' ένα μεγάλο Μοναστήρι, μέσα στην Μελβούρνη, μου είπαν: «Μα γιατί δεν είσθε όλοι; πού είναι η Νέα Δημοκρατία;» Τους είπα: «Και εγώ απορώ και εξίσταμαι και θα ήθελα να είναι εδώ». Αλλά πρόσθεσα: «Όταν ο παπάς στην Ανάσταση λέει «Δεύτε λάβετε φως» και δεν πάτε να ανάψετε τη λαμπάδα σας, φταίει ο παπάς ή εσείς που μείνατε στην γωνία, αρνούμενοι να κάνετε το καθήκον σας;» Αυτό για τη *Νέα Δημοκρατία*, η οποία λυπούμαι, ότι μετέφερε και εκεί το πνεύμα του διχασμού, ενώ έπρεπε να το ξεχάσει.

Είδα σε όλη την Αυστραλία γενική τη διάθεση της οργάνωσης της Ομογένειας επί εθνικών βάσεων. Υπάρχει μία εξαίρεση, η οποία είναι θλιβερή και την οποία είμαι υποχρεωμένος να αναφέρω. Είναι η στάση, την οποία κρατάει ο *Αρχιεπίσκοπος* Στυλιανός. Ξέρετε πόσο στενούς δεσμούς έχω με το Πατριαρχείο, με το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, με τους αγώνες, οι οποίοι έγιναν για τη διατήρησή του, για τη συνέχιση της υπο-

στάσεώς του, όχι πριν πολλά χρόνια. Αλλά νομίζω ότι δεν είναι αποστολή της Εκκλησίας να διχάζει τον Ελληνισμό. Αποστολή της Εκκλησίας, είναι αυτό που είπε ο νέος Πατριάρχης Αλεξανδρείας, να είναι σταυροφόρος του Ελληνισμού. Για τούτο νομίζω, ότι ένα από τα σοβαρά συμπεράσματα αυτού του Συνεδρίου είναι να γίνουν τα ενδεδειγμένα διαβήματα από όλον τον ελληνικό πολιτικό κόσμο στο Πατριαρχείο, ώστε να βρεθεί μία διέξοδος. Να βρεθεί μία άμεση λύση στο θέμα της εκκλησίας της Αυστραλίας και του εκεί ελληνισμού.

Νόμιζα ότι, επειδή δεν ήρθε η Νέα Δημοκρατία κάτω, με την επερώτησή της αυτό θα ήθελε να κάμει. Θα ήθελε δηλ. να πάρει τη λαμπάδα του αγώνα, για να φωτίσει το Φανάρι για το λάθος, που γίνεται κάτω στην Αυστραλία. Και εδώ, τι είδα και τι άκουσα; Να υποβιβάζουμε το μεγάλο αυτό θέμα, στο τι έκανε κάποιος δάσκαλος ή κάποια δασκάλα, εάν φόρεσε μπικίνι ή αν πηγαίνει στο μπάνιο με ολόσωμο μαγιό!...

Ο ΥΠΟΒΙΒΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Δεν είναι τρόπος συζήτησης αυτός. Είναι υποβιβασμός του Κοινοβουλίου. Μας παρακολουθεί ο Ελληνικός Λαός και ξέρει ότι ο θεσμός του Κοινοβουλίου δεν πολεμάται μόνο με τους «συνταγματάρχες», πολεμάται και με τη γελοιοποίηση. Και φοβάμαι ότι η σημερινή συζήτηση μάλλον προς γελοιοποίηση του Κοινοβουλίου, παρά προς ενίσχυση της φήμης και της αποστολής του θα χρησιμεύσει! Και αυτό γιατί; Διότι επιμένει η Νέα Δημοκρατία όλα τα θέματα να τα βλέπει διχαστικά.

Πρέπει κάποτε να καταλάβουμε ότι υπάρχουν εθνικά θέματα και γι ' αυτό ελπίζω ότι η Βουλή - καίτοι μιλώ πολύ αργά -για να με ακούσουν οι υπεύθυνοι παράγοντες, θα αρθεί στο ύψος της και θα συζητήσει το θέμα του Αποδήμου Ελληνισμού στην Ολομέλεια, γρήγορα. Γι ' αυτό συνιστώ στον αγαπητό Υφυπουργό, να εισηγηθεί στον Πρωθυπουργό, να φέρει το θέμα στην Ολομέλεια. Να γίνει το ταχύτερο η Διακομματική Επιτροπή, την οποία υποσχέθηκε η Κυβέρνηση, να ιδρύσουμε το Εθνικό Συμβούλιο του Αποδήμου Ελληνισμού και να βάλουμε τα βάθρα μιας πάγιας πολιτικής έναντι των αποδήμων.

Εγώ όμως θα προσθέσω και κάτι, το οποίο παρακαλώ να προσέξει η κυβέρνηση. Δεν είμαστε το μόνο έθνος της Ευρώπης, που έχει απόδημους. Όλα τα μεγάλα έθνη της Ευρώπης έχουν απόδημους και για να διατηρήσουν τον εθνισμό τους και την ταυτότητά τους στις ξένες χώρες, έχουν ιδρύσει οι μεν Ιταλοί τον Οργανισμό *«Dante Alligeri»*, οι Γάλλοι έχουν την *«Alliance francaise»*, οι Γερμανοί έχουν το *«ΓΚΑΙΤΕ»*, οι Βρεταννοί έχουν το *«British Council»*.

Νομίζω, ότι, είναι υποχρέωση της Ελληνικής Κυβέρνησης, να φτιάξει το ταχύτερο έναν τέτοιον Οργανισμόν, ο οποίος θα είναι πράγματι όχι μόνο ο στηλοβάτης του εθνισμού, της ταυτότητας των Ελλήνων στο εξωτερικό, αλλά θα είναι και ο πόλος έλξεως όλων των φιλελλήνων. Διότι, όπως στους Οργανισμούς που σας ανέφερα, συγκεντρώνονται όλοι οι θαυμαστές του ιταλικού, του γαλλικού ή του αγγλικού πολιτισμού, έτσι θα γίνει και με τον ελληνικό πολιτισμό. Και βέβαια οι θαυμαστές του ελληνικού πολιτισμού είναι πολλοί, περισσότεροι και καλύπτουν όχι μόνο την Ευρώπη, αλλά και όλη τη γη. Να τους δώσουμε λοιπόν εμείς την ευκαιρία, τον πόλο της έλξεως, ώστε να μπορούν να εμφανίζονται συστηματικά και επίσημα, για να προσφέρουν αυτό το οποίο πρέπει να προσφέρουν και το οποίο θα είναι ένας πολύ μικρός φόρος γι ' αυτά που οφείλουν σ' αυτό το έθνος το μαρτυρικό των Ελλήνων, το οποίο και αυτή τη στιγμή αντιμετωπίζει μία περίοδο από τις πιο κρίσιμες για την υπόστασή του.

Κύριε Πρόεδρε, σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Π. ΚΡΗΤΙΚΟΣ):. Η ιδέα που ρίξατε, κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι είναι άξια ιδιαίτερου ενδιαφέροντος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ: Σας ευχαριστώ και γι ' αυτό επέμεινα, και γι ' αυτό έμεινα μέχρις αυτής της ώρας, καίτοι είχα απόλυτη ανάγκη να είμαι αλλού. Σας ευχαριστώ και πάλι.

V. Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ

(Υποβλήθηκε από 12 βουλευτές διαφόρων κομμάτων και ανεξάρτητους)

(Πρακτικά Βουλής, 28.5.87)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΙΓΔΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ύστερα από τη θέση, που πήραν επί του θέματος του εκλογικού συστήματος τόσον ο κύριος Πρωθυπουργός, όσο και ο κ. Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, η συζήτηση σήμερα για την υιοθέτηση της απλής αναλογικής φαίνεται εντελώς μάταιη κι εμείς φαινόμαστε ότι λίγο αεροβατούμε.

Εν τούτοις, νομίζω ότι γίνεται ακόμα πιο επιβεβλημένη η σημερινή επανεξέταση του θέματος, διότι, όπως φάνηκε από τη συζήτηση επί της ψήφου εμπιστοσύνης, αλλά και επί μιας επερώτησης για τον Απόδημο Ελληνισμό, είναι τόσο οξυμένα τα πάθη με το σύστημα του δικομματισμού, ώστε πραγματικά βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα κίνδυνο, που μπορεί να είναι καταστροφικός για το έθνος κάτω από τις διεθνείς, αλλά και στις εσωτερικές, σημερινές συνθήκες.

Κατά σύμπτωση μιλούσαμε για το ίδιο θέμα και πριν ένα χρόνο. Πέρυσι στις 29 του μήνα μιλούσα πράγματι για το ίδιο θέμα. Φέτος το επαναλαμβάνουμε και βλέπουμε πόσο δίκιο είχαμε και πόσο τα πράγματα χειροτέρεψαν μέσα σ' ένα χρόνο. Είναι επομένως στοιχειώδης πρόνοια να ενεργήσουμε έγκαιρα, για να μη θρηνήσουμε εθνικές καταστροφές.

Ο ΤΕΧΝΗΤΟΣ ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΙΧΑΣΜΟΣ

Αυτός ο διχασμός, ο οποίος είναι εμφανής σ' αυτή την Αίθουσα, είναι τεχνητός και προέρχεται προφανώς από την ενισχυμένη αναλογική, η οποία μοιράζει τις πολιτικές δυνάμεις βασικά σε 2 προσωποπαγή κόμματα, χωρίς σαφή ιδεολογική οριοθέτηση. Γιατί, όλα τα άλλα κόμματα, που κατορθώνουν με το σύστημα αυτό να εμφανιστούν στη Βουλή, δεν τους δίνεται η δυνατότητα να εξαγγείλουν ένα πρόγραμμα ιδεολογικό και να πείσουν τον Ελληνικό Λαό να τα ψηφίσει γι ' αυτό. Το μόνο κόμμα, βέβαια, το οποίο κατορθώνει να εμφανίζεται ως κόμμα αρχών και στη Βουλή αυτή, είναι το Κομμουνιστικό. Δεν επιτρέπεται η πολυτέλεια στους μη κομμουνιστές να εμφανιστούν εδώ σαν πολιτικές οργανώσεις, με ιδιαίτερη ιδεολογική τοποθέτηση.

Υπάρχει όμως και ένα άλλο θέμα. Όπως θα αντιλαμβάνεσθε αυτό το σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής, η διχοτόμηση του πολιτικού κόσμου σε 2 προσωποπαγή κόμματα και η κατάργηση του σταυρού προτίμησης, που και εμείς άλλοτε είχαμε ζητήσει υπό διαφορετικές όμως προϋποθέσεις[1], κατέληξαν σε μια φοβερή υποβάθμιση της Βουλής. Απόδειξη της υποβάθμισης αυτής, είμαστε εμείς οι ίδιοι.

Χθες συζητούσαμε επερώτηση για τον Απόδημο Ελληνισμό, ένα από τα μεγαλύτερα εθνικά θέματα, που αντιμετωπίζουμε σήμερα και μέσα στην αίθουσα αυτή ήταν οι 5 επερωτώντες της Αντιπολίτευσης και άλλοι 5 περίπου από τα λοιπά. κόμματα. Σήμερα συζητάμε ένα πολύ σοβαρό θέμα και δείτε πόσοι είμαστε εδώ. Αυτό αποδεικνύει ότι και εμείς οι ίδιοι, οι βουλευτές, λέμε «τι σημασία έχει να παρευρεθώ ή όχι στην αίθουσα, αφού άλλοι αποφασίζουν αλλού. Εμένα, θα μου ζητηθεί απλώς να δώσω την ψήφο μου». Αντιλαμβάνεσθε πιστεύω, το σύστημα αυτό τι κινδύνους καταστροφής εγκυμονεί κατά του πολιτεύματος και του έθνους! Γι ' αυτό, η συζήτηση που θα κάνουμε σήμερα δεν

---

[1]. Την επιλογή δηλ. των υποψηφίων, τον καθορισμό της σειράς τους στο ψηφοδέλτιο όχι από τον Αρχηγό, αλλά από τις αντίστοιχες περιφερειακές οργανώσεις δημοκρατικά οργανωμένων Κομμάτων.

είναι συζήτηση μάταιη, δεν είναι συζήτηση ανθρώπων αεροβατούντων.

Η ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗ, ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΣΟΛΙΝΙ

Κύριοι, το σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής ανακαλύφθηκε από τον Ντούτσε της Ιταλίας και συγκεκριμένα από τον Υπουργό του Ατσέρμπο, το 1923. Πρώτη μορφή αυτού του συστήματος ήταν η εξής: Στο σχετικώς πλειοψηφούν κόμμα -έστω και αν συγκέντρωνε το 25% των ψήφων - πήγαιναν τα 2/3 των εδρών και σε όλα τ' άλλα κόμματα το 1/3 αναλογικά. Το σύστημα επιβλήθηκε για να αποκτήσει η Ιταλία «ισχυρή» κυβέρνηση! Και η ισχυρή κυβέρνηση, είδατε που κατέληξε!

Έχω εδώ, την «Κορριέρε ντέλα Σέρα» της 23 Μαΐου με τον Ντούτσε με το μαύρο πουκάμισο και τους συνενόχους του, με ύφος θριαμβευτικό, κατά την κατάθεση του νομοσχεδίου του Ατσέρμπο. Την κρατώ και ανατριχιάζω, όπως, είναι φυσικό. Αλλά πρέπει κάποτε και εμείς να υφιστάμεθα αυτή την τιμωρία, όταν ανεχόμαστε καταστάσεις, που είναι τόσο αντίθετες προς τη δημοκρατία και τα εθνικά συμφέροντα.

Η ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Κύριοι, το σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής εφαρμόστηκε στην Ελλάδα για πρώτη φορά το 1951. Το '50, είχαμε την απλή αναλογική και στο '51 επιβλήθηκε, κατόπιν εισηγήσεων του συμμαχικού παράγοντα και της Φρειδερίκης, η εισαγωγή του συστήματος αυτού, διότι τότε ανέμεναν ότι με το σύστημα αυτό θα ερχόταν ως πλειοψηφούν κόμμα, το κόμμα του στρατηγού Παπάγου. Απέτυχαν τότε και γι' αυτό υποχρέωσαν την κυβέρνηση Πλαστήρα το 1952 να πάει στο πλειοψηφικό. Κατόπιν - το 1956 -πήγαμε στο λεγόμενο «τριφασικό σύστημα» και στο '58 ξαναγυρίσαμε στο σύστημα της ενισχυμένης - χωρίς το συν ένα.

Θα θυμάστε τότε ότι στη Βουλή, όλοι όσοι δεν ανήκαμε στην ΕΡΕ καταδικάσαμε την τότε κυβέρνηση και υποστηρίξαμε ότι είναι διχαστικό το σύστημα, είναι σύστημα που θα φέρει εθνικές καταστροφές. Η απάντηση ήταν ότι με το σύστημα

αυτό, θα έχουμε «ισχυρή κυβέρνηση», για να αντιμετωπίσει επιτυχώς τα μεγάλα εθνικά ζητήματα.

Από το '58 έως το τέλος της περιόδου πριν τη δικτατορία είχαμε το σύστημα αυτό - στις εκλογές του 63 και 64 αμβλυμένο κάπως, με το συν ένα. Περιέργως το '74 ξαναγυρίσαμε σ' αυτό, για να αποδείξουμε ότι δε διδαχθήκαμε τίποτε από τις συνέπειες της προηγούμενης εφαρμογής του. Τότε, θλιμένος πραγματικά και σοβαρά ανήσυχος έκανα ό,τι ήταν ανθρωπίνως δυνατόν, για να αποτρέψω την εφαρμογή του. Εξέδωσα μάλιστα και ένα βιβλίο «Μπροστά στον νέο εθνικό διχασμό», γιατί έβλεπα ότι το σύστημα αυτό δεν είχε κανένα άλλο σκοπό, παρά να μας διχάσει και πάλι. Και ξέρετε ότι στην Ελλάδα, ο εθνικός διχασμός δεν είναι πολυτέλεια, την οποία μπορούμε να επιδιώκουμε!

Ατυχώς το σύστημα πάλι, αφού αποδυναμώθηκε το 1977 με την προσθήκη του συν ένα, ίσχυσε μέχρι το 1981. Το 1985 μπήκαμε σε άλλη μορφή ενισχυμένης αναλογικής, αυτή η οποία κατ' ευφημισμό λέγεται «σύστημα απλής αναλογικής», η οποία κατά τι διαφέρει; Διαφέρει κατά το εξής: Ότι καταργήθηκαν τα ποσοστά για την συμμετοχή των κομμάτων στη δεύτερη και τρίτη κατανομή. Λαμβάνονται όμως υπόψη για τη δευτέρα και τρίτη κατανομή όλοι οι ψήφοι, οι χρησιμοποιηθέντες και μη χρησιμοποιηθέντες κατά την πρώτη κατανομή, σε τρόπον ώστε να δημιουργείται ένα φοβερό πλεονέκτημα για τα δύο μεγάλα κόμματα, για τα δύο πρώτα κόμματα και ιδιαίτερα για το πρώτο κόμμα. Έτσι έχουμε μια μοντέρνα ενισχυμένη. Ο ορισμός του Μουσολίνι, ο οποίος ήταν πολύ πιο μετριόφρων, την έλεγε «κουτσή αναλογική», «χωλή αναλογική». Εμείς την λέμε «ενισχυμένη αναλογική» και τώρα την λέμε «σύστημα απλής αναλογικής»! Έτσι μοιάζουμε, φοβάμαι, μ' εκείνους τους αλησμόνητους μοναχούς του Μεσαίωνα, που βαφτίζοντας το κρέας σε ψάρι, πίστευαν ότι εφαρμόζουν αυστηρά τις γνωστές περί νηστείας επιταγές της εκκλησίας τους!...

Οπωσδήποτε ένα είναι το γεγονός! Αρχικά πήγαμε στο σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής, διότι ήταν το μόνο σύστημα με το οποίο η μειοψηφία της δεξιάς θα μπορούσε καθ' όλο αυτό το διάστημα να γίνει κυβέρνηση. Άλλη φιλοσοφία δεν υπάρχει και κάθε άλλη δικαιολογία είναι ανυπόστατη.

Η ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗ ΕΙΝΑΙ ΑΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Κυρίες και κύριοι, δεν θα κάνω μεγάλη εισήγηση, γιατί μίλησα επανειλημμένα επί του θέματος και διότι θέλω να δώσω την ευκαιρία στους συναδέλφους, που συνυπέγραψαν την πρόταση, να αναπτύξουν λεπτομερέστερα τις απόψεις τους. Εγώ θα αρκεσθώ σε μερικά βασικά θέματα.

Το σύστημα της ενισχυμένης είναι σύστημα αντιδημοκρατικό και αντισυνταγματικό. Όποιος πιάσει το Σύνταγμα της Ελλάδας, θα δει αμέσως ότι από το πρώτο άρθρο δεν επιτρέπονται συστήματα σαν και αυτά που ισχύουν στη χώρα μας.

Το άρθρο 1 παρ. 1 λέει ότι «το πολίτευμα της Ελλάδας είναι Προεδρευομένη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία». Στη παράγραφο 2 λέει: *«Θεμέλιο του πολιτεύματος είναι η λαϊκή κυριαρχία»*.

Τι σημαίνει λαϊκή κυριαρχία; Σημαίνει ότι η πλειοψηφία κυβερνά και η μειοψηφία ελέγχει. Όταν η μειοψηφία κυβερνά, τι σχέση έχει το πολίτευμα αυτό με τη δημοκρατία; Και όταν η πλειοψηφία είναι μια ανήμπορη αντιπολίτευση;

Αλλά πηγαίνουμε στο άρθρο 4: *«Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου»*. Δείτε μερικά αποτελέσματα και μη γελάσετε. Ξέρετε ότι το γέλιο είναι πολλές φορές η μεγαλύτερη τιμωρία, για πράγματα τα οποία είναι αμαρτωλά.

Στις εκλογές του 1974, ένα κόμμα, για να βγάλει βουλευτή, χρειαζόταν 12.000 ψήφους και ένα άλλο κόμμα ήθελε 58.125 ψήφους. Δείτε τι ισότητα υπάρχει! Από την μια μεριά με 12.000 ψήφους μπορούσε να βγει ένας βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας. Χρειάζονταν όμως 58.000 ψήφοι για να βγει ένας αριστερός βουλευτής! Το 1977 είχαμε 12.000 και 70.000. Το 1981 είχαμε 15.600 και 56.400. Και το 1985 είχαμε 18.104 και 117.000. Αυτή είναι η ισότητα της ψήφου των Ελλήνων!...

Αλλά το Σύνταγμα στα άρθρα 51-54 μιλάει και για *ελεύθερες και «ανόθευτες» εκλογές*. Βέβαια είναι υπόδειγμα ανόθευτης εκλογής, η εκλογή η οποία μεταχειρίζεται τα υπόλοιπα ενός κόμματος για να δώσει βουλευτές σε άλλο! Γιατί τι σημαίνει ενισχυμένη αναλογική; Αυτό είναι. Μεγαλύτερη νοθεία, πιο αδιάντροπη νοθεία, μπορεί να γίνει; «Ανόθευτη» εκλογή και ύστερα «ελεύθερη»!.

Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΧΑΜΕΝΗΣ ΨΗΦΟΥ

Η ελευθερία είναι βέβαια πολλών ειδών - όχι μόνο επί της γης αλλά και στους ουρανούς! Ελευθερία να πας να ψηφίσεις! Αλλά πως θα «ψηφίσει ελεύθερα» ο πολίτης, όταν βλέπει ότι, εάν ψηφίσει το κόμμα στο οποίο ανήκει, μπορεί να γίνει κυβέρνηση το α΄ κόμμα, με το οποίο είναι εντελώς αντίθετος και αντιπολίτευση το β΄ κόμμα, με το οποίο έχει κάποια ιδεολογική συγγένεια; Το α΄ κόμμα σαν κυβέρνηση το θεωρεί καταστροφή. Επομένως είναι υποχρεωμένος να ψηφίσει το β΄. Και αντίθετα, εάν νομίζει ότι το β΄ κόμμα είναι καταστροφή και κινδυνεύει με την ψήφο του να γίνει κυβέρνηση, διότι δεν την έδωσε στο α΄ τότε βέβαια είναι υποχρεωμένος να ξεχάσει το κόμμα του και να πάει με τους άλλους που ψηφίζουν το κόμμα αυτό!. Είναι η προ των εκλογών *«ψυχολογία της χαμένης ψήφου»*, που υποχρεώνει τους ψηφοφόρους να εγκαταλείψουν τα κόμματά τους και να στράφούν προς τα δύο μεγάλα, που μπορεί να γίνουν κυβέρνηση!...

ΣΤΡΕΒΛΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Επομένως δεν έχει καμμία ιδεολογική έννοια η τοποθέτηση, εκτός από τη γενική, ότι όσοι πιστεύουν στη συντήρηση και την αντίδραση αποτελούν μία μεγάλη ομάδα και όσοι αντίθετα πιστεύουν στην πρόοδο και εξέλιξη και την επανάσταση δημιουργούν μίαν άλλη ομάδα. Αλλά αυτό δεν είναι υγιής και φυσιολογική διάρθρωση των πολιτικών δυνάμεων μιας χώρας. Είναι η χειρότερη δυνατή διάρθρωση, η οποία μεταβάλλει και τις συζητήσεις εδώ πέρα όχι σε αντιπαραθέσεις ιδεών και γεγονότων, αλλά κατά ένα μεγάλο ποσοστό σε αντεγκλήσεις, οι οποίες κυριαρχούνται από ιδεολογικές προκαταλήψεις και από προσωπικά πάθη. Πάθη κυρίως τα οποία περιστρέφονται γύρω από πρόσωπα των ηγετών των δύο μεγάλων παρατάξεων!

ΑΤΕΛΕΣΦΟΡΗ Η ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Κύριοι, δε θέλω να επιμείνω επί του συνταγματικού θέματος, θα το εξηγήσω λεπτομερέστερα μία άλλη φορά ίσως. Αλλά θα μου πείτε, αφού είναι τόσο αντισυνταγματικοί οι νόμοι της ενι-

σχυμένης αναλογικής, γιατί δεν πάμε στα δικαστήρια; Δεν είναι εύκολο πράγμα να αποφασίσουν τα δικαστήρια επί του θέματος του εκλογικού νόμου. Πριν από την εκλογή είναι δύσκολο να νομιμοποιηθείς. Ποιο δικαστήριο εξ άλλου θα τολμήσει, να ακυρώσει μία γενική εκλογή και να πάρει επάνω του την ευθύνη των συνεπειών της ακύρωσης;

Επομένως, η προσφυγή στα δικαστήρια είναι πολύ προβληματική. Αλλά, σαν υποσημείωση αναφέρω τούτο το χαριτωμένο: Ένας Έλληνας πολίτης, αγωνιστής δημοκράτης, ένας κύριος Ν. Μαραγκός, δεν πήγε να ψηφίσει στις τελευταίες εκλογές, διότι αισθανόταν ότι, ψηφίζοντας με αυτό το εκλογικό σύστημα, παρέβαινε το Σύνταγμα και το δήλωσε. Επειδή είδαν ότι ανήκε στους μη ψηφίσαντες, τον έστειλαν στο Πρωτοδικείο και εισέπραξε μία μικρή ποινή. Προσέφυγε στο Εφετείο. Και προχθές το Εφετείο του Πειραιά - επειδή πραγματικά βρισκόταν προ μεγάλης δυσκολίας - ανέβαλε τη λήψη αποφάσεως. Ζήτησε να δει τους κατάλογους των ψηφισάντων και να εξετάσει και άλλα στοιχεία για να βγάλει απόφαση. Και ανέβαλε! Αυτή η μικρή περίπτωση δείχνει σε τι δυσκολία βάζουμε και τη Δικαιοσύνη, όταν εμείς οι βουλευτές, οι εκπρόσωποι του έθνους, κάνουμε αυτά τα εγκλήματα. Εγκλήματα παραβιάσεως του Συντάγματος και της δημοκρατικής τάξης.

Η ΚΟΜΜΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Κύριοι, αυτό το κράτος του δικομματισμού έχει και μία βαθύτατη συνέπεια. Οδηγεί το κράτος με δημόσιες υπηρεσίες κομματικοποιημένες. Δεν είναι δυνατόν, όταν έχεις πανίσχυρες κυβερνήσεις μειοψηφιών, να έχεις δημόσιες υπηρεσίες έτσι, που τις θέλει το Σύνταγμα, δημόσιες υπηρεσίες, που θα υπηρετούν το λαό και δε θα του ζητούν, όταν ο πολίτης πάει να ζητήσει το δίκαιό του, πιστοποιητικά, άλλοτε του κομματάρχη της Νέας Δημοκρατίας και άλλοτε του πρασινοφρουρού του ΠΑΣΟΚ!.. Τέτοιο κράτος είναι επιβίωση περιόδων,τις οποίες νομίζαμε ότι πέρασαν ανεπιστρεπτεί. Τέτοιο κράτος δε μπορεί να υπάρξει στην Ιταλία. Δεν μπορεί να υπάρξει στη Γαλλία. Βέβαια δεν υπάρχει στην Αγγλία, αλλά εκεί η ιστορία της δημοκρατίας είναι πάρα πολλών ετών και τέτοια κακοήθη φαινόμενα δεν

επιτρέπεται να εκδηλωθούν καν.

ΟΙ «ΙΣΧΥΡΕΣ» ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ

Κύριοι συνάδελφοι, σας είπα ότι το μεγάλο επιχείρημα για την ενισχυμένη αναλογική είναι ότι οδηγεί σε «ισχυρές αυτοδύναμες κυβερνήσεις». Ισχυρές κυβερνήσεις ποίων; Λαϊκών μειοψηφιών, οι οποίες γίνονται πανίσχυρες κοινοβουλευτικές πλειοψηφίες! Εάν ένα κόμμα έχει την πλειοψηφία του λαού, θα είναι ισχυρή η κυβέρνηση, μονοκομματική. Εάν δεν την έχει, γιατί θα την υφαρπάσει δια του εκλογικού νόμου; Με ποιο δικαίωμα; Η πείρα των ισχυρών κυβερνήσεων, για να περιορισθούμε στην προ της δικτατορίας περίοδο, μας οδήγησε, όπως είναι γνωστό, στη σύμβαση της ΠΕΣΙΝΕ, στη σύμβαση του PAPAS, μας οδήγησε στη Ζυρίχη. Θα ήταν δυνατόν, εάν είχαμε συμμαχικές κυβερνήσεις εκείνη την εποχή, να είχαμε προβεί σ' αυτές τις συμβάσεις και σ' αυτές τις Συμφωνίες, οι οποίες σφράγισαν διχαστικά και σφράγισαν καταλυτικά την εθνική μας ζωή από τότε; Δε θέλω να μπω στην μετά τη δικτατορία περίοδο, για να μην αρχίσουμε αντιδικίες, οι οποίες δεν έχουν λόγο αυτή τη στιγμή.

Μας λένε σε αντιπαράθεση προς την ενισχυμένη, η απλή αναλογική οδηγεί σε ασθενείς κυβερνήσεις και ακυβερνησία. Στην Ελλάδα, την τελευταία περίοδο, πότε κυβερνηθήκαμε με Βουλή, η οποία είχε εκλεγεί με το σύστημα της απλής αναλογικής; Μόνο την περίοδο '50- '51. Τότε είχαμε την απλή αναλογική. Γιατί δεν είχαμε σταθερότητα κυβερνήσεων; Δεν υπάρχει Έλληνας, που να έζησε στην Ελλάδα και όχι στη Σελήνη και να μη ξέρει ότι η αστάθεια οφείλετο στις συνεχείς επεμβάσεις των Ανακτόρων και του Συμμαχικού Παράγοντα. Μα, είναι δυνατόν να υπάρχει άνθρωπος υπεύθυνος και να παραβλέπει το γεγονός αυτό; Επομένως, ας μη μιλάμε περί της αστάθειας των κυβερνήσεων της απλής αναλογικής, με βάση την πείρα της Ελλάδας, ή με την αδυναμία τους να επιλύσουν μεγάλα θέματα. Εγώ σας λέω ότι τα θέματα, τα οποία αντιμετώπισαν οι κυβερνήσεις του '50- '52, ήταν φοβερά και αν δεν είχαμε εκείνες τις κυβερνήσεις, ίσως θα είχαμε έναν τρίτο εμφύλιο πόλεμο στη χώρα αυτή.

Επομένως, η θέση της αδυναμίας των κυβερνήσεων της απλής αναλογικής είναι θέση κατασκευασμένη, η οποία δεν έχει κανένα αντίκρυσμα στην πραγματικότητα.

Η ΑΠΛΗ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ ΤΗ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ

Κύριοι συνάδελφοι, η απλή αναλογική έχει αυτό το μεγάλο πλεονέκτημα, ότι δεν επιτρέπει κυβερνήσεις λαϊκών μειοψηφιών. Όλες οι κυβερνήσεις είναι κυβερνήσεις πλειοψηφιών λαϊκών. Ανάλογα, που αλλάσει η πλειοψηφία στο λαό, γίνεται μετακίνηση στα κυβερνώντα κόμματα. Δεν είναι δυνατόν συνασπισμός κομμάτων, που δεν εκπροσωπεί τη λαϊκή πλειοψηφία, να είναι κυβέρνηση. Και βέβαια τι είναι δημοκρατία; Να κυβερνάται ο λαός σύμφωνα με τη γενική του τοποθέτηση και όχι σύμφωνα με τις απόψεις μιας «φωτισμένης» ηγεσίας. Για τούτο, αυτό, το οποίο λένε ότι είναι το ασθενές σημείο της απλής αναλογικής, νομίζω ότι είναι το ισχυρότερο πλεονέκτημά της. Και δείτε στην Ιταλία τι έγινε. Στην Ιταλία είχαμε ένα κομμουνιστικό κόμμα με 31-33%. Δε μπήκε στη κυβέρνηση, αλλά διατηρήθηκε το πολίτευμα καθ' όλη τη μεταπολεμική περίοδο. Εδώ με ένα κομμουνιστικό κόμμα 11%, το οποίο μας εμφανίζουν ως μπαμπούλα, βρήκαμε την ευκαιρία να παραβούμε με 100 τρόπους τους στοιχειώδεις νόμους της δημοκρατίας.

Επομένως, το επιχείρημα, ότι η απλή αναλογική μας οδηγεί σε αστάθεια, είναι εντελώς αβάσιμο. Το σύστημα αυτό μας οδηγεί σε σταθερότητα του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος.

Κυρίες και κύριοι, σας είπα ότι θα αφήσω στους αγαπητούς φίλους, που συνυπέγραψαν την πρόταση, να την αναπτύξουν στις λεπτομέρειές της.

Η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ

Εγώ πρέπει, από το βήμα αυτό, να απευθύνω την ευγνωμοσύνη μας στην «Πανελλήνια Επιτροπή για την Απλή Αναλογική και για τη Δημοκρατική Πορεία», η οποία από το 1981 κατέβαλε αέναες προσπάθειες, για να συντονίσει τις δυνάμεις της απλής αναλογικής. Και σ' αυτήν οφείλουμε τα δύο νομοσχέδια, τα

οποία εισηγούμαστε να γίνουν αποδεκτά: το νομοσχέδιο της απλής αναλογικής για τη Βουλή και το νομοσχέδιο της απλής αναλογικής για τους ΟΤΑ.

ΤΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

α) Το νομοσχέδιο της απλής αναλογικής για τις βουλευτικές εκλογές έχει αυτό το προσόν: Για να βγάλει βουλευτή ένα κόμμα, θα πρέπει να πάρει τον ίδιο αριθμό ψήφων, που θα πάρουν και τα άλλα κόμματα, για να βγάλουν επίσης ένα βουλευτή. Δε μπορεί, για να βγάλει το ένα κόμμα βουλευτή να θέλει 100.000 και το άλλο μόνο 10.000 ψήφους. Αν το εκλογικό μέτρο για όλη την Ελλάδα είναι 15.000 για ένα βουλευτή, τότε όλα τα κόμματα με 15.000 ή πολλαπλάσιο των 15.000 αριθμό ψηφων θα βγάλουν έναν ή περισσότερους, ανάλογα, βουλευτές. Αυτός ο κανόνας ισχύει και για την περιφέρεια και για το νομό. Έτσι έχουμε πράγματι ένα σύστημα ολοκληρωμένης απλής αναλογικής.

β) Από την άλλη μεριά για τους Δήμους και τις Κοινότητες το σύστημα που προτείνεται είναι: Άμεση εκλογή του δημάρχου, διαφορετική όμως για τα δημοτικά συμβούλια. Ο δήμαρχος πρέπει να πάρει 51% των ψήφων. Και αν δεν το πάρει στην πρώτη εκλογή, θα το θάρει στη δεύτερη εκλογή, που γίνεται μεταξύ των δύο υποψηφίων, που πλειοψήφισαν. Για τους συμβούλους όμως ισχύει ο νόμος της αναλογικής. Δηλαδή ανάλογα των ψήφων, που πήρε ένας συνδυασμός, θα βγάλει και συμβούλους.

Κυρίες και κύριοι, αυτή είναι η γενική εισήγηση την οποία είχα να σας κάνω.

Θέλω, πριν κατέβω από το Βήμα, να παρατηρήσω τούτο: Ότι από όλη την Ελλάδα τα μηνύματα, τα οποία λάβαμε, κατέκλυσαν τα γραφεία μας. Είναι συγκινητική η συμπαράσταση ανθρώπων του λαού και διανοουμένων, καθηγητών του Πανεπιστημίου και ανθρώπων που δεν τελείωσαν το δημοτικό. Όλες οι πράγματι εθνικά εμπνεόμενες οργανώσεις συντάχθηκαν ήδη μαζί μας για την απλή αναλογική. Και όπως δείχνουν τα πράγματα και ένας μεγάλος αριθμός των βουλευτών και των δύο μονομάχων είναι ψυχικά ενωμένος μαζί μας. Βλέπει ότι είναι ανάγκη να

θεσπιστεί η απλή αναλογική.

ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ

Εάν υπάρχει αμφιβολία, η λύση είναι να κάνουμε ένα δημοψήφισμα. Προκαλούμε και την Κυβέρνηση και την Αξιωματική Αντιπολίτευση να κάνουν δημοψήφισμα, οπότε θα λυθεί το θέμα.

Εν πάση περιπτώσει, εγώ τελείωσα. Νομίζω, ότι, οι 12, που υπογράψαμε και οι άλλοι που συνυπογράφουν, επιτελούν ένα επιτακτικό καθήκον προς τη Δημοκρατία και το Σύνταγμα. Ελπίζω ότι η Βουλή αυτή, αν σήμερα επιφυλαχθεί να δώσει τη συγκατάθεσή της, πολύ σύντομα θα το κάνει. Γιατί, για να επιστρέψουμε σε μια φυσιολογική διάρθρωση των πολιτικών δυνάμεων, για να αποφύγουμε το διχασμό, πρέπει να αλλάξει το σύστημα το εκλογικό της ενισχυμένης αναλογικής το ταχύτερο, ούτως ώστε να δοθεί πριν από τις εκλογές ο χρόνος, για να γίνουν οι απαραίτητες ζυμώσεις και να δημιουργηθούν τα πρώτα κόμματα αρχών.

Κυρίες και κύριοι, μπορώ να πω εκ μέρους των 12 που υπογράψαμε την πρόταση: «Είπα και ελάλησα! Αμαρτίαν ουκ έχω» για όσα απεύχομαι να συμβούν.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από τους ανεξάρτητους).

VI. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ ΤΗΣ ΑΠΛΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗΣ

(Χαιρετισμός στο 12ο Συνέδριο του Κ.Κ.Ε.)[1]

Κύριοι Σύνεδροι,

Ανταποκρινόμενος στην ευγενική πρόσκληση της ηγεσίας του κόμματός σας, προσέρχομαι με πολλήν ευχαρίστηση για να χαιρετίσω εκ μέρους της Ένωσης του Δημοκρατικού Κέντρου το Συνέδριο και να ευχηθώ καλή επιτυχία στις εργασίας σας. Λόγω, όμως, των σημερινών πολιτικών συνθηκών ο χαιρετισμός μου θα είναι λίγο ανορθόδοξος.

Η ΕΔΗΚ πιστεύει απόλυτα στην ελεύθερη έκφραση και διακίνηση των ιδεών και είναι αντίθετη σε κάθε περιορισμό τους όχι μόνο με την παρανοϊκή μορφή που γνωρίσαμε στο παρελθόν, αλλά και με οποιαδήποτε άλλη πιο εξευγενισμένη, όπως αυτή την οποία επιβάλλουν πονηροί εκλογικοί νόμοι, που αποβλέπουν στην παραποίηση της λαϊκής βούλησης.

Η ΕΔΗΚ πιστεύει ότι η δημοκρατία, η λαϊκή κυριαρχία και ειδικώτερα το κοινοβουλευτικό πολίτευμα προϋποθέτουν όχι μόνο ελευθερία του πολίτη να προσέλθει στις κάλπες, αλλά και σεβασμό της ψήφου του, πριν και μετά τη ψηφοφορία.

Ατυχώς, αυτό είναι αντίθετο με το εκλογικό σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής, του οποίου η επαναφορά μετά τη Με-

---

[1]. Η πληρέστερη διατύπωση της πρότασης εξαγγελίας σύμπτυξης «Μετώπου Απλής Ανατολικής» από τα κόμματα που αποδέχονται το εκλογικό αυτό σύστημα σαν εθνική ανάγκη, έγινε από τον Πρόεδρο της ΕΔΗΚ κ. Ιωάννη Ζίγδη κατά το 12ο Συνέδριο του ΚΚΕ στην Αθήνα, στις 12.5.87. Για τούτο και η παράθεση ολόκληρου του κειμένου του χαιρετισμού στον παρόντα τόμο.

ταπολίτευση του '74 υπήρξε ο βασικός λόγος της σημερινής τεχνητής διάρθρωσης των πολιτικών δυνάμεων στη Βουλή με την έλλειψη κομμάτων αρχών - μόνη σχεδόν εξαίρεση το ΚΚΕ -και την αναγκαστική συσπείρωση των πολιτών σε δύο παρατάξεις «χαρισματικών» ή «αντιχαρισματικών» μονομάχων!...

Ακόμα χειρότερα, το εκλογικό αυτό σύστημα υπήρξε ο βασικός λόγος που έχουμε σε όλη την μετά το 1975 περίοδο, εκτός από μια εξαίρεση, κοινοβουλευτικές πλειοψηφίες και επομένως κυβερνήσεις, που εκφράζουν λαϊκές μειοψηφίες.

Και τα δύο αυτά αποτελέσματα της ενισχυμένης αποδεικνύουν ότι το σύστημα είναι άρνηση της λαϊκής κυριαρχίας, όσο κι αν επιχειρείται από τους θιασώτες του να ωραιοποιηθεί, με το επιχείρημα της εξασφάλισης «ισχυρών κυβερνήσεων», που είναι δήθεν απαραίτητες για την εποχή μας.

Το ΚΚΕ και η ΕΔΗΚ έχουμε συνυπογράψει με άλλα κόμματα Πρόταση Νόμου για την επαναφορά της απλής αναλογικής, που πρόκειται να συζητηθεί στη Βουλή στις 19 τρχ... Είναι, όμως, από τώρα σχεδόν βέβαιο ότι και τα δύο μεγάλα κόμματα θα αντιταχθούν στη ψήφισή της.

Επειδή το θέμα είναι καίριο για τη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος, επωφελούμαι της ευκαιρίας για να προτείνω την επίσημη αυτή στιγμή, όλοι όσοι συνυπογράψαμε την Πρόταση να κατέβουμε στις προσεχείς εκλογές σε Μέτωπο - σε «Συνασπισμό της απλής αναλογικής», *ανεξάρτητα* από τις αλλες πολιτικές μας θέσεις.

Εάν γίνει αυτό, το όραμα της αυτοδύναμης απόκτησης της εξουσίας καταστρέφεται για τα δύο μεγάλα κόμματα, διότι το Μέτωπο θα αποτελέσει το ρυθμιστή του εκλογικού αποτελέσματος. Και έτσι θα υποχρεωθούν να ακολουθήσουν το δρόμο της σωφροσύνης.

Το Μέτωπο για την απλή αναλογική είναι, κάτω από τις σημερινές συνθήκες, το μόνο όπλο, που διαθέτουμε, για να εξασφαλίσουμε την ομαλή λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος και την αποφυγή ανώμαλων εξελίξεων στο μέλλον. Έτσι η λαϊκή κυριαρχία θα ολοκληρωθεί και θα ανοίξει ο δρόμος, για την αλλαγή και το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας.

Σας εύχομαι καλή επιτυχία στις διαβουλεύσεις σας.

ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ
ΕΔΗΚ

ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ
ΕΔΗΚ